

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Nepřechylování ženských příjmení domácího původu jako
nový jazykový a společenský fenomén**

Adam Koloušek

Plzeň 2016

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Teorie a filozofie komunikace

Diplomová práce

**Nepřechylování ženských příjmení domácího původu jako
nový jazykový a společenský fenomén**

Adam Koloušek

Vedoucí práce:

PhDr. Martin Prošek, Ph.D.

Katedra českého jazyka a literatury

Fakulta pedagogická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Poděkování

Děkuji PhDr. Martinu Proškovi Ph.D. za odborné vedení práce, věcné připomínky, dobré rady, vstřícnost při konzultacích a vypracování diplomové práce.

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, červen 2016 .....

OBSAH

Úvod	8
A. Teoretická část	12
1. Přechylování příjmení.....	12
2. ZÁKONY.....	15
2.1. Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení.....	15
2.2. Další novely zákona	16
2.3. Žádost o změnu jména či příjmení	17
2.4. Uplatňování zákona.....	18
B. Analytická část.....	19
1. Úvod do analytické části.....	19
1.1. Doplnující výzkum.....	20
2. Rozhovorové šetření.....	22
2.1. Důvod zvolení nepřechýleného příjmení	22
2.1.1. Jednoslovná příjmení.....	22
2.1.2. Dvouslovná příjmení.....	25
2.1.3. Shrnutí	27
2.2. Je nutné volbu s někým řešit?	28
2.2.1. Manžel	28
2.2.2. Rodina a okolí	30
2.2.3. Shrnutí	32
2.3. Zkušenosti z užívání nepřechýleného příjmení	32
2.3.1. Co na to okolí? Jaké byly reakce?	33
2.3.2. Reakce širokého okolí.....	34
2.3.3. Shrnutí	37
2.4. Negativní zážitky.....	37
2.4.1. Shrnutí	42
2.5. Příjmení dcery.....	43
2.5.1. Shrnutí	44
2.6. Problémy se správným oslovením.....	45
2.6.1. Odlišné odpovědi.....	48
2.6.2. Shrnutí	51

2.7.	Uvažovaly jste nad jazykovými problémy vaší volby?	51
2.7.1.	Shrnutí	53
2.8.	Jaký je váš obecný názor na přechylování či nepřechylování příjmení?	54
2.9.	Proč si ostatní volí nepřechýlenou formu příjmení?	56
2.9.1.	Shrnutí	58
3.	Internetový dotazník	59
3.1.	Názor veřejnosti na nepřechylování ženského příjmení	59
3.1.1.	Rozložení.....	59
3.2.	Souhlasíte s možností nepřechylovat ženské příjmení?.....	60
3.2.1.	Pokud nesouhlasíte, vysvětlte prosím své důvody.....	62
3.3.	Obecný názor na přechylování či nepřechylování.....	64
3.4.	Proč si ženy volí nepřechýlenou formu příjmení?	66
3.5.	Jste si vědomi komplikací, které nepřechylování může způsobit?.....	68
3.6.	Shrnutí	71
4.	Vyjádření matričního úřadu.....	72
4.1.	Shrnutí	74
4.2.	Doplnění	74
5.	Závěr	76
6.	Seznam použité literatury a internetových zdrojů	81
6.1.	Tištěné zdroje	81
6.2.	Internetové zdroje.....	82
7.	Resumé	84
8.	Přílohy	86
	Příloha č. 1:.....	86
	Příloha č. 2:.....	90
	Příloha č. 3:.....	91
	Příloha č. 4:.....	92
	Příloha č. 5:.....	93
	Příloha č. 6:.....	94
	Příloha č. 7:.....	94
	Příloha č. 8:.....	95
	Příloha č. 9:.....	96
	Příloha č. 10:.....	97

Příloha č. 11:.....	98
Příloha č. 12:.....	100
Příloha č. 13:.....	103
Příloha č. 14:.....	105
Příloha č. 15:.....	106
Příloha č. 16:.....	108
Příloha č. 17:.....	109
Příloha č. 18:.....	111
Příloha č. 19:.....	111
Příloha č. 20:.....	113
Příloha č. 21:.....	114
Příloha č. 22:.....	116
Příloha č. 23:.....	117
Příloha č. 24:.....	119
Příloha č. 25:.....	120
Příloha č. 26:.....	122
Příloha č. 27:.....	123
Příloha č. 28:.....	126
Příloha č. 29:.....	127
Příloha č. 30:.....	128

Úvod

Ženská přechýlená příjmení mají v českém jazykovém systému dlouhou tradici a jsou jeho nedílnou součástí. V několika posledních letech se však od přechylování příjmení v některých případech ustupuje a ženy při uzavírání sňatku raději do matričního zápisu nechávají své jméno zanést v nepřechýlené podobě. Možnost zapsat své příjmení v nepřechýlené podobě mají ženy od ledna roku 2001, kdy vstoupil v platnost zákon 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení.¹ Tento rozšiřující se fenomén se stal předmětem diskuzí jak odborných, tak i neoborných. Tématu, jak přechylovat, se věnuje například M. Knappová ve své knize „Naše a cizí příjmení v současné češtině“, která se zároveň stala hlavní prací na toto téma na našem území. Otázka, jak přistupovat k nepřechýleným příjmením a jak s nimi nakládat, se stala tématem pro lingvisty i pro laickou veřejnost.

Názory na přechylování ať už příjmení, či obecných jmen se zvláště v posledních několika letech různí. S tvrzením, že přechylování je přirozenou součástí jazykového systému, už nemůžeme nakládat s takovou jistotou, s jakou jsme ještě v nedávné minulosti mohli. Je tomu právě z toho důvodu, že společnost nebo alespoň její určitá část se s tímto tvrzením neztotožňuje.

Pro upřesnění, jak z pohledu jazykového systému s přechylováním nakládat, můžeme nahlédnout do Internetové jazykové příručky (sekce „Přechylování“) či do již zmíněné knihy M. Knappové.^{2 3} V těchto pramenech se však dozvíme pouze o formálních aspektech tohoto jazykového jevu. Relevantních zdrojů, které by se zabývaly právě názory a návrhy, jak s přechylováním zacházet, není mnoho.

To, že přechylování je přirozenou součástí jazykového systému, bylo jistotou, která je dnes podrobována diskuzi. Úzce to souvisí s historickým a současným vývojem společnosti. Ač je prokázáno, že role ženy a muže v jazyce je rozdílná a užívání jazyka se u obou pohlaví liší, stále častěji se objevují názory žádající reformu jazyka, která by

---

¹ Viz 4. Vyjádření matričního úřadu.

² ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ AKADEMIE VĚD ČR. *Přechylování*. [online]. Internetová jazyková příručka. mpro © 2008–2016 Jazyková poradna ÚJČ AV ČR, v. v. i. [cit. 20.6.2016].

³ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Naše a cizí příjmení v současné češtině*. 2002. Str.: 34–45.

vymýtila „údajný“ jazykový sexismus.⁴ Za příklad těchto snah ovlivnit vztah muže a ženy, nejen v lingvistickém prostředí, můžeme považovat vznik tzv. gender studies, které se zabývají právě postavením žen a mužů, odtud také můžeme čerpat různé názory na téma přechylování.

Dalším směrem úzce souvisejícím právě s gender studies je feministická lingvistika, která by se také mohla částečně považovat za součást tohoto oboru. Původně se jednalo o směr rozšiřující se v zahraničí od 70. let dvacátého století. V současnosti se však s feministickou lingvistikou setkáváme i v českém lingvistickém prostředí.

V oblasti feministické lingvistiky je na našem území činná např. Jana Valdrová, která se aktivně zabývá právě problematikou přechylování v českém jazyce. Její snahou je podporovat nepřechylování příjmení a zabývat se problematikou generického maskulina. Této problematice se věnuje mimo jiné ve svých článcích „K české genderové lingvistice“ nebo „Jazyková doporučení pro český jazyk“.^{5 6} Právě tyto dva zmíněné aspekty jejího zájmu souvisejí s touto prací. Jednostranné názorové zaměření Valdrové a závislost na tvrzeních jiných autorů je jí však vytýkána například Františkem Danešem v časopise „Naše řeč“, kde reaguje na její prvně zmíněný článek.⁷ Valdrová, na svých internetových stránkách v článku „Přechylování příjmení“ také uvádí: *Je třeba jasně říci, že ženská příjmení bez -ová jsou v češtině mluvnicky správná, stovky let vžitá, jejich používání nepřekážejí žádná jazyková specifika a není důvod bránit jejich registraci zákonnými ustanoveními.*⁸ Toto tvrzení ale není možné generalizovat na všechny typy příjmení v českém jazyce, může tedy být v rozporu s tvrzením zastánců přechylování.

Ať už gender studies, či feministická lingvistika, obě tyto skupiny jsou reprezentantem proměnlivého názoru na přechylování v dnešní společnosti. Právě díky těmto dvěma oborům vyvstává otázka, zda je přechylování stále přirozenou součástí jazykového systému, když se stále častěji objevují protichůdné názory. Existence protichůdných názorů je také jedním z hlavních důvodů, proč jsem se rozhodl přechylování příjmení věnovat v této diplomové práci.

---

⁴ ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Žena v jazyce*. Slovo a slovesnost, číslo 1, 1995. Str.: 43-55.

⁵ VALDROVÁ, Jana. *K české genderové lingvistice*. Naše řeč, číslo 2, 1997. Str.: 87-91.

⁶ VALDROVÁ, Jana. *Jazyková doporučení pro český jazyk*. [online]. www.valdrova.cz. [cit. 25.6.2016].

⁷ DANEŠ, František. *Ještě jednou „feministická lingvistika“*. Naše řeč, číslo 5, 1997. Str.: 256-259.

⁸ VALDROVÁ, Jana. *Přechylování příjmení*. [online]. www.valdrova.cz. [cit. 20.6.2016].

Dalším důvodem, proč se této tématice prostřednictvím diplomové práce věnuji, bylo osobní setkání s tímto fenoménem. Nejdříve pouze prostřednictvím médií a sociálních sítí a později i v rodinném kruhu. Snahou nebylo zaměřit se pouze na lingvistickou stránku této problematiky, ale hlavně soustředit se na názory žen z osobního, zkušenostního hlediska.

Tato práce si neklade za cíl dělat osvětu či předkládat návrhy jak s nepřechýlenými příjmeními zacházet. Hlavním cílem této práce je zaměřit se na zkušenosti a názory právě těch žen, které nepřechýlené příjmení užívají. Samotná práce se skládá z teoretické části a analytické části.

Teoretická část je rozdělena do dvou kapitol. V první, „Přechylování příjmení“, se práce zabývá tím, co jsou příjmení, co je to přechylování a jaké jsou jeho zásadní funkce v českém jazykovém systému. Jakým způsobem přechylování napomáhá začlenění příjmení do gramatického systému.

Druhá kapitola, „Zákony“, je věnována převážně zákonu č. 301/2000 Sb., o *matrikách, jménu a příjmení*. Nejvíce však jeho novelizaci z roku 2004, která upravuje podmínky pro zápis nepřechýleného příjmení na území České republiky. Ošetřena jsou jak příjmení jednoslovná, dvouslovná, tak i příjmení dítěte v nepřechýlené podobě.

Dále se zabývá doplňujícími novelami tohoto zákona a projednávanými snahami o jeho novelizaci. Zmíněny jsou také podmínky, za kterých je možné o změnu příjmení požádat. V závěru se tato kapitola věnuje postihnutelnosti při neplnění matričního zákona a jeho samotné vymahatelnosti.

Hlavní analytická část práce je rozdělena do tří sekcí, z nich každá zkoumá otázku nepřechylování z jiného pohledu. Záměrem bylo druhou a třetí sekci vytvořit jako doplnění a částečné srovnání se sekcí první. Výstupy z těchto dvou sekcí působí také jako samostatně interpretovatelné informace mající vlastní výpovědní hodnotu.

První, hlavní část, je zaměřena na analýzu rozhovorů, které byly vytvořeny s dvaceti ženami, které jsou nositelkami nepřechýleného příjmení. Cílem bylo získat autentické informace, vycházející z jejich zkušeností s užíváním nepřechýleného příjmení, a najít mezi nimi možné podobnosti. Dále bylo snahou zjistit, jaký mají dotyčné ženy názor na přechylování či nepřechylování příjmení, a také to, co pro ženy vyplývá z užívání nepřechýlené formy příjmení. Jedním z dalších cílů této části bylo

potvrdit, nebo naopak vyvrátit obecně sdílený předpoklad, že se ženy pro nepřechýlení příjmení rozhodují pouze proto, aby zviditelnily svou osobu a staly se určitým způsobem zajímavými. Tento názor je podle zjištěných informací zřejmě nejznámějším a nejrozšířenějším názorem napříč širokou veřejností. Tato analýza je v českém prostředí ojedinělá, jelikož doposud nebyl vytvořen žádný podobný výzkum akcentující právě samotné názory nositelek nepřechýleného příjmení.

Odpovědi na jednotlivé otázky jsou postupně rozebrány, rozděleny podle četnosti jejich výskytu a informace jsou doloženy citacemi. Dále jsou shrnuty a doloženy upřesňujícími tabulkami dokládajícími četnost odpovědí.

Tuto rozhovorovou část doplňuje již zmíněná druhá sekce práce. Tou je analýza výsledků z čtrnáctidenního internetového průzkumu, kterého se zúčastnilo 1 207 respondentů. Jednotlivé odpovědi jsou opět rozepsány a konfrontovány s odpověďmi respondentek z prvotního průzkumu. Zde bylo cílem zjistit, zda se jednotlivé odpovědi shodují s odpověďmi nositelek nepřechýleného příjmení, zda jsou oproti názorům žen zkreslené či se naopak úplně liší. Tato část může sloužit i jako doplnění teoretické části, alespoň jako doklad možných komplikací, které nepřechýlování může v komunikaci způsobovat.

Poslední, třetí částí analytické sekce, je rozbor rozhovorů pořizovaných na dvou nejmenovaných matričních úřadech. Ilustruje přístup matrikářek k dané problematice a dokládá, jaká je četnost volby nepřechýleného příjmení. Dále je do této části začleněna i konfrontace s jednou z otázek pořizovaných během rozhovorového šetření.

A. Teoretická část

1. Přechylování příjmení

Jedná se o druh osobního jména, které se postupem času vyvíjelo až do dnešní podoby. Jedná se o osobní jméno dědičné. Dědičné z toho důvodu, že odkazuje na naši příslušnost k rodině a rodu.⁹ Zatímco muži ve většině případů užívají svá rodná příjmení po celý život, ženy se naopak běžně svých rodných příjmení vzdávají v den svatby. Přejímají příjmení svého manžela a tím vyjadřují příslušnost k „nové“ rodině.¹⁰¹¹

Přechylování znamená vytváření ženského rodu z mužského. Podobně je tomu tedy i u přechylování příjmení v našem jazyce. *Přechylování příjmení v češtině, tj. odvozování ženských podob příjmení mužských, je jedním ze základních rysů českého a širše slovanského slootovorného systému.*¹²

S příjmeními, ať už v přechýlené nebo nepřechýlené podobě zacházíme podle Knappové vždy jako se substantivy, která jsou určitá a životná. Obvyklý způsob, jak se v češtině přechyluje, je přidáním zakončení –ová/-á. Tímto nám vzniká jasná distinkce mezi rody, které potřebujeme odlišit. Rodové rozlišení je jedním ze dvou nejdůležitějších funkcí zakončení –ová/-á. Na rozdíl od jiných neslovanských jazyků si čeština jen zřídka pomáhá jinými pomocnými prostředky (jako například opakující se oslovení „paní“, „umělkyně“, „doktorka“ pro rozdělení pohlaví), než jsou tato zakončení. Není řečeno, že to není možné, avšak mnohdy je to na úkor úspornosti, srozumitelnosti a praktičnosti komunikace. Přidáváním pomocných slov jako pan/paní, názvy profesí daných žen nebo opakováním křestního jména před příjmením se komunikace může značně prodlužovat. Čímž se dostáváme k druhé zmiňované funkci. Tou je, že přípony nám poskytují možnost ženská příjmení skloňovat. V nepřechýlené podobě není možné ženské příjmení skloňovat, pokud se nejedná o příjmení, které vystupuje v ženském rodě.¹³

⁹ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Naše a cizí příjmení v současné češtině*. 2002. Str.: 34.

¹⁰ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Naše a cizí příjmení v současné češtině*. 2002. Str.: 34.

¹¹ MOLDANOVÁ, Dobrava. *Naše příjmení*. 2004. Str.: 8 - 10.

¹² KNAPPOVÁ, Miloslava. *Naše a cizí příjmení v současné češtině*. 2002. Str.: 36.

¹³ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Naše a cizí příjmení v současné češtině*. 2002. Str.: 34 – 38.

Pokud však přechylovat nechceme, můžeme využít již zmíněné pomocné prostředky, například můžeme skloňovat slova jako „paní doktorka“, „sportovkyně“, „zaměstnankyně“. Tím odpadá „povinnost“ používat příjmení v přechýlené podobě.¹⁴ Situace může vypadat takto: „paní zpěvačka Novák“. Toto řešení však může negativně ovlivňovat úspornost komunikace a následně i zhoršovat orientaci například v psané podobě u rozsáhlejších textů. Vynecháme-li například slova výše zmíněná a použijeme pouze nepřechýlenou formu příjmení, může naše vyjadřování působit v mnoha případech matoucím způsobem. Příkladem může být výskyt ženského jména mezi mužskými: „Součástí galakonzertu bylo společné vystoupení L. Kravitze, T. Turner a N. Galaghera.“ Pokud je zde pouze jméno *T. Turner*, čtenář nebude mít možnost určit, zda se jedná o ženu či muže. Navíc můžeme vidět, že mužská příjmení skloňujeme, což u ženského příjmení samozřejmě můžeme také, ale v tomto případě zpěvaččino jméno skloňováno a přechýleno není.¹⁵

Dále nám skloňování příjmení za pomoci zakončení –ová/-á pomáhá rozeznat podmět ve větách. „Carol Fisher viděla Emilia Frank.“ Takto si nemůžeme být jistí, zda Fisherová viděla Frankovou, či Franková viděla Fisherovou.

S přihlédnutím k tomuto je pro autory jednodušší a praktičtější využít zakončení –ová, které český jazyk poskytuje, aby dosáhl větší srozumitelnosti daného textu. Zde jsou myšleni například sportovní komentátoři, kteří v rychlém sledu událostí mohou se jménem nakládat obratněji, když ho případně přechýlí. Nejen že toto umožní jasně rozlišit pohlaví, navíc poskytne možnost správně skloňovat. Mimo jiné jde o zcela běžný jazykový prostředek, který češtině jako flektivnímu jazyku pomáhá předcházet nedorozuměním. Avšak jak již bylo zmíněno, stále častěji se objevují názory, které nesouhlasí s tím, že užívání zakončení –ová, by mělo být praktičtější nebo jednodušší. Neflektivní jazyky používají pro distinkci pohlaví jiné jazykové prostředky, které se v češtině neuplatňují či se uplatňují pouze zřídka.¹⁶ Čeština nebere ohled na původ daného příjmení a může tedy začlenit i příjmení cizího původu a dále je skloňovat, samozřejmě podle současných pravidel českého jazyka. Čeština tedy začleňuje cizí příjmení v souladu s grafickým, zvukovým a mluvnickým systémem, stejně tak jako

---

¹⁴ Viz 2. Zákony.

¹⁵ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Naše a cizí příjmení v současné češtině*. 2002. Str.: 42 – 43.

¹⁶ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Naše a cizí příjmení v současné češtině*. 2002. Str.: 43.

ostatní jazyky začleňují příjmení do svého systému podle příslušných pravidel. Takové začleňování není ničím výjimečným v žádném jazykovém systému.

Důležitým faktem je to, že přechylování příjmení a jejich následné skloňování je jedním z charakteristických rysů českého mluvnického systému. Je jeho integrovanou součástí, která se vyvíjela po staletí postupně se vznikem vlastních jmen a rodových jmen.¹⁷ I přes tento fakt však názor, zda přechylovat, či nepřechylovat příjmení není jednotný. Důkazem nám mohou být internetové diskuze, televizní diskuze, odborné i neodborné články („Přechylování příjmení jako problém kodifikační a legislativní - návrh doplňkové kodifikační úpravy“, „K jazykovým a právním aspektům přechylování příjmení v češtině.“) či samotné změny v zákoně o matrikách.^{18 19 20}

---

¹⁷ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Přechylování příjmení jako problém kodifikační a legislativní (návrh doplňkové kodifikační úpravy)*. Naše řeč, číslo 1, 1992. Str.: 12-21.

¹⁸ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Přechylování příjmení jako problém kodifikační a legislativní (návrh doplňkové kodifikační úpravy)*. Naše řeč, číslo 1, 1992. Str.: 12-21.

¹⁹ KNAPPOVÁ, Miloslava. K jazykovým a právním aspektům přechylování příjmení v češtině. Naše řeč, číslo 3, 2003. Str.: 113-119

²⁰ LOUCKÁ, Pavla. *Přechylování příjmení dle zákona*. Vesmír, červenec 2001. Str.: 416.

2. ZÁKONY

2.1. Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení

Pokud žena uvažuje o užívání příjmení v nepřechýlené podobě, musí se řídit platným zákonem 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení. Tento zákon nabyl platnosti 7. 1. 2001. Později byl rozšířen novelou č. 165/2004 ze dne 18. března 2004, která stanovuje podmínky, za jakých je možné zapsat si na matričním úřadě příjmení v nepřechýlené formě. Těmto podmínkám se věnuje hlava II tohoto zákona.

Příjmení, které žena přijímá, se podle prvního odstavce §69 musí tvořit v souladu s pravidly české mluvnice. Druhý bod se věnuje změně ženského příjmení při uzavírání manželství. Žena, již se uzavření sňatku týká a chce své příjmení zavést do matriční knihy v nepřechýleném, tedy mužském tvaru, musí splňovat jednu ze čtyř následujících podmínek:

- a) žena je cizinka
- b) je občankou, která má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině
- c) je občankou, jejíž manžel je cizinec
- d) je občankou jiné než české národnosti²¹

Třetí bod § 69 se věnuje zápisu příjmení dítěte v mužském tvaru. Pokud rodiče o tuto formu příjmení zažádají, může jim být vyhověno, pokud:

- a) dítě je cizinec
- b) dítě je občanem, který má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině
- c) dítě je občanem, jehož jeden z rodičů je cizincem
- d) dítě je občanem jiné než české národnosti

Tyto podmínky se týkají pouze příjmení jednokomponentových (jednoslovných). Odstavec § 70 stejného zákona se zabývá příjmeními

---

²¹ Formuláře viz přílohy 1,2,3.

vícekomponentovými (víceslovnými). Platné předpisy, podle kterých může daná osoba užívat víceslovné příjmení jsou následující: *a) nabyli-li je podle dříve platných předpisů a je oprávněn je používat podle tohoto zákona, anebo b) prohlásil-li souhlasně při uzavírání manželství, že příjmení druhého snoubence užívajícího více příjmení bude jejich příjmením společným, anebo c) prohlásil-li při uzavírání manželství, že spolu se společným příjmením bude užívat a na druhém místě uvádět příjmení předchozí, nebo d) jde-li o příjmení dítěte po jeho rodičích, kteří jsou oprávněni užívat více příjmení.*²²

Státní občané jiní než čeští, avšak stále občané v rámci Evropské unie mohou nechat do matriční knihy zapsat příjmení v takové podobě, jaká jim byla povolena na území jiného členského státu Evropské unie. Tedy je možné zapsat příjmení s nepřechýlenou formou. Podmínkou však je předložení veřejné listiny jiného státu, který tuto formu zapsal.

Další změny způsobené touto novelou jsou pouze marginální a nijak neovlivňují možnosti zápisu příjmení na matričním úřadě, ať už v jakékoli podobě.

2.2. Další novely zákona

Snaha o novelizaci zákona o matrikách v souvislosti s částí o nepřechýlování příjmení proběhla v roce 2013 na popud politické strany ODS. Cílem bylo změnit zákon tak, aby se zrušila současná zákonná omezení, na která se naráží při žádosti o zápis do matričních knih. Mělo se jednat o odstranění koncovek -ová/-á, avšak tento návrh nebyl odsouhlasen, tedy v tomto směru k žádné změně nedošlo.²³

Jediná pozdější novelizace zákona 301/2000 přišla v červnu roku 2014. Ustanovené změny se týkají *potvrzení oprávněnosti pobytu cizinců na území České republiky k uzavření manželství nebo vstupu do registrovaného partnerství na území České republiky.*²⁴ Dále poskytuje možnost manželky změnit do šesti měsíců po

---

²² ČESKO. Zákon o matrikách, jménu a příjmení. [online]. Předpis č. 380/2008 Sb., zdroj: SBÍRKA ZÁKONŮ. Ročník 2008, částka 123, ze dne 20. 10. 2008. [cit. 17. 2. 2016].

²³ BRM, ČTK, Žádná paní Novák. Senát Češkám zatrhli příjmení v mužském tvaru. [online]. iDnes. 2013. [cit. 17. 2. 2016].

²⁴ Odbor všeobecné správy. Informace č. 6/2014. [online]. Ministerstvo vnitra České republiky, Praha, 4.července 2014. [cit. 17. 2. 2016].

rozvodu své příjmení zpět na příjmení dřívější. Toto platí i v případě příjmení vícekomponentových.

2.3. Žádost o změnu jména či příjmení

Každý, kdo si žádá o změnu jména či příjmení musí vyplnit příslušnou žádost, podle které matriční úřad schvaluje či neschvaluje danou změnu. Obsahem této žádosti je: *a) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, datum a místo narození, případně datum a místo uzavření manželství, partnerství žadatele, b) rodné číslo, c) místo trvalého pobytu žadatele, popřípadě nezletilého dítěte, d) jméno, popřípadě jména, nebo příjmení, které si žadatel zvolil, e) jméno, popřípadě jména, příjmení, popřípadě rodné příjmení, datum a místo narození manžela, popřípadě nezletilých dětí, vztahuje-li se změna jména, nebo příjmení i na tyto fyzické osoby, f) údaj o státním občanství žadatele, nebo nezletilého dítěte, g) odůvodnění.*²⁵

Dále musí žadatel či žadatelka přiložit příslušné propriety: *a) rodný, popřípadě oddací, list žadatele, nebo nezletilého dítěte, popřípadě doklad o uzavřeném partnerství, b) jde-li o osoby rozvedené, pravomocný rozsudek o rozvodu manželství, c) jde-li o osoby, jejichž partnerství zaniklo, pravomocné rozhodnutí soudu o zrušení partnerství, anebo úmrtní list zemřelého partnera, d) jde-li o osoby ovdovělé, úmrtní list, e) doklad o místě trvalého pobytu na území České republiky, f) doklad o státním občanství, g) souhlas fyzické osoby starší 15 let, jde-li o změnu jejího jména, popřípadě jmen a příjmení.*²⁶ Toto vše však pouze za obvyklých podmínek, čímž je myšleno podání žádosti z důvodů jiných než úmrtí v rodině, zbavení odpovědnosti atd.

---

²⁵ ČESKO. *Zákon o matrikách, jménu a příjmení*. [online]. Předpis č. 380/2008 Sb., zdroj: SBÍRKA ZÁKONŮ. Ročník 2008, částka 123, ze dne 20. 10. 2008. [cit. 17. 2. 2016].

²⁶ ČESKO. *Zákon o matrikách, jménu a příjmení*. [online]. Předpis č. 380/2008 Sb., zdroj: SBÍRKA ZÁKONŮ. Ročník 2008, částka 123, ze dne 20. 10. 2008. [cit. 17. 2. 2016].

2.4. Uplatňování zákona

Je vcelku jasné, jakou funkci zákon o matrikách v souvislosti se změnou příjmení má. *Upravuje se jím zápis příjmení do matrik a v návaznosti na to do veřejných, úředních listin, osobních dokladů atd. Do těchto dokumentů se příjmení zapisují v 1. pádě, tj. v jakési slovníkové podobě.*²⁷

Jediným státním orgánem, který má pravomoc rozhodovat o zápisu příjmení i s možnými výjimkami, jsou matriky. Každá změna podléhá jejich schválení. Jde tedy o věc ryze legislativní, která však musí být v souladu s platnými pravidly mluvnice. V mnoha případech se však zaměstnanci matrik obracejí na lingvisty, kteří zde radí, jak správně příjmení skloňovat, přechylovat, popřípadě zapsat do matriční knihy či jiných oficiálních dokumentů. S touto problematikou pomáhá hlavně oddělení onomastiky při Ústavu pro jazyk český, které se zabývá i soudním znalectvím v oblasti jazykovědy.²⁸ V oboru soudního znalectví v oblasti jazykovědy jsou podle webu datalot.justice.cz k dnešnímu dni v republice tři soudní znalci zabývající se křestními jmény a příjmeními.²⁹

Tento zákon se ovšem zabývá pouze zápisem příjmení do úředních dokumentů. Nijak neupravuje, jak se příjmení bude dále užívat v běžné jazykové, veřejné, společenské aj. komunikaci – psané i mluvené. Vzhledem k tomu, že přechylování je v českém jazyce zcela přirozeným jevem, můžeme se setkat s přechylováním jmen i cizího původu jak v textech, tak i během verbální komunikace. Je možno říci, že jde o jazykový komponent zjednodušující komunikaci a vzájemné pochopení.

Vymáhání zákona o přechylování je tedy nemožné. Žádný podobný zákon neexistuje. V platnosti je pouze matriční zákon, nijak neupravující užívání nepřechýlených příjmení jinde než v úředních dokumentech. Právní postihnutí při nesprávném užití nepřechýleného příjmení v situaci jiné než té související s vyplňováním úředních dokumentů je nulové, jelikož špatné užití nepřechýleného příjmení v těchto případech není protizákonné.

---

²⁷ KNAPPOVÁ, Miloslava. *Naše a cizí příjmení v současné češtině*. 2002. Str.: 40.

²⁸ Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR. *Oddělení onomastiky*. [online]. [cit. 2.6.2016].

²⁹ Judikatura. Znalci obor školství a kultura – jazykověda. [online]. [cit. 2.6.2016].

B. Analytická část

1. Úvod do analytické části

Cílem analytické části této práce je zmapovat názory žen na nepřechýlené příjmení a jejich zkušenosti s užíváním nepřechýlené formy, nalézt podobnosti a rozdíly v odpovědích jednotlivých respondentek a zjistit, co pro ženy vyplývá z používání nepřechýlené formy příjmení.³⁰

Do průzkumu se zapojilo dvacet žen. Výzkum probíhal formou strukturovaných osobních rozhovorů, které byly nahrávány. Oproti původnímu předpokladu získat pro rozhovory ženy užívající pouze typicky české příjmení se rozhovorů účastnily i ženy, které tomuto kritériu neodpovídaly. Ke změně plánu došlo z důvodu obtížnosti hledání žen s nepřechýleným příjmením, které by bylo čistě domácího původu. Ukázalo se, že nucená změna původního plánu však neměla vliv na průběh samotného výzkumu, stejně tak jako neměla vliv na výsledek.

Otázky kladené v rozhovorech:

- Jaký byl důvod zvolit nepřechýlenou formu příjmení?
- Jaký byl názor manžela na vaši volbu?
- Řešila jste s někým blízkým vaše rozhodnutí?
- Jaké byly reakce okolí na to, že jste si zvolila nepřechýlenou formu příjmení?
- Zažila jste nějakou nepříjemnou situaci ve spojitosti s vaší volbou?
- Znáte někoho dalšího s nepřechýlenou formou příjmení?
- Mají lidé problém s tím, jak vás správně oslovit?
- Dělá vám problém, když vaše příjmení lidé přechylují? Opravujete ostatní nebo to přecházíte?
- Setkala jste se s problémy např. na příslušných úřadech či jiných institucích kvůli formě vašeho příjmení?
- Jakou formu příjmení by měl/má váš potomek (dívka)?
- Jaký je váš obecný názor na přechylování či nepřechylování?
- Proč si ženy podle vás nepřechýlenou formu příjmení volí?

---

³⁰ Viz 3.4. Proč si ženy volí nepřechýlenou formu příjmení?

- Přemýšlela jste nad lingvistickými problémy vaší volby?

Vzhledem k individuálnosti jednotlivých rozhovorů nebyly uvedené otázky vždy uvedeny v přesné podobě tak, jak jsou zde vypsány. Věcná podstata otázek však zůstala nezměněna, byť byly některé otázky formulovány jinak.

V následující části jsou odpovědi z jednotlivých otázek postupně rozpracovávány do jednotlivých podkapitol. V úvodu každé podkapitoly je nastíněna pokládaná otázka. Jednotlivé odpovědi jsou následně rozebrány a doloženy příslušnými citacemi pro potvrzení výstupních informací. Snahou bylo zachytit a zaznamenat objevené podobnosti jednotlivých odpovědí a také upozornit na možné individuality v dalších odpovědích. Cílem bylo zjistit to, zda ženy sdílejí stejný názor na dané téma, nebo se v otázkách cílených na nepřechylování názorově rozcházejí. Dalším cílem bylo pokusit se o vhled do možné problematiky užívání nepřechyleného příjmení jejich nositelkami, a to jaké aspekty jim mohou dělat problémy a nepříjemnosti. Dalším úkolem bylo zjistit, jak dalece tyto problémy ovlivňují jejich pohled na nepřechylování v jejich okolí.

Jednotlivé podkapitoly dále vždy v závěru obsahují dílčí shrnutí výsledků na dané otázky pro lepší orientaci v odpovědích. Přibližné výsledky jsou také zaznamenány v dílčích tabulkách u každé otázky. Nelze je však považovat za přesné výsledky vycházející z odpovědí. Každá z odpovědí reflektuje individuálnost odpovědí každé z dotazovaných žen a není možné je zcela kategorizovat.

1.1. Doplnující výzkum

Analytická část byla poté rozšířena o výsledky z internetového dotazníku cíleného na zjištění, jaký názor má veřejnost na nepřechylování. Snahou bylo porovnat výsledky, které z dotazníku vyplývají, s odpověďmi žen z kvalitativního výzkumu.

Otevřené odpovědi (odpovědi, ve kterých účastníci odpovídali vlastními slovy) celkem 1 207 účastníků byly analyzovány a jejich výsledky následně rozepsány. Zároveň byly výsledky konfrontovány s odpověďmi nositelek nepřechyleného příjmení. Vzhledem k velkému množství respondentů v internetovém dotazníku bylo dosaženo

mnoha rozličných odpovědí. Cílem bylo upozornit jak na ty názory, které se s názory v kvalitativním výzkumu shodují, tak i na ty případy, ve kterých se rozcházejí. Postup popisu výpovědí byl v tomto případě podobný postupu popisu kvalitativního výzkumu. Výsledky každé otázky jsou rozpracovány v jednotlivých podkapitolách. Odpovědi jsou rozebrány a porovnány s výsledky kvalitativní části výzkumu. Otázky jsou opět doplněny o tabulky obsahující výsledky.

Doplněním prvotního výzkumu byl také rozbor dvou rozhovorů, které vznikly na matričních úřadech. Cílem bylo konfrontovat odpovědi, které souvisely se zkušenostmi z matričních úřadů, se zkušenostmi samotných matrikářek. Snahou bylo také zjistit, jak často se sňatky, kdy následně ženy volí nepřechýlenou formu příjmení, objevují, zda jde o záležitost ojedinělé nebo naopak časté, a také to, kterých žen se tato záležitost následně týká.

Všechny uvedené informace vycházejí z výsledků A) Rozhovorového šetření, kterého se účastnilo 20 žen užívajících nepřechýlené příjmení. B) Internetového dotazníku, kterého se účastnilo 1207 lidí. C) Rozhovorů provedených na dvou matričních úřadech v České republice. Výsledky průzkumů v těchto skupinách mají rozdílnou výpovědní hodnotu, avšak pro účely této práce se jedná o hodnoty dostačující.

2. Rozhovorové šetření

2.1. Důvod zvolení nepřechýleného příjmení

O důvodech volby nepřechýleného příjmení koluje mnoho zkreslených pohledů napříč nejen internetovým prostředím.³¹ Jak dalece však korespondují tyto názory s těmi opravdovými důvody, kvůli kterým si nepřechýlení dotazované ženy zvolily? Nejprve je nutné se zaměřit na samotné nositelky nepřechýlených příjmení. Bylo vytvořeno dvacet rozhovorů s takovými ženami.

Před rozborem odpovědí je nutno uvést, že i přes záměr neodlišovat ve výzkumu příjmení jednoslovná a víceslovná, zde stejně jako u několika málo dalších otázek bude potřeba tento faktor částečně zohlednit. Důvodem pro toto částečné rozlišení budou rozdíly ovlivňující rozhodování nositelek související právě s jednoslovnou či víceslovnou formou příjmení. V neposlední řadě je nutno zmínit, že ne vždy ovlivňoval volbu nepřechýlení pouze jeden faktor či důvod.

První otázka pro všechny dotazované byla, jaké důvody je vedly k volbě své budoucí příjmení nepřechýlit.

2.1.1. Jednoslovná příjmení

Jak bylo zmíněno výše, ne vždy hrál roli pouze jeden faktor. V několika případech se odpovědi sdružovaly, důvodů bylo více najednou. Dvanáct z dvaceti tázaných odpovědělo, že nejvýraznější roli hrála estetická podoba příjmení, devět přidalo, že je to pro ně praktičtější forma. Praktičnost nepřechýleného tvaru příjmení neměla vždy spojitost s cizím původem daného příjmení.

Jako příklad kombinace faktorů estetičnosti a praktičnosti, může sloužit paní Hinke. V jejím případě hrály roli i historické poválečné události, které zapříčinily mnohdy nesprávné počesťování německých příjmení, alespoň z pohledu paní Hinke.

---

³¹ Viz 3.4. Proč si ženy volí nepřechýlenou formu příjmení?

Jejím původním záměrem bylo nechat si zapsat příjmení v přechýlené podobě. Až na popud příslušníků rodiny začala uvažovat o možnostech příjmení nepřechýlit. Díky zkušenostem své budoucí tchyně proto zvolila nepřechýlenou formu i s ohledem na pro ni hezčí estetickou podobu jména. *Když ona si šla pro novou občanku (tchyně), tak, aniž by se jí ptali, zapsali jí příjmení Hinková. Přejmenovali ji bez jejího souhlasu na Hinková a jediné, co jsem věděla od tchyně, je, že bych neměla chtít být Hinková. Každý začne vaše jméno psát s tvrdým y, protože si myslí, že manžel je Hynek, čili ona je od něj Hynková. Hynková jsem být nechtěla stoprocentně. Zbývaly dvě varianty, Hinkeová nebo Hinke, přičemž Hinkeová, posoudíte sám, nezní moc pěkně. Nebyla jsem proti, ale opravdu, není to zvučné a není to esteticky hezké.*

Tuto odpověď však nelze považovat za generalizovatelnou. Praktičnost sice v mnoha případech hrála svou úlohu, avšak ne nutně byl důvodem nepraktičnosti nesprávný zápis samotného příjmení, myšleno z pohledu komunikace s veřejností, ne z pohledu komunikace oficiální, úřednické. Některé z dotazovaných žen uvedly, že důvodem pro zvolení nepřechýlené formy byly obtíže spojené s podobou jejich rodného příjmení. Uvedly, že problémy, které jim rodné příjmení způsobovalo při představování, byly spojené s nepochopením jména, špatnou výslovností či délkou příjmení. Nepřechýlit své nově nabyté příjmení bylo vyvrcholením snahy, jak těmto problémům v budoucnu předejít. *Moje jméno za svobodna bylo dlouhé. Jmenovala jsem se Dobrovská a hodně lidí mi komolilo jméno i například ve škole. Zvolila jsem tedy Krejčí místo Krejčová oproti tchyni a babičce. Přišlo mi to s mým křestním jménem takové hezčí spojení. Radka Krejčí než Radka Krejčová bylo jednak hezčí, jednak praktičtější a hlavně s tím nebyl vůbec žádný problém.* Podle slov paní Krejčí problémy, se kterými se s původním příjmením potýkala, byly vyřešeny právě zvolením nepřechýlené formy nového příjmení.

Dalším důvodem spojeným s lepším estetickým dojmem je, že vydaná příjmení žen by v přechýlené podobě působila hanlivě. Nositelky se tudíž rozhodly si příjmení ponechat v mužské, nepřechýlené podobě, aby se vyhnuly posměškům okolí, a i z osobního pocitu uspokojení z nového příjmení. Paní Hrubý a paní Franc uvedly: *Nelíbilo se mi, jak by vypadala podoba mého jména v ženském tvaru Hrubá. Být na někoho H/hrubá se mi nezdálo. Přišlo mi to kruté. A tím, že jsem zvolila manželovo příjmení, se mi zdálo, že bych to mohla alespoň trochu vylepšit. / Když jsem potkala mého současného manžela, tak se mi jeho příjmení líbilo, a když jsem uvažovala nad*

tím, jak by působilo v ženském tvaru, úplně se mi to nezamlouvalo. Říkat: Jo, to je ta Francova Petra nebo stará Francová mi nepřijde pěkné.

Pokud se jedná o jiné než estetické a praktické důvody, odpovědi se u zbytku dotazovaných znatelně liší. Není však možné vyloučit, že i estetika tvaru nového příjmení měla stále vliv na rozhodování. Vychází to totiž z odpovědí žen, které uvedly, že jejich příjmení se jim líbí bez výhrad.

Dvě ženy uvádějí jako důvod nepřechýlit výjimečnost nového příjmení. Slovo výjimečnost je však poněkud zavádějící. V jednom z těchto dvou případů šlo čistě o pocit odlišení se od ostatních s tím, že v době uzavření sňatku byla nepřechýlená forma příjmení v českém prostředí ještě poměrně neobvyklá. *Protože to bylo nezvyklé, neobyčejné a líbilo se mi to.* Druhým typem výjimečnosti je případ paní Hendrych Lorenzové, která neměla přímo potřebu odlišovat se od širokého okolí, spíše se chtěla odlišit v kruhu rodinném. Uvedla: *Já беру změnu jména trošku jako změnu identity toho člověka.* Důvodem bylo, že by byla shodou okolností již třetí nositelkou stejného jména i příjmení v řadě v rodinné hierarchii. Významnou úlohu tedy může hrát i nabytí zcela nové identity, která nechce být ztracena kvůli rodinným okolnostem.

Dalším důvodem, který se mohl pojit jak s jednoslovným, tak i dvouslovným příjmením, byla historická forma daného příjmení. Jedna z nositelek uvedla, že ač proti přechylování není, vzhledem k rodinné historii a možnosti vybrat si, zvolila nepřechýlenou formu. Velikou roli také hrála jednodušší výslovnost výsledné podoby. Avšak pokud by se nepřechýlená forma v historii rodiny nikdy předtím neobjevila, uvedla, že by tuto formu nejspíš nezvolila. (Véle)

Ve dvou případech nositelky nepřechýleného příjmení o jeho tvaru mnoho nepřemýšlely, což také dokazuje paní Petra Pitra, která svou volbu odůvodnila jako věc z estetického pohledu lepší a zároveň jako recesi, hlavně kvůli tomu, že její nové příjmení má celkem úsměvnou podobu. Podstatné to nebylo ani pro paní Lupták Burzovou, která si důvod své volby nepamatuje. *Nepamatuji se, byla to jedna z možností, kterou jsme využili.*

Posledním důvodem, proč zvolit nepřechýlenou formu v příjmeních jednoslovných, bylo čistě profesní hledisko dané nositelky. Neoriginálnost původního příjmení Nováková vzhledem k umělecké tvorbě nositelky mohlo být v budoucnu

překážkou. *S příjmením Nováková vzhledem k jeho četnosti by v budoucnu mohlo být složitější se prosadit či si zapamatovat mé jméno. Takže Potiron je pro mě jako pro umělkyni praktičtější.* Tudíž možnost přijmout manželovo příjmení, které je francouzského původu, bylo logickým vyústěním situace. Tato profesní stránka věci se dále objevuje spíš u příjmení dvouslovných.

2.1.2. Dvouslovná příjmení

U dvouslovných příjmení, jak již bylo uvedeno v předešlé části, se situace ohledně nepřechylování nového příjmení částečně odlišovala. Některé z odpovědí jsou však již zmíněny v sekci jednoslovných příjmení. Důvodů, proč nepřechylovat, mohlo být více a odpovědi by se taktéž mohly vztahovat k variantě jednoslovné. V tomto výzkumu sedm z dvaceti dotazovaných žen užívá dvouslovné příjmení.

V první řadě je nutné zaměřit se na to, proč si ženy vlastně své původní příjmení nechaly, jelikož i to při následném rozhodování sehrálo určitou roli. Důkazem může být odpověď paní Tlapák Navrátilové, která si původní příjmení ponechala z profesního důvodu. Následná volba přidat si ke svému příjmení i příjmení manželovo v nepřechýlené podobě byla čistě z praktického hlediska. Vzhledem k titulům a dlouhému původnímu příjmení by zápis i vyslovování obou v přechýlené formě bylo příliš dlouhé. *Já osobně si nepřijdu jako úplně dobrý exemplář k tomuto rozhovoru. Jediný důvod k tomu, abych si toto příjmení zvolila, byl v podstatě ten, že by bylo příliš dlouhé vyslovovat obě jména v přechýlené podobě, ještě vzhledem k titulům. To bylo rozhodnutí čistě z praktického hlediska. – Lidé z oboru mě znají jakožto Navrátilovou, tedy to jméno mi zůstalo. Příjmení Tlapák používám jen v oficiálních dokumentech.*

Dva neobvyklé důvody, alespoň v porovnání s ostatními, které ženy uvedly, vyplynuly z odpovědí dvou respondentek. Prvním je případ paní Meškán Vitoňové. Vzhledem k tomu, že se paní M. V. vdávala v třiceti pěti letech a byla na své původní příjmení zvyklá, navíc je pod tímto jménem známá při své živnosti, nechala si ho. Nechtěla se ale vyhnout přijetí manželova příjmení. Nezvolila však nepřechýlenou formu, protože by se jednalo o moc dlouhou variantu nebo proto, že by byla proti přechylování, ani z toho důvodu, že značnou část roku tráví v zahraničí. Její rozhodnutí

souviselo s tím, že z jejího pohledu bylo pak naprosto jasné, za koho se provdala. Tedy aby tím mohla říci, ke komu patří.

Druhým je případ paní Koloušek Fialové. Zde se dotazovaná opět nechtěla nutně vzdát svého původního jména, tedy si ho také ponechala. Uvažovala však i nad tím ponechat si manželovo příjmení v přechýlené podobě. V procesu rozhodování o příjmení se nakonec přiklonila k tomu, zvolit formu nepřechýlenou. Z jejího pohledu šlo o samotnou „energii“ toho jména. Nejvíce pozitivním nositelem jména Koloušek v rodině byl podle K. F. manželův dědeček. Tudíž z úcty k němu a z jakéhosi obdivu, jak sama uvedla, zvolila podobu mužského rodu. *Nehledě na to, že příjmení Koloušek je roztomilé.* dodává.

Zbýlými důvody byly ty již uvedené v předešlé kapitole. Těmi jsou určitá výjimečnost v rodinném kruhu. Navíc jedné respondentce se líbila dvouslovná podoba příjmení z toho důvodu, že si připadala jako hraběnka. Dvě ženy nepřechýlení zvolily pouze kvůli líbivosti příjmení. Jedna z nich dokonce zvolila nepřechýlenou formu u obou příjmení. Poslední byla zmíněna respondentka, která zvolila tuto variantu, jelikož to byla jedna z možností.

Proč jste si zvolila nepřechýlenou formu příjmení?	
Odpověď	Počet
Jednoslovná příjmení	
Estetická podoba příjmení	12
Praktická forma příjmení	9
Hanlivá podoba ženské formy	2
Výjimečnost nového příjmení	2
Historická podoba příjmení	1
Nebyl uveden zvláštní důvod	2
Profesní hledisko	1
Dvouslovná příjmení	
Profesní hledisko	1
Praktická forma příjmení	1
Úcta k novému příjmení	1
Výjimečnost nového příjmení	1
Estetická podoba příjmení	3
Jedna z možností	1

2.1.3. Shrnutí

Bez ohledu na to, jaké výsledky vzešly z obecného internetového dotazníku, je možno tvrdit následující. Odpovědi osmnácti z dvaceti dotazovaných žen nenaplňují obecně vnímaný předpoklad toho, že ženy nepřechylují svá příjmení, aby se staly zajímavými a jistým způsobem se odlišily od ostatních.³² Ani dvě zbývající odpovědi nepotvrzují zcela tento předpoklad, protože roli zde sehrály i jiné určující faktory pro samotnou volbu.

Přestože nepřechylování příjmení je fenomén, který stále zasahuje pouze menšinou část obyvatelstva České republiky, je možno očekávat trvalý, ač pozvolný nárůst daných případů. Vyplývá to nejen z informací získaných na matričních úřadech, ale i z výsledků internetového průzkumu. Zmapovat důvody, proč si ženy tuto formu volí, je důležité i z hlediska matričního zákona. V něm jsou totiž možnosti pro

³² Viz 3.4. Proč si ženy volí nepřechýlenou formu příjmení?

individualizaci značně omezené. Z výsledků je jasné, že některé z žen musely do oficiálních dokumentů do určité míry uvádět lživé informace k nabytí příjmení v nepřechýlené podobě.

2.2. Je nutné volbu s někým řešit?

Důvodů pro nepřechýlení nově nabytého příjmení může být více, jak již bylo zmíněno. Dalším bylo, zda ženy svou volbu s někým konzultovaly ještě před tím, než se pro ni rozhodly, popřípadě s kým.

2.2.1. Manžel

V první řadě je potřeba zohlednit to, jakou roli sehrál při výběru manžel. V případech, kdy si ženy braly cizince, se míra zapojení partnera do rozhodování o příjmení značně snížila z pochopitelných důvodů. Pokud se totiž jedná o jméno patřící k jinému než flektivnímu jazyku, je možné nechat ho zapsat v nepřechýlené podobě, a také pokud příjmení naplňuje všechny zákonné podmínky pro zápis v nepřechýlené podobě. Samotnému cizinci to ani nepřijde nelogické (pokud jeho jméno nepatří k příjmením pocházejícím z flektivního jazyka), jelikož je zvyklý používat pouze nepřechýlenou formu. To platí i pro jména počestěná nebo běžně v České republice užívaná, která přechylovatelnou formu mají. V těchto případech měly ženy rozhodování zjednodušené i z tohoto důvodu. Na druhou stranu je manželova podpora důležitá. Paní Košdy tvrdí: *Samozřejmě, že jsem to s manželem řešila. Rozhodnutá jsem sice již byla, ale kdyby on nesouhlasil, asi bych se nad tím ještě zamýšlela. Je důležité, aby za vámi muž stál, ať už při rozhodování, jako je toto, ale i v jiných směrech.*

Otázka byla zaměřena na reakce mužů, kteří dříve či později všichni souhlasili. Těch, kteří prostě jen souhlasili bez většího zaujetí, byla podle odpovědí většina. Zaměřme se ale na reakce jiné než čistě souhlasné. Ve čtyřech případech bylo mužům upřímně jedno, jakou podobu příjmení ženy zvolí. Odpověď paní Maurer uvádí vše na pravou míru *Manželovi to je šumák.*

Čtyři ženy odpověděly, že své rozhodnutí musely nastávajícím manželům vysvětlit. Ne však proto, že by tuto možnost partneri odmítali. Bylo to z toho důvodu, aby objasnily, proč se rozhodly pro nepřechýlení.

Mnohem příjemnější variantou pro dotazované ženy, alespoň podle uváděných odpovědí, bylo to, že nejméně pěti manželům se tato varianta zamlouvala a zdála se jim i líbivější. Mezi tyto odpovědi je možno zařadit i odpověď paní Pitra, která společně s manželem tuto volbu brala do určité míry jako věc zábavnou a recesní.

Z hlediska navrhovatele nepřechýlené formy poněkud neobvykle působí tři situace, kdy z výzkumu vyplývá to, že zvolit nepřechýlenou formu příjmení navrhli ženám sami muži. Neobvyklé se to může zdát, pokud uvažujeme o nepřechylování jako o čistě ženské záležitosti. Neexistuje mnoho lidí, kteří uvažují nad tím, zda ženě neposkytl prvotní impuls někdo jiný. Lidé obecně přijímají názor, že ženy se rozhodují samy.³³ Víme, že většina z dotazovaných žen přemýšlela i nad klasickou přechýlenou formou a žádná z nich nebyla nutně vyhraněná k tomu nepřechylovat. Ukazuje se, že ne nutně ve všech případech musí prvotní myšlenka pocházet od ženy, která se později stává nositelkou daného příjmení.

Z výsledků průzkumu dále vychází, že ve čtyřech případech mužům příliš nezáleželo na tom, jakou formu příjmení budoucí manželky zvolí, ale důležité pro ně bylo, že s nimi ženy do manželského svazku vstoupí. Téma, zda přechylovat či nepřechylovat, nesehrálo tak významnou roli. To dokresluje i případ paní Adjal, která zmiňovala, že ještě před svatbou s manželem uvažovali, zda by si náhodou manžel nemohl vzít její rodné příjmení (Bicanová). *My jsme uvažovali, že i on si vezme příjmení po mně, ale to nakonec moc nechtěl. I když je veliký fanoušek fotbalu a Bican, že ano, to by bylo pěkné, ale i tak to nakonec neprošlo.* Tato možnost v závěru využita nebyla.

---

³³ Viz 3.4. Proč si ženy volí nepřechýlenou formu příjmení? / 3.2. Souhlasíte s možností nepřechylovat ženské příjmení?

Jaký byl názor manžela na vaši volbu?	
Odpověď	Počet
Manželovi na tom nezáleželo	4
Manželovi jsem to vysvětlila a souhlasil	4
Manželovi se to líbilo	5
Sám manžel to navrhl	3
Manžel byl rád, že přijmu jeho příjmení	4

2.2.2. Rodina a okolí

Součástí otázky bylo, zda ženy své rozhodnutí konzultovaly s někým jiným než s manželem, v tomto případě s rodinou a blízkým okolím. Ve většině případů se jednalo o pouhé oznámení jejich volby. Vliv rodiny a okolí byl ve většině případů zanedbatelný. Rozbor jednotlivých odpovědí je uveden níže.

V porovnání s odpověďmi všech dvaceti žen může úvodní příklad působit výjimečně. Tuto neobvyklou situaci paní Sladký Nachlinger je možno přičítat již zmíněné zdánlivé „nedůležitosti“ samotné volby. Na dotaz, zda dané téma konzultovala s někým blízkým kromě manžela, odpověděla následovně: *Ne, moji rodiče to nevěděli ještě asi dva roky potom. Já jsem se teda přejmenovala na Facebooku a oni si mysleli, že to mám jenom tak. Pak asi po dvou letech zjistili, že toto příjmení mám i v občanském průkazu, tak docela koukali. Já jsem také koukala, ani jsem nevěděla, že jsem jim to neřekla. A táta? Tomu jsem říkala, když jsem to plánovala, že je tam několik možností. Můžu si nahlásit trvalý pobyt do zahraničí nebo změnit národnost, ale jemu se to moc nelíbilo. U něj vím, že jsem mu to neříkala z toho důvodu, abych se s ním o tom nemusela bavit. Říkala jsem si, že je to mé jméno a s ním si mohu dělat, co chci. Takže když jsem zjistila, že jako můžu, tak proč ne.*

Jedná se ale pouze o ojedinělý případ. Nejčastější variantou bylo, že ženy tuto skutečnost oznámily pouze blízkému okolí a jinak svou volbu neobjasňovaly vůbec. Takto odpovědělo patnáct z dvaceti dotazovaných žen. Vybrané odpovědi dotazovaných žen se více či méně shodují. *Ne, neřešila, rodině jsem jen vysvětlila, že zůstávám nadále Fialová s tím, že mezitím bude Koloušek. (Koloušek Fialová), Ani ne. Myslím, že je to naše rozhodnutí. Rodičům jsme to ale samozřejmě nějak oznámili. (Prajer), Asi ne. Já*

jsem to prostě tak udělala. Řešila jsem to vlastně až na matrice. (Meškán Vitoňová), Ne, nikdo to se mnou nijak moc neřešil. (Adjal), Abych řekla pravdu, tak asi úplně ne. Nejdříve jsem nevěděla, jestli bych to vůbec měla s někým řešit, a pak mi došlo, že je to vlastně mé rozhodnutí. (Franc), Jako mluvila jsem s nimi o tom. Mám asi docela štěstí, že to všem bylo tak nějak jedno. (Hrubý), Neřešila jsem to s nikým. (Maurer), Tak jako samozřejmě řekla jsem jim to a nijak zásadně proti nebyli. (Pitra), V podstatě vůbec. Mě ani nijak nenapadlo, že bych nutně musela být Krejčová, protože byl rok 2000 a už se vlastně začala povolovat nějaká ta pravidla, takže vlastně ani ne. (Krejčí), Všem jsem to jenom řekla, ani jsem nečekala, jestli k tomu někdo něco poví. (Hendrych Lorenzová).

Tři ženy svou volbu probíraly detailněji v kruhu rodinném nebo například s kamarády a kolegy. Nikde však nenarážely na přílišné nepochopení. *Tak jako samozřejmě řekla jsem jim to a nijak zásadně proti nebyli. (Pitra), S lidmi okolo mě jsem to řešila, s kamarádkami, kolegyněmi a tak, ale většina s tím neměla moc problém. (Hurych Konečná), Ano, někteří byli proti, někteří zase naopak. (Véle).* Jednalo se o to, že ženy chtěly svou volbu spíše oznámit a vyrozumět o ní i ostatní kolem sebe.

Dotazovaná paní Hinke probírala situaci nejen se svou maminkou, ale také s kamarády a kolegyněmi. Důvodem, proč s nimi podobu příjmení konzultovala, však nebylo ujistění, zda je jméno dostatečně líbivé. Jako jedna z mála dotazovaných vyjádřila strach z toho, jak by příjmení mohlo být okolím přijato. Bála se, že volba jejího příjmení, které se také užívá v počeštěné variantě, by mohlo podle jejích slov souviset s tím, že si lidé budou myslet, že chce příslušet k jiné národnosti nebo se chce výrazně odlišit. V tomto případě tedy hrály hlavní roli obavy z přijetí. *Ano, řešila jsem to na popud maminky, i tady s kolegyněmi z práce. Hlavně jsem měla strach, aby mě lidé neodsoudili, že se chci nějakým způsobem odlišovat, nebo že si hraji na něco víc, nebo že chci příslušet k jiné národnosti. To si myslím, že můj otec dlouho nemohl rozdýchat, protože, jak už zažili více režimů, tak řekne: Fajn, tak ruská populace je blízko, neustále se západní Čechy stahují sem, všechno je ruské. Co pak až nás tu přejede ruská populace a budeš znevýhodněná tím, že se jmenuješ německy? Ne, že se nepřechyluji, ale že to jméno je německy. A tím, jak to není přechýlené, tak tím spíš to inklinuje k německé variantě. Je možno však již teď potvrdit, že s problémy, které vyvolávaly obavy paní Hinke, se ona sama nesetkala.*

Řešila jste s někým blízkým vaše rozhodnutí?	
Odpověď	Počet
Neřešila	2
Pouze jsem své rozhodnutí oznámila	15
Řešila jsem svou volbu s blízkým okolím	3

2.2.3. Shrnutí

Otázka, zda konzultovat volbu nepřechýlit příjmení se svým blízkým okolím nebyla respondentkami odpovězena jednoznačně. Všechny se radily se svými nastávajícími manželi, ale v širším kruhu rodinném či se známými svou volbu konzultovaly pouze některé z nich. Reakce jejich blízkého okolí nebyla pro jejich volbu rozhodující.

2.3. Zkušenosti z užívání nepřechýleného příjmení

Doposud se praktická část práce zabývala tím, jak a proč se ženy pro své příjmení rozhodly a co jejich volbě předcházelo. Záměrem předcházející části bylo prokázat, zda představy veřejnosti o důvodech volby nepřechýleného příjmení odpovídají reálnému stavu. Jak se ukázalo, důvodů pro nepřechylování bylo více, než kolik žije v obecném povědomí veřejnosti.

V následující části se otázky týkají zkušeností, které ženy mají s užíváním příjmení v nepřechýlené formě. Jak lidé reagovali? Mají nebo nemají nějaké nepříjemné zážitky? Setkaly se s problémy na příslušných úřadech? Mají lidé problém správně je oslovovat? Toto jsou otázky spojené s každodenním životem žen užívajících mužskou formu příjmení.

2.3.1. Co na to okolí? Jaké byly reakce?

Poznatky výzkumu byly rozděleny na reakce okolí bezprostředního, čili rodinu a blízké přátele, a na okolí širší, se kterým ženy přicházejí do styku například v práci nebo s lidmi, které ženy za blízké známé nepovažují. Ne nutně ženy přisuzovaly větší váhu těm či oněm názorům, avšak reakce bezprostředního okolí, které nebyly v několika málo případech z počátku příliš příznivé, si dotazované pamatují více.

Vzhledem k tomu, že některé z nositelek nepřechýleného přijetí svou volbu již předem probíraly se svým okolím, předešly různým negativním reakcím. Vesměs pozitivních reakcí z okruhu přátel se dotazovaným dostalo nejméně v třinácti případech. V dalších čtyřech se dokonce respondentky zmiňovaly o neobvyklém zájmu z prostředí úzkého kruhu přátel. Nutno podotknout, že pozitivního. Dokládá to odpověď paní Sladký Nachlinger: *Spousta holek reaguje tak, že je to zajímavá, že nad tím přemýšlely, ale nedotáhly to tak daleko, aby to šly udělat. Spousta se jich na to ptá, jak se to dělá, a přijde jim to dobré.*

Negativních reakcí z prostředí rodiny nebylo mnoho, ale ze zaznamenaných rozhovorů vyplývá, že i podpora blízkého okolí je pro ženy potřebná a o to více je možná nelibost ostatních například v rodině mrzela. Paní Sladký Nachlinger zmiňuje své problémy s otcovým přijetím jejího rozhodnutí. On její volbu neuznává a dodnes má paní Sladký Nachlinger s jeho nepřijetím problém. Otec stále odmítá mužskou formu přijetí své dcery akceptovat. *Otec, jak mi říká Sladká, tak to mi vadí, protože to není fér!* Paní Hinke měla problémy s otcovým přijetím svého přijetí, ne však z důvodu porušení tradice, ale kvůli obavám z přijetí ostatními, neboť znělo německy.

Odmítavé postoje mohou také souviset s názorovými odlišnostmi jednotlivých generací. Z odpovědí dvou respondentek je zřejmé, že i generační rozdíly v názorech mohou hrát roli. Alespoň podle jejich názoru. Pro obě dotazované se situace postupem času změnila, avšak prvotní přijetí ze strany babiček nepatřilo z jejich pohledu k těm příjemným. Doba, po kterou starší generaci trvalo zvyknout si na „novotu“, byla různá. U paní Hrubý vyvážil nesouhlasný názor fakt, že se bude konat svatba. *Jediná babička protestovala a divila se, proč chci být jako chlap, ale to už zřejmě patří k té generaci. Snažila jsem se moc si to nepřipouštět. Nakonec vše dobře dopadlo a byla ráda, že byla svatba. Hromadu toho napekla, i když to měla zakázané.*

V případě paní Krejčí byla situace poněkud složitější a odpor měl delší trvání. Jistou dobu totiž trvalo, než s novomanželi začala babička opět mluvit. *Jak jste mluvil o tradici, že i ta může hrát roli při přechylování, tak mi to připomíná manželovu babičku. Ta to hodně dlouho nemohla překousnout a přenést se přes to. Říkala: No to je hrozné, první Krejčí v naší rodině. To je, jako kdybys k nám nepatřila. A mám dceru a ta je samozřejmě také Krejčí. V souvislosti s rodinnou tradicí to velice dlouho nemohla překousnout. Dokonce s námi i nějakou dobu nemluvila, jako co jsme si to vymysleli za moderní věc.*

Poslední reakcí, která nebyla pouze pozitivní a pocházela od členů rodiny dané respondentky, byla reakce sestry a švagra paní Hendrych Lorenzové. Zprvu příliš nechápali, proč to má paní Hendrych Lorenzová vůbec zapotřebí. Je možno pouze spekulovat, ale je to zřejmě i kvůli tomu, že sama sestra paní Hendrych Lorenzové nad nepřechýlenou formou příjmení nepřemýšlela. *No, má sestra z toho byla taková, že se ptala, proč jsem si to dávala, že je to zbytečné, že jí to ani nenapadlo. Ta změnila příjmení rovnou. Švagr také říkal, že je to zvláštní.*

2.3.2. Reakce širokého okolí

Po bezprostředních reakcích byla otázka pozměněna a zaměřena na okruh širšího okolí lidí, se kterým se nositelky nepřechýleného příjmení střetly. Jednalo se o snahu zjistit, zda i zde budou podobné reakce srovnatelné s těmi z blízkého okolí. Nelze říct, že by se odpovědi výrazně shodovaly. Co se týče této otázky, odpovědi byly často mnohem méně detailní. Důvodem je pravděpodobně i relativně malá váha přikládána názorům této skupiny lidí na daná ženská příjmení.

Opět nemůžeme jednoznačně říct, že by ženy měly jen jednotné zkušenosti. Mezi odpověďmi se prolínalo více reakcí zároveň. Tři nejčastější reakce, které se různě mísily v odpovědích, jsou následující:

A) „Většinou se lidem tato forma líbí.“ Tato odpověď se objevila sedmkrát. *Špatné reakce v podstatě ne. Myslím si, že možná i naopak to všichni přijímali dost pozitivně. Ještě jak mě znali za svobodna, jak jsem měla dlouhé příjmení, tak mám pocit, že si poměrně rychle zvykli a reakce byly spíše pozitivní. (Krejčí)*

B) „Dalo by se říct, že reakce byly v pohodě.“. Většině lidí prý příliš nezáleží na tom, jaké příjmení si jeho nositelka vybrala. Celkem se tato odpověď vyskytla osmkrát. *Většinou byly reakce pozitivní. Negativní neposlouchám, že chci být jako filmová hvězda nebo moderátorka a podobné trapnosti já úplně přeskakují. Protože jsem obklopena inteligentními lidmi, tak je vše vesměs pozitivní. Mému okolí se to většinou líbí.* (Koloušek Fialová) S prvními dvěma odpověďmi se zároveň mísí další z nejčastějších reakcí.

C) „Lidé a známí se moc nevyjadřují.“ Tato odpověď se objevila osmkrát. *Nikdo to v podstatě moc neřeší. Každý ať se jmenuje, jak chce.* (Prajser), *Abych řekla pravdu tak reakce v podstatě žádné. Nikomu na tom nijak extra nezáleželo. V dnešní době už jsou s tím lidé asi tak nějak smíření, že takové podoby existují.* (Véle), *Někteří možná nevědí, zda se jedná o ženu nebo muže. Ale reakce ne, jen to lidem přijde zvláštní, ale nemyslím si, že by jim příjmení bez –ová dělalo problémy.* (Potiron)

Z těchto výstupních informací je možno soudit, že přijetí nepřechýlených příjmení veřejností většinou neprovází mnoho konfliktních situací. Ale stále se dají sledovat i další specifitější reakce. Jako pozitivní je označily čtyři ženy, které sdělily, že lidé projevují zájem. Buď přímo nepochopili, jak přesně se daná žena jmenuje, anebo se zajímají o danou formu příjmení. Úsměvné situace zažívá například paní Meškán Vitoňová: *Cizí lidé, když se představuji. Neříkám Zuzana Meškán Vitoňová, říkám jen Meškán Vitoňová. Spousta lidí pak reaguje tak, že se ptá, co to je za křestní jméno. Nebo, to je hezké křestní jméno, odkud je? A já říkám, že sbírám příjmení.* V tomto případě lidé většinou vycházejí z toho, že jsou zvyklí na jednoslovné formy příjmení, což v případě této ženy následně vyvolává komické situace. S vysvětlováním, proč a jak si ženy zvolily své příjmení, se ale setkala většina žen.

Pouze tři ženy uvedly, že někdo reaguje záporně. Zároveň však uvedly, že když už se tak stane, děje se tak málokdy. Ne nutně se ale jedná o přímo negativní reakce. Vyskytly se totiž i odpovědi, ze kterých vyplývá, že se volba nepřechýleného příjmení zdá některým lidem pouze zvláštní. *Tak jako koukají, že je to divné, ale málokdo třeba negativně. Nevím, jeden z dvaceti se zatváří, že je to královina a ten zbytek, jakože divné, ale nevdá to.* (Sladký Nachlinger) Pokud bychom se vrátili k menší detailnosti odpovědí, předpokladem pro ženy bylo, nesoustředit se příliš na reakce ostatních.

Pozitivní i negativní reakce, údajně k tomuto tématu zřejmě patří, jak jedna z dotazovaných uvedla.

Na závěr je třeba zmínit tvrzení dvou žen, které k situaci přistupovaly pragmatičtěji. Bez ohledu na to, jaké jsou reakce okolí. Paní Hrubý pouze uvedla, že samozřejmě nedokáže ovlivnit, co o ní ostatní říkají bez jejího vědomí. Paní Hinke tuto myšlenku rozvinula o trochu více. *Že vás někdo za to jméno zdrbne, to vám do očí neřekne, že ne. Když slyší mé jméno prvně, tak vidím údiv, ale jestli si potom řeknou, ta je divná, nebo to je hezký? Oni vlastně, když se dozví to příjmení, tak neví, že jsem měla alternativu Hinkeová, což je ta ošklivější. To si nikdo nedomyslí. Takže já si myslím, že reakce musí být obojí, dobré i špatné. O tom si nedělám iluze, že mě někdo nepomluví.*

Paní Hinke zde naráží na problém lidské přetvářky. Víme, že i v anonymních dotaznících mají lidé tendence sami sebe vyzdvihovat nebo alespoň se ukazovat v lepším světle. Je tedy možno předpokládat, že tato vlastnost se může projevit i v diskuzi o tomto tématu. Jak zmiňuje paní Hinke, do očí vám nikdo nic špatného neřekne. Jde ale pouze o zamyšlení se nad danou odpovědí.

Jaké byly reakce okolí na to, že jste si zvolila nepřechýlenou formu příjmení?	
Odpověď	Počet
Reakce bezprostředního okolí	
Pozitivní	13
Okolí projevilo neobvyklý zájem	4
Objevily se i negativní reakce	4
Reakce širokého okolí	
Většinou se tato forma lidem líbí	7
Dalo by se říct, že reakce byly v pohodě	8
Lidé a známí se moc nevyjadřují	8
Lidé projevují zájem	4
Někteří reagují negativně/Lidem to přijde zvláštní	3
Lidé vám do očí neřeknou, co si myslí	2

2.3.3. Shrnutí

Z odpovědí vyplývá, že většina reakcí na to, že si ženy zvolily nepřechýlenou formu příjmení, byla pozitivních. Pouze v jednom případě se jednalo o přijetí vyloženě negativní. Potvrzuje se, že ženy nebyly a nemusely být v souvislosti se svou volbou konfrontovány s nepříjemnými situacemi. Ve většině případů volba nepřechýlit své příjmení vyvolávala převážně pozitivní reakce. Jak ženy uvádějí, jde o svobodnou volbu každé ženy a tato volba by měla být akceptována. Pokud ovšem není přijata pozitivně, dotazované to již nepokládají za svůj problém, ale za problém ostatních.

2.4. Negativní zážitky

Poté, co bylo zjištěno, jak okolí reagovalo na volbu dotazovaných žen nepřechýlovat své příjmení, byla snaha zjistit, zda tato volba může vyvolat i vyloženě negativní reakce, které si ženy zapamatují, zda tato volba může být pro okolí tak nepříjemná, jak se předpokládalo. Vznikl však problém jak určit, co je vyloženě negativní zkušenost. Každá žena za negativní zkušenost totiž může považovat věc jinou. Co jedna přejde jako nepodstatné, druhé může připadat naopak důležité. Výsledkem je, že odpovědi z této sekce se výrazně kryly s odpověďmi na specifitější otázku týkající se komunikace na příslušných úřadech. Proto jsou tyto dvě otázky částečně propojeny a jsou zde zahrnuty i některé situace při jednání s různými institucemi. Jde o zmapování zkušeností jak záporných, tak v mnoha případech prostě jen takových, u kterých ženy považovaly za vhodné je v odpovědích zmínit.

Další otázky, které s tímto souvisely a které v jistém smyslu do této části zasahovaly, byly ty, které se zabývaly problémy ostatních lidí s oslovováním nositelů nepřechýleného příjmení. Tomuto problému však bude věnována jedna z dalších částí této práce.

Zde nejsou odpovědi tak jednoznačné jako u otázek předešlých. Sedm žen neuvádí žádné zásadní zkušenosti s nepříjemnými situacemi a devět z dotazovaných uvádí, že neměly problém ani na žádném příslušném úřadě, kde musely cokoli vyřizovat. Dotazované si dokonce v několika případech místo negativních zážitků

vybavovaly spíše ty pozitivní, někdy by se dalo říci ojedinělé. Přesně šest žen sdělilo, že zažívají zábavné nebo kuriózní situace. Paní Koloušek Fialová na otázku, zda zažila nějakou nepříjemnou situaci, odpověděla: *Nepříjemnou ne, spíš vtipnou. Když u mě byl klient, který se domníval, že jsem se rozhodla být Koloušek, protože je to jakási moje přezdívka, že chci být věčně mladá. Takže tomu jsem musela vysvětlit právě to, že jsem se vdala a manžel je Koloušek a já přijala jeho příjmení.* Paní Meškán Vitoňová zažila neočekávaný výstup s policistou, který s ní byl nucen sepisovat příslušné dokumenty. *Jednou dokonce policista, když jsem se stala nějakým svědkem, tak se mnou sepisoval protokol a přišel na otázku těch dvou jmen a říkal: No jo, ale náš systém na to není uzpůsoben. Takže on mě vlastně nebyl schopen tam zapsat, a tak mě zapsal pod původním jménem a říkal, že jsem vlastně nedohledatelná v tom systému. Ale teď už si myslím, že si s tím určitě nějak poradili. Nebo možná můžu páchat beztrestně zločiny.* Podle toho se zdá, že dvouslovná příjmení mohou vyvolávat neobvyklé situace. Alespoň podle mínění nositelek dvouslovného příjmení, které uvedly, že na příklad v komunikaci s úřady se různě potýkají s problémy, jak se vypořádat s příslušnými kolonkami.

Kromě problémů s oslovováním, které budou zmíněny později a které navíc většinou nepředstavují problém takový, aby ženy rozhněval, se od zkušeností pozitivních nebo smírlivých jako u paní Hrubý dostáváme k jediným dvěma zcela negativním zkušenostem nezapříčiněným kontakty s úřady. *No, neřekla bych. Je to poněkud kuriózní, když se vás více lidí po sobě ptá, jak vás vlastně oslovovat, ale s tím se musí počítat. To neberu jako projev neúcty, ba naopak. V mailech to občas dělá problémy, ale není to vysloveně něco moc nepříjemného.*

Paní Hinke měla problém s tím, že byla kolegyní konfrontována ohledně příjmení svého dítěte. Když po svatbě oznámila, jakou formu příjmení si zvolila, dostalo se jí poněkud negativní reakce s tím, že případně „zblbne“ dceři jméno. To byla její špatná zkušenost. Dcera po narození dostala jméno v nepřechýlené formě po své matce. Podle její odpovědi dcera s příjmením nemá žádný problém. Avšak i tato jediná neopodstatněná negativní reakce utkvěla paní Hinke v paměti i přes to, že je tomu již několik let.

Neobvyklý a negativní zážitek měla také paní Prajer. Vzpomíná na zážitek z lékařské ordinace: *To bylo u jednoho lékaře. Říkal: Ježíš, Prajer, tyhle ženský, co se*

přejmenují prostě Prajer, to je šílený. Tak jsem mu řekla, že on nemá hodnotit mé jméno, ale moji zlomenou nohu. Takže jsme se tam trochu nepohodli a pan doktor byl takový protivný. Ale jinak to v podstatě nikdo neřeší. Divila se, že se s takovým negativním zážitkem setkala zrovna u lékaře. Předpokládala, že jedinými lidmi, kteří by změnu jména mohli rozebírat, by mohli být manželovi prarodiče, ale ti prý tuto změnu přijali s úsměvem.

Další, ještě nepříjemnější zkušenosti se dostalo paní Maurer. Něco podobného se jí stalo dvakrát a udivilo ji, v jakém prostředí se něco takového stalo. Byla nevybíravě slovně konfrontována kvůli svému příjmení a s ním související příslušností k národu. Zarážející však je, že se nejednalo o slovní konfrontace někde při otevřeném hovoru na veřejnosti, ale šlo o pracovní telefonáty na akademické půdě. *Měla jsem dva případy, kdy jsem byla slovně napadena, i když napadena je silné slovo, spíše konfrontována, že to prostě není české a že když jsem Češka, tak bych měla své jméno přechylovat. A to bylo od lidí, které jsem vůbec neznala, a takhle to na mě jako vypálili. Takže to mi bylo hodně nepříjemné, ale byly to pouze jen dva případy. Shodou okolností to bylo paradoxně po telefonu, takže ještě to bylo divné. Navíc to byl člověk, který měl jistou funkci, ne jen tak někdo z ulice. Tím mě to překvapilo ještě více, plus to byl navíc pracovní hovor.*

Z dvaceti dotazovaných žen takto závažná situace potkala jedinou. Jde ovšem o případ velice neobvyklý. Ne pouze kvůli naprosté pracovní neprofesionalitě provinilých účastníků konverzace, ale i kvůli neúctě k druhému člověku, prokázané tímto způsobem. Další odpovědi budou vycházet spíše ze zkušeností a zážitků, které ženy načerpaly při vyřizování různých dokumentů na příslušných úradech. Zde stále hraje roli to, co ženy považují za problém a co ne. Pro některé jsou to stále spíše úsměvné situace, pro druhé situace nepříjemné. Pokud měly problémy, není vždy prokazatelné, zda to bylo právě kvůli nepřechýlené formě příjmení.

V jednom z předchozích odstavců byla zmíněna situace, kdy může nepřechýlené příjmení ve formě dvouslovné působit problémy. Není však jisté, že je to nutně kvůli nepřechýlení nebo pouze kvůli samotným dvěma příjmením. Paní Meškán Vitoňová se s tím, jak už zmiňovala, potýká celkem běžně. *Každý se nad tím pozastavuje. Každý, kdo to píše. Je to prostě neobvyklé. Myslím, že je to dané i tím jménem. Protože ne každé jméno je –ová. Třeba Janů, to je takové známé, ale Meškán, aby byla žena, to je*

divné. Vždycky se ptají, zda to píšou správně. Nicméně kvůli práci jsem každý týden na celnici a podepisuji množství papírů, už jsem si musela zvyknout i na toto. Obdobné zkušenosti má i paní Hurych Konečná. Obecně prý lidé často nevědí, kam ji přesně zařadit. Na druhou stranu dodává, že to však nejspíš není chyba úředníků a úřednic, ale spíše nastaveného systému, který může mnohdy působit nedokonale (například, když se ženy musejí potýkat s problémy při vyplňování přesně daných kolonek). Tyto zkušenosti však nemůžeme ověřit u všech dotazovaných. Některé ženy totiž užívají druhé příjmení minimálně a některé nejednají s úřady tak často, aby měly porovnání. Nicméně zarážející je, že i přes to, že existuje možnost mít zákonně dvě příjmení nebo příjmení jedno v nepřechýlené podobě, mohou se objevovat problémy se zápisem na příslušných úřadech.

Většina zážitků vzniká spíše na matričních úřadech než kdekoli jinde. Převážně ovšem nejde či nešlo o žádné životní zkušenosti, které by jejich život výrazně ovlivnily. Ne zcela příjemná situace nastala v případě paní Koloušek Fialové. Dalo by se říci, že byla ne nekorektně konfrontována neznámou úřednicí při vyplňování podoby budoucího příjmení. Ta jí velice důrazně doporučovala si svou volbu dobře rozmyslet. Nic to však nakonec nezměnilo a jméno si paní zapsala v té podobě, jak původně chtěla. Jinde už se s problémy nesetkala. Další dotazovaná Sladký Nachlinger musela prý úřednici prý dlouze vysvětlovat, jak chce své jméno napsat, jak by to mělo podle ní správně být, aby docílila svého úmyslu. Na místě je však vyzdvihnout fakt, že se jednalo o matriční úřad v malé obci, kde nemusejí mít matrikářky se jmény nepřechýlenými tolik zkušeností. K všeobecné spokojenosti se situace objasnila telefonátem dané úřednice, která se snažila doptat na podrobnější informace kolegyně jiné, a se jménem samotným nebyl nakonec problém. Ten se objevil nedlouho po tomto incidentu. Paní Sladký Nachlinger, jak tvrdí, brala vše s úsměvem. Jde o situaci, kdy vyvstává otázka, zda jsou pravidla pro všechny stejná nebo zda záleží na tom, s jakým úředníkem nebo úřednicí na daném úřadě jednáme. Pravidla by měla být pro každého stejná, avšak záleží na tom, jak si ta pravidla jednotlivci vykládají.

Je to opravdu člověk od člověka. Já jsem na matriku přišla, že si chci nechat změnit příjmení na ten mužský tvar s tím, že budu bydlet v zahraničí. (V danou chvíli se nejednalo o pravdivou informaci) Paní říkala, ano dobře, máte rodný list? Tak jsem jí řekla, že nemám. Ona, že to nevádí, ať přijdu druhý den s rodným listem a v pořádku to vyřídíme. Druhý den jsem přišla s rodným listem a byl tam někdo jiný. Ta už měla

rozdílný názor. Říkala, že to jako vůbec, že to nejde. Musela bych jí prý přinést nějaké potvrzení a adresu, kde bych bydlela a potvrzení od firmy, ve které bych pracovala atd. Řekla jsem jí, že to nemám, že si tedy raději změním národnost. To už pro ni nebyl problém, pouze jsme sepsaly čestné prohlášení a já změnila národnost na švédskou. Ve Švédsku se mi přeci jen líbilo, tak jsem si řekla, proč ne. Tam mě překvapilo, jaký to byl obrat. Jiný člověk a najednou jiná pravidla. Ale zase je to na druhou stranu spíše úsměvné. Ono je to i podle mě chyba v těch podmínkách, jak jsou napsané. Nejsou tam úplně specifické podmínky a každý si to může vykládat trošku jinak. Záleží jen na tom, co si kdo na jakém místě vymyslí. (Sladký Nachlinger)

Důkazem, že záleží na dané úřednici či úředníkovi a jejím nebo jeho výkladu zákona, je případ paní Pitra. Ta totiž nic dokazovat nemusela. *Matrikářka byla úplně v pohodě a ptala se: Vy plánujete, že se odstěhujete do zahraničí? Tak jsem jí odpověděla, že samozřejmě. To bylo asi nejjednodušší řešení. Paní matrikářka s tím pak už vůbec neměla problém.* V kapitole o matričním zákonu je zmínka, že návrh na pozměnění matričního zákona byl již jednou projednáván. Cílem bylo zjednodušit samotnou změnu. Je tedy možné, že v budoucnu se podmínky opět změní a budou pro ženy, které chtějí zvolit nepřechýlenou formu příjmení, přívětivější.

Poněkud neobvykle v porovnání s ostatními působí zkušenost paní Adjal. Ta se po svém sňatku musela na matriční úřad vydat dvakrát. V době, kdy si žádala o změnu příjmení v nepřechýlené podobě, byl pozměněný matriční zákon zrovna čerstvě v platnosti. Dotyčná matrikářka neměla s těmito změnami dostatečné zkušenosti. Požádala tedy paní Adjal, zda by se nemohla dostavit opět zhruba za měsíc, že s ní tuto záležitost ráda vyřídí, ale musí nejdříve projít školením. Jak sama tvrdí, šlo opět spíše o úsměvnou záležitost než o problém.

S nepředpokládanou situací se setkala paní Hinke. Nešlo však o osobní kontakt s matričním úřadem. Tuto záležitost uvedla jako pro ni poněkud nepřijemnou.

Jméno dotyčné nositelky se totiž objevilo a bylo citováno v nejmenovaném krajském deníku, aniž by ji někdo žádal o svolení. Sám o sobě by to nebyl problém, avšak podle jejího tvrzení, bylo její jméno převzato z jakési databáze matričního úřadu. Ale podle toho, co bylo zjištěno při rozhovorech na matrikách, se žádné výkazy či statistiky o nepřechýlených příjmeních nevedou. I kdyby se ale vedly, neměly by být

veřejně přístupné, tudíž by k nim cizí lidé neměli mít přístup. Můžeme pouze spekulovat, jak se k těmto údajům deník skutečně dostal.

Poslední problém se nakonec netýkal pouze jedné ženy, ale pouze u jedné je známo, že to považovala za problém. Souvisí s pojmenováním vlastního potomka. Paní Hendrych Lorenzová si přála pojmenovat svou dceru, pokud by ji měla, po sobě. Avšak nebylo jí to umožněno nebo alespoň ne ve stejné dvouslovné podobě. Manželovo příjmení by dceři zůstalo, ale její rodné příjmení už ne. Tudíž se rozhodla, že pokud se dcera narodí, zvolili by rodné příjmení matky a jistým způsobem by ho vmísili do jejího křestního jména. *Kdybychom měli holku nebo kluka, tak bychom to jméno Lorenz, které by zaniklo, dali do křestního jména.*

Zažila jste nějakou nepříjemnou situaci ve spojitosti s vaší volbou?	
Odpověď	Počet
Žádné zásadní zkušenosti s nepříjemnými situacemi nemám	7
Neměla jsem problém ani na příslušných úřadech	9
Zažívám spíše pozitivní/kuriózní situace	6
Zažila jsem i nepříjemné situace	4

2.4.1. Shrnutí

Původní předpoklad, že vyloženě negativní zkušenost bude pravděpodobně mít většina dotazovaných žen, se nepotvrdil. Většina, až na výše zmíněné, se s takto krajně nepříjemnými situacemi nesešla. Převážná většina situací, jak odpovědi dokazují, není považována za negativní zkušenost, ale spíše za dílčí komplikace spojené s nepřechýlenou formou příjmení. I když v některých případech není možné určit, zda se jedná o komplikace způsobené nepřechýlením.

2.5. Příjmení dcery

Otázka, jak se bude jmenovat potomek, pokud se bude jednat o dívku, také souvisí s jednáními na matričních úřadech. Výzkumem bylo zjišťováno, jaký tvar příjmení ženy zvolily pro nenarozenou nebo již narozenou dceru. Bylo předpokládáno, že zde budou naprosto jednoznačné odpovědi. Tedy že budou příjmení dcer v totožné podobě, jako je příjmení matek.

Většina žen pro své narozené nebo nenarozené potomky zvolila nepřechýlenou formu příjmení. Celkově čtrnáct z dvaceti žen. Odůvodnění pro tuto variantu bylo více. Převažovala dvě. Aby dítě bylo nositelem stejného příjmení a druhým pobyt v zahraničí.

Naše dcera je Maurer. Vůbec jsem o tom nehodlala diskutovat a přišlo by mi hodně zvláštní, když já jsem Maurer, aby moje dcera byla Maurerová. Naše dcera je teď ve školce a nemáme s tím žádný problém. (Maurer), Vlastně jsme to neřešili. On ani není důvod, pokud jsem Krejčí, tak nevidím důvod, aby byla dcera Krejčová. (Krejčí), Ano, dcera bude Prajer. Chceme děti vyslat do světa, takže i myslím, že to příjmení bude naprosto ideální. U dívky se to příjmení časem zase změní, takže ať se pak jmenuje, jak uzná za vhodné. (Prajer), Nad tím jsem nepřemýšlela, ale chtěla bych, aby dcera byla Meškán, to stoprocentně. Kdybychom měli holčičku, tak jasně Meškán. (Meškán Vitoňová), Zvolili jsme také mužskou formu, aby se holčička případně nejmenovala jinak než my. To by bylo trošku zvláštní. Ale rozhodli jsme se dát jí nějaké ryze ženské jméno, aby to měla případně jednodušší. (paní Franc)

Paní Hendrych Lorenzová měla volbu mít stejné příjmení znemožněnou kvůli administrativní komplikaci. Údajně jí nebylo umožněno pojmenovat dceru Hendrych, tudíž měla být Hendrychová. Druhým takovým případem je i paní Dhouib. I když ona sama výjimku používat své příjmení v nepřechýlené podobě dostala, její případné dceři ale udělena nebyla. To opět může působit poněkud paradoxně. Jak sama tvrdí, neví, zda šlo pouze o nějaký matriční omyl nebo o úmysl. Tímto problémem se nakonec ale zabývat nemusela, jelikož s bývalým partnerem již není a případný další potomek bude nést jméno současného partnera.

Dvě ze zmíněných žen nad touto otázkou přemýšlet nemusely. Jedna z dotazovaných má již dva potomky chlapce. Další potomky neplánuje, tudíž si ani není jistá, jakou formu příjmení pro dceru v dokumentech přesně uvedla. Další žena zatím potomky vůbec neplánuje, ale když se snažila odpovědět na otázku, nebyla si zcela jistá, jakou formu příjmení by pro dceru zvolila.

Neobvyklým příkladem toho jak přistupovat ke jménu potomků, je paní Sladký Nachlinger. *Dcera by byla Sladká. My jsme to tak museli, když jsme se brali, uvést. Psali jsme Sladký/Sladká. Nám už je to v podstatě jedno. Nějak jsme to neřešili. Mně šlo o mé jméno a ostatní je mi jedno. Dcera s tím nějak vyrostě, kdyby se jí něco nezdálo, tak s tím může něco udělat. Změnit posléze příjmení dcery je podle matričního zákona samozřejmě možné. Pokud by se rodičům příjmení dcery v nepřechýlené podobě nelíbilo, mají možnost na matričním úřadě jméno změnit.*

Pouze u jedné dotazované ženy nebylo zjištěno, jakou podobu by mělo nebo má příjmení její dcery.

Jakou formu příjmení by měl/má váš potomek (dívka)?	
Odpověď	Počet
Nepřechýlenou formu	14
Přechýlenou formu (ne vlastní volbou)	2
Nemusela jsem tuto otázku řešit	2
Přechýlenou formu	1
Nezjištěno	1

2.5.1. Shrnutí

Z odpovědí oproti původnímu očekávání vyplývá, že ne ve všech případech by příjmení narozené či doposud nenarozené dcery bylo totožné s příjmením matky. V případě víceslovných příjmení je nemožné, aby dcera nesla obě příjmení, avšak jedná se zde o situaci, kdy by potomek nenesl ani nepřechýlenou formu příjmení po matce. Výsledkem je, že v některých případech bude dcera dotyčné nosit rozdílné příjmení.

2.6. Problémy se správným oslovením

Jedním z nejdiskutovanějších témat, která se týkají nepřechylování příjmení, je oslovování dotyčných nositelek. Diskutuje se o tom, jak správně s příjmením v mužské formě zacházet, jak ho skloňovat a používat v běžné konverzaci. Případná diskuze je zároveň zcela na místě. Skloňování a přechylování je totiž součástí českého jazykového systému. Vzhledem k tomu je logické, že narušení zavedeného systému působí a bude působit komplikace v komunikaci, přinejmenším v horizontu několika příštích let.

Další snaha byla zjistit od respondentek, zda se s problémy s oslovováním někdy setkaly nebo běžně setkávají. Následně, zda jim jsou případné omyly nepříjemné, či se je snaží přecházet. Odpověď, že nepřechylování komplikace způsobovat může, bylo možné alespoň předpokládat z jedné z předcházejících částí práce, ve které byly popisovány negativní zkušenosti nositelek.

Průzkum potvrdil, že každá z žen se s chybným oslovením již setkala (podle nich například s oslovením přechýlenou formou příjmení). Ať jim bylo jméno přechýleno, nebo nesprávně skloňováno. Zatím není poukazováno na to, jak často se tak stávalo nebo se stává, ale je třeba se soustředit na pouhý fakt, že se tak stalo. Dokazuje to totiž, že se tak děje. Nemusí jít nutně o úmyslně špatné oslovení nositelky příjmení, může se jednat o pouhou nepozornost nebo omyl či neznalost. *Lidem to nedochází.* (Hrubý) Důvodem, proč je tato informace uváděna, je souvislost s následující otázkou, která bude rozebrána v další části práce. Předně je třeba zaměřit se na to, jak často se tak stává, v jakých situacích a jak ženy reagují.

Deset žen uvedlo, že se dostávají běžně do situací, kdy je podle nich ostatní oslovují špatně. Ať se jedná o osobní kontakt, nebo například o oslovení v elektronickém prostředí (komunikace prostřednictvím e-mailu). Různá je však četnost takových případů. Paní Maurer uvádí, že ji nesprávně oslovuje zhruba třicet až čtyřicet procent lidí. Ti jí například přidávají k příjmení -ová. To platí jak v osobní, tak i v elektronické komunikaci. Udivující pro ni však je, v jakém prostředí se s těmito nedorozuměními setkává. Jelikož se pohybuje v akademickém prostředí, předpokládala, že tyto problémy se jí alespoň v e-mailové komunikaci vyhnou. Setkává se ale i s tím, že z ní lidé udělají muže. *Mám i zkušenost, že já se představuji celým jménem, jako Markéta Maurer, přesto mi pak lidé automaticky říkají: Dobrý den pane Maurer. Je*

vidět, že Češi neřeší to jméno, ale že se automaticky zaměří na příjmení. Myslím, že je to i z toho důvodu, že většina Čechů, se vlastně představuje jenom příjmením a my se prostě představujeme i jménem. Myslím si, že lidé prostě řeší příjmení. Takže dobrý den pane Maurer, se mi stalo nesčetněkrát. Touto odpovědí se možná částečně může vysvětlovat, proč k takovýmto nedopatřením dochází.

Na druhou stranu paní Maurer ale dodává, že většinou jí „špatné“ oslovení nevadí. Nesmí však, jak říká, mít špatnou náladu. V tom případě ji to mnohdy velice irituje. *Říkám si, proboha, co to jako je. Nebo někdy, když jsem naštvaná a vadí mi to a ještě jsem v takové ironické náladě, tak to okomentuji, že jsem Markéta, tak asi nebudu pan M. To jsem pak ošklivě jedovatá, ale to je vysloveně málokdy. Většinou jsem však v pohodě, nijak to nekomentuji.* Paní Maurer nepovažuje za problém, když se někdo zmýlí. Nabízí se však jeden z pohledů na to, jak a za jakých okolností mohou ženy reagovat na své okolí.

Opačně než paní Maurer a než většina dotazovaných jedná respondentka paní Hurych Konečná. Ta sice uvádí, že nemá mnoho zkušeností s tím, že by ji lidé nesprávně oslovovali (je vdaná pouze krátkou dobu). Ale když se tak stane, většinou je opravuje, jelikož se jí to nelíbí a je jí to nepříjemné. Opravuje tvar svého příjmení bez ohledu na to, zda se jedná o ústní osobní oslovení, či v rámci jakéhokoli druhu korespondence. *Mně osobně to docela vadí. Když mě někdo oslovuje Hurychová. To se mi nelíbí. I když mě oslovují osobně nebo v rámci nějaké korespondence, tak je opravuji.*

Postoj paní Koloušek Fialové je i přes to, že okolí opravuje, jiný. Jí údajně přímo nevadí, že ji lidé nesprávně oslovují, ani se jí to prý nestává příliš často, ale pokud se tak stane, opravuje je. *Přistihla jsem se, že několikrát jsem lidi opravila, ale ne z toho důvodu, že by mi to vadilo, ale protože ráda uvádím věci na pravou míru. Ne, že by mě to vytáčelo, to vůbec. Já chápu, že lidé to třeba ani neví a třeba je to ani nenapadne. Spíš proto, že potřebuji mít ve všem jasno, tak uvedu na pravou míru, že jsem Koloušek.*

Již zmíněná četnost výskytu špatného oslovení hrála roli ve více než v jednom případě dotazovaných žen. Velice záleží na tom, zda je to od oslovujícího člověka záležitost ojedinělá a třeba ji sám napraví, nebo zda je nositelka nucena danou osobu potkávat denně a potýkat se s touto nepříjemností v delším časovém intervalu. *Hodně lidí mi říká paní Krejčů. Ne, že bych na to byla přímo alergická, ale začalo mi to vadit.*

U mého kolegy v práci, když už mi asi po desáté řekl paní Krejčů, tak už jsem ho opravdu musela opravit. Já s ním budu přicházet do styku dnes a denně, takže jsem mu vysvětlila, že tedy opravdu nejsem Krejčů ani Krejčová, ale že jsem Krejčí. Na to konto se mi slušně omluvil, že si myslel, že jsem jako Krejčová, že si to nezjišťoval. Ale hlavně na Krejčů mi lidé příjmení komolí. Nemám s tím úplně problém, pokud je to cizí člověk a vím, že ho uvidím jednou za život nebo maximálně dvakrát. I když nějaký úředník, byť to vidí napsané, osloví mě jinak, tak to neřeším. Nechci být úplně nějaká netykavka. (Krejčí) Podobného názoru je i například paní Franc, která dodává, že každý ani nemusí pořádně vědět, jak správně oslovovat. Podle ní existují horší věci než ty, že ji někdo špatně osloví nebo jí v korespondenci nezmíní titul. Jak kdy. Většinou mi to nedělá problémy. Zaleží na tom, kdy se to tak děje. Když se s někým vidím opravdu málo nebo třeba jednou v životě a on mi řekne paní Francová, tak to asi řešit nebudu. Ten člověk to ani nemusí pořádně vědět. Jen by mě trošku štvalo, kdyby mi tak říkali všichni ti, co znám, to už bych je asi opravila. Ale že by mě to nějak výrazně štvalo, abych na ně musela vyjíždět, že nejsem Francová, to ne. Jsou horší věci, než že mě člověk špatně osloví. Podobně to mám asi i s tituly. Někteří lidé si na tom hrozně zakládají a asi se chtějí cítit výjimečně a některým je úplně jedno, jestli jim řeknete pane doktore nebo inženýre.

Pragmaticky vyznívá i odpověď paní Véle. *Problém mi to nedělá. Většinou to přecházím. Myslím, že lidé to nedělají úmyslně. A opravovat je jen proto, abych je opravila, je zbytečné. Navíc většinou se člověk s lidmi nebaví pomocí příjmení, takže v tom bych takový problém neviděla. Stejně tak většina žen nereaguje na takovouto nastalou situaci, i když ví, že se jmenují jinak a lidé jejich jméno nevyšlovují správně. V podstatě identické názory mají další dotazované, kterým také nedělá problém, když se stane, že je někdo špatně osloví. Paní Hrubý si na tyto situace údajně zvykla celkem rychle, lidi okolo neopravuje, avšak s humorem se zamýšlí nad tím, jaká bude situace postupem času. Nemyslí tím, že by si na nepřechylování lidé zvykli, ale spíš zda ji samotnou nezačne časem rozčilovat, že lidé její jméno přechylují. Jak uvádí, bojí se, aby v budoucnu nedostála svému jménu a se svými reakcemi nebyla na lidi hrubá. Většinou neopravují. To už by opravdu muselo něco být, abych je opravila. Lidem to nedochází. Tak uvidíme, jak mi to začne vadit postupem času, jestli se to změní nebo nezmění a já pak začnu běsnit kvůli takovým maličkostem a dostojím tomu jménu, které jsem si vlastně zvolila viditelně trochu neprozřetelně.*

Paní Pitra se spíše setkává s dotazy lidí, jak ji správně oslovovat. Její jméno je však natolik neobvyklé, že se lidé raději dříve zeptají, jak ji oslovovat, než aby ji oslovili chybně. Když se to už ale stane, je to pro ni spíše úsměvné a s radostí to přechází. *Asi dvakrát třikrát se mi stalo, že mi řekli Pitrová, ale ne, já to neřeším. Neopravovala jsem je. Spíš jako když se s někým potkám osobně a podiví se nad tím nebo ne podiví, spíš se ptá: A jak vám mám jako říkat? Paní Pitro nebo Pitrová nebo jak se to říká? Spíš, když se s někým takhle potkám, většinou jim to spíše vyloudí úsměv na tváři.* Stejně tak je tomu u paní Hinke, které se nevyhýbají jak problémy s přechylováním, tak ani problémy se správným zápisem jména. Opět to ale nepovažuje za závažný problém. *Nechávám to být. V oficiálních formulářích bych to asi opravila, ale když mě někdo oslovuje, tak je neopravuji. Lidé jsou zvyklí přechylovat, takže tak.*

Než budou zmíněny vybrané odpovědi, které se určitým způsobem od ostatních odlišovaly, zaměříme se na poslední variantu, jak lidé chybují při oslovování námi vybraných žen. Jde o problém přechylování mnohdy umocněný ještě špatnou výslovností příjmení, které je cizího původu. Dvě respondentky potvrdily, že se s těmito situacemi setkávají častěji. *U mě ten problém vyplývá i z výslovnosti. Samozřejmě, někdy se jim povede to různě komolit. Nebo to nepřečtou třeba správně, ale stejně je spíše zajímavá, jestli to vyslovují správně.* (Adjal)

Paní Dhouib se setkává hlavně s problémem správné výslovnosti, a říká, že občas vznikají neobvyklé zkomoleniny jejího příjmení. Nesprávnou výslovnost se naučila přecházet, avšak vzpomíná i na jednu nepříjemnou situaci. *Naučila jsem se to přecházet, starého psa novým kouskům nenaučíš. Jen jednou mi vadilo, když mi přišel e-mail, který začínal slovy: Dobrý den paní Dhouibová a –ová bylo napsáno červeně a podtrženo.*

2.6.1. Odlišné odpovědi

Bylo již předesláno, že se některé odpovědi zcela neshodovaly s ostatními. O těchto, ne zcela obvyklých odpovědích bude právě tato podkapitola. Začneme odpověďmi paní Potiron a paní Prajer. Obě se zmínily, že lidé samozřejmě občas mají problém s tím, jak je správně oslovit, ale vnímají to spíše pozitivně. Hlavním důvodem

je, že mají jiné jméno. Paní Potiron se vzdala svého původního, podle ní neoriginálního příjmení: *Já si to užívám, že mám jiné jméno. Takže bez problémů. Občas, když telefonuji, tak se lidé pozastavují, že tam není –ová, že to úplně neumí identifikovat, když se třeba rychle představuji zda jde o firmu, značku nebo pouze o jméno. Není to úplně automatické, jako když přidáte –ová. Takže občas to jen zopakují. Je to ale spíše úsměvné a baví mě to.* Rodné příjmení paní Prajer bylo v kombinaci s jejím jménem velice známé, byla však ráda, že měla možnost si po sňatku příjmení změnit. *Vůbec to neřeším. Když jsem se jmenovala Petra Janů, tak mi říkali Jana Petr. Dokonce byli i někteří, kteří mi skloňovali to Janů. Například Janůvová, to bylo skvělé. Více problémů bylo paradoxně předtím než teď.*

Na otázku, zda mají lidé problém správně oslovit paní Sladký Nachlinger, odpověděla oproti očekávání. Odpověděla, že pokud má někdo s jejím oslovením problém, tak je to ona samotná. Současnou podobu příjmení užívá zhruba rok. Představovat se novým jménem jí ale stále dělá problémy. Například při telefonické komunikaci se stále představuje jako Nachlingerová. Sama ale ví, že tím lidi naopak mate, takže se snaží co nejrychleji si na nové příjmení zvyknout a i s ním správně zacházet s ohledem na jeho nepřechýlenou formu.

Když byla dále dotázána, zda jí vadí, když její jméno někdo přechýlí, odpověděla jednoznačně, že ne. Snad jedině kromě již zmíněného tatínka. *Ne vůbec. Spíš mě to baví. Beru to jako srandu. Dříve jsem pracovala v nadnárodní společnosti a tam to bylo naopak k užítku. Bylo to vyložene příjemné. Ted' ale pracuji na městském úřadě na takové malé vesnici a tam jsem samozřejmě za exota. Do posledního zpravodaje jsem ale napsala něco jako dopis a představila se. Jinak dobré.*

Určitá smířenost s danou situací byla vyzpozorována z odpovědi paní Maurer. Ta i přes občasné potíže, které oslovování může způsobovat, konstatuje, že šlo o její volbu, tudíž se jedná spíše o její problém. Tvrdí, že se musí mnohdy hodně soustředit, aby si lidé správně zapsali její jméno, když ho například někomu diktuje. Převzala výslovnost příjmení po manželovi, správně se čte „Mauer“, avšak píše se jinak.

V této části je možno pozorovat pouze jednotlivé názory, ale i z těch se dá usuzovat, co vše se může stát. Stále se však jedná o „vzorek“. Prvním je paní Hendrych Lorenzová. Tvrdí, že dříve byla spíše odpůrkyní nepřechylování příjmení. Důležité je, že si po uzavření sňatku a změně příjmení uvědomila, že může být nepříjemné, když

někdo něčí příjmení neužívá správně. Oceňuje, když ji ostatní oslovují celým jménem a správně, tedy paní Hendrych Lorenzová. *Mám zde kolegyni, která se jmenuje (příjmení nezveřejněno). Vždy mi přišlo zvláštní, když jsem jí měla psát těmi dvěma příjmeními a následně jsem psala jen jedno. Pak jsem si zpětně uvědomila, že si toho člověk všímá, pokud ho lidé oslovují dvěma nebo jedním příjmením. Ted' už ji samozřejmě oslovuji správně.* Není však rozčilená, když někdo její jméno přechýlí. Podle jejího názoru jsou v životě podstatnější věci. Mimo jiné se také zamýšlela nad tím, zda si situaci zbytečně nezkomplikovala a nebude-li jí to tudíž dělat obtíže.

Opačnému problému se při otázce, zda dotyčné vadí nesprávné oslovování, věnovala paní Meškán Vitoňová. Byla zároveň jedinou ženou, která se nad oslovováním pozastavila. Není tedy úplně obvyklé, že se ženy zamýšlejí, jak zkomplikovaly situaci ostatním. Spíše se zaměřují na svou volbu. Je samozřejmé, že zvolit či nezvolit přechýlené příjmení je volba každé ženy, ale zda by nebylo vhodné zamyslet se nad tím, co vše tato volba může vyvolat předtím, než se pro ni jednotlivec rozhodne, je otázkou. Celá odpověď paní Meškán Vitoňové na tuto otázku zněla takto: *Ne, nechávám to být. Mně je to jedno, ať mi klidně říkají Máničko, já s tím problém nemám. Spíš mám takový pocit, že si říkám, jestli jsem to možná zbytečně nezkomplikovala. Že lidi uvádím do zbytečných rozpaků. I lidi, se kterými dlouhodobě jednáte ani po dvou třech letech neví, jak vás mají správně oslovovat. Jednou ti řeknou paní Meškán, podruhé paní Vitoňová. Paní Meškán Vitoňová nejde nikomu úplně z pusy. Možná, kdyby tam byla pomlčka, ale nevím. Ale občas je to i vtipné v telefonu. Ženský hlas a objednávejte se někam a to je hned: Jaké že bylo to jméno? Přeslech jsem? Pokud se objednáвам, tak už pouze na jméno Meškán. Než vysvětlovat ještě Vitoňová, tak prostě říkám jen Meškán. Z toho bývají dost vyjevení, že mám ženský hlas, ale objednáвам se jako Meškán. Je mi jich trošku líto. Ale jsou různá jména, i když jsou normální, tak občas nevíte, jak je vyslovit.*

Pro paní Solivaj se situace postupem času změnila. Paní je vdaná již několik let. Uvádí, že s přechylováním jejího nepřechýleného příjmení se samozřejmě setkala mnohokrát, ať již u lékaře nebo kdekoli jinde. Tyto omyly přecházela, už jen kvůli tomu, že nebyly tak nesnesitelné. *A postupem času to tak samo přišlo, že už mi začali sami říkat správně paní Solivaj* Je tedy možné, že za dalších několik let už přechylování či nepřechylování příjmení nebude nikomu dělat problém.

Mají lidé problém s tím, jak vás správně oslovit?	
Odpověď	Počet
Setkala jsem se s tím	20

2.6.2. Shrnutí

Problémy s nesprávným oslovováním žen s nepřechýleným příjmením jsou podle výsledů zřejmě nejčastější komplikací, se kterou se ženy potýkají poměrně často. Ani toto však dotyčné ve většině případů nepovažují za problém či výraznou komplikaci. Výraznou úlohu v této otázce pravděpodobně představuje zmíněná zvyklost lidí příjmení přechylovat. Mimo jiné je to komunikační prostředek, který samotnou komunikaci usnadňuje. Chybné oslovování (například přechylování nepřechýleného příjmení) je tedy možné považovat částečně za pouhou nepozornost či neznalost.

Z odpovědí je dále patrné, že ženy jsou na svá příjmení hrdé. Kvůli problémům se špatným oslovováním nebo kvůli problémům s vyplňováním dokumentů by své příjmení neměnily. *Ne, nechávám to být. Mně je to jedno, ať mi klidně říkají Máničko, já s tím problém nemám./Pro mě ten význam, ta důležitost toho příjmení je víc než to, že všude píšu Meškán Vitoňová. A já to píšu často. Tím co děláme, jsme každý týden na celnici a vyplňujeme tisíce papírů. Samozřejmě bojuji s kolonkami. Je to sice dlouhé, ale stojí mi to za to. Ještě jsem toho nelitovala.* (Meškán Vitoňová)

2.7. Uvažovaly jste nad jazykovými problémy vaší volby?

Jak předchozí otázky prokázaly, víme, že problém se špatným oslovováním zažila v určité míře každá z žen. Z toho vyplývá, že tento problém existuje a není ojedinělý. V tuto chvíli je irelevantní zabývat se tím, zda dotyčné považují chyby za zábavné nebo naopak vážné.

Na otázku: „Přemýšlely jste nad určitými komunikačními problémy, které by mohly být spojené s nepřechýlenou formou příjmení?“ pouze jedna dotazovaná odpověděla, že ji napadlo, že by lidé nemuseli umět jméno skloňovat a mohli by do

něho chtít zakončení –ová, ale nedělalo jí to starosti. V oficiálních dokumentech si prý vždy lidé mohou pomoci takovou formulací věty, ve které by neudělali chybu. *Asi mě to napadlo, ale nesehrálo to roli.* (Hinke) Původním předpokladem u této otázky bylo, že ženy se budou tímto problémem detailněji zabývat, avšak tento předpoklad se nenaplnil.

Jedná se však o jedinou ženu z dvaceti vybraných. Zřejmé je, že se ženy zamýšlejí spíše nad příjmením jako takovým, ale jeho samotným užíváním se již nezabývají. Z odpovědí bylo zjištěno, že se s některými otázkami, které byly kladeny, ženy setkávaly vůbec poprvé. Dříve jim ani nepřišlo na mysl se nad něčím takovým pozastavovat, stejně tak jako u paní Koloušek Fialové. *Já nad tím nikdy vůbec nepřemýšlela. Poprvé jsem se nad tím zamyslela, až když jste se mě teď na to zeptal. Přiznám se, že ne, takhle daleko nemyslím./Přiznám se, že nad většinou těch otázek přemýšlím až teď, když se mě na ně ptáte.* (Meškán Vitoňová)

V některých případech, kdy je příjmení těžko skloňovatelné, je pochopitelné, že ženy neměly důvod přímo nad tímto aspektem uvažovat, například paní Dhouib. Ta se mimo jiné vdávala v zahraničí a až po návratu do Čech si uvědomila, co vše vlastně může nepřechylování obnášet. Podobným případem je paní Adjal, ta se ale vdávala v Čechách. *Asi jsem nad tím nepřemýšlela. Ono je to v podstatě nesklonné, takže já to nějak vůbec neřeším. Je pravda, že to může být problém třeba u dvouslovných příjmení s přídavnými jmény, tam to může být trošku oříšek. Ono, když to začne člověk používat běžně po té změně, tak si začne teprve uvědomovat souvislosti, které ho předtím nenapadly. Jenže potom už se to nedá změnit, nebo dá, ale je to složitější.* Podobně odpovídala i paní Hrubý, která však sklonné příjmení má, ve formě přídavného jména. Nepřemýšlela nad lingvistickou stránkou, ale tvrdí, že vše vidí až teď, když příjmení užívá. Člověka to prý nenapadne do té doby, než to nezažije.

Mnoha ženám ani nevadí, když jim lidé přechylují příjmení nebo si na tom ani tolik nezakládají. *Vůbec jsem nad tím nepřemýšlela. Ani na tom nějak nelpím, jestli mě někdo oslovuje Pitro nebo Pitrová. Osobně mě to nijak neuráží a snesu obojí.* (Pitra) Dříve uváděla, že šlo o jakousi recesi, tedy nebyl důvod přemýšlet. Stejně tak jako u paní Prajer, u které se jednalo o relativně spontánní záležitost. To jsou také důvody, proč se respondentky ani nezabývaly tím, že by nepřechylování mohlo vyvolat problémy. Některé navíc uvádějí, že měly jakési štěstí na příjmení, že jejich volba ani nepůsobí tak neobvykle jako u paní Solivaj Ta dokonce uvedla, že se takto ihned

rozhodla, ale kdyby měla mít příjmení jako Novák/Nováková, určitě by si svou volbu více promýšlela.

Použijeme-li oblíbenou větu z internetových diskuzí či z internetového dotazníku „Žijeme v demokracii, můžeme si dělat, co chceme.“ dostane se nám další varianty odpovědi, proč nad touto otázkou nikdo nepřemýšlel. *Mé příjmení, má volba, takže jsem se nad tím nepozastavovala.* (Maurer), *Soustředila jsem se na to, že pouze nepřechyžuji, ale že by to mohlo něco způsobit, mě nenapadlo.* (paní Franc)

Potvrdilo se, že ne všechny aspekty nepřechylování ženy detailně promýšlí, ale nemůžeme jasně odpovědět na to, zda nutně musejí nebo by alespoň měly. Z rozhovorů vychází, že všechny dotazované jsou se svým příjmením šťastné a uspokojuje je své příjmení užívat ve tvaru, v jakém ho mají. Navíc se zde opět objevuje téma toho, co je vlastně pro jednotlivce problém. Uzavřeme tedy tuto otázku odpovědí paní Sladký Nachlinger. *Nad tím jsem vůbec nepřemýšlela. To mi bylo úplně jedno. Neřešila jsem to. Vždycky jsem chtěla mít v životě všechno tak, aby mě to bavilo. A mě baví, když to ti lidé pletou nebo se podivují. Že by to mělo přinést nějaké problémy mě ani nenapadlo.*

Přemýšlela jste nad lingvistickými problémy vaší volby?	
Odpověď	Počet
Ne	19
Napadlo mě to, ale nehrálo to roli	1

2.7.1. Shrnutí

Jedinou otázkou, ve které se drtivá většina žen nezávisle na sobě shodla na stejné odpovědi, byla právě tato poslední. Očekávalo se, že ženy se nad problematikou nepřechylování z jazykového hlediska zamýšlely. Výsledek byl opačný. Pro žádnou z dotazovaných tato otázka nepředstavovala téma k přemýšlení.

2.8. Jaký je váš obecný názor na přechylování či nepřechylování příjmení?

Námi dotazované ženy užívají nepřechýlenou formu příjmení. Jaký je ale jejich názor na přechylování nebo nepřechylování? Zvolily si své příjmení z určitého důvodu. Jsou pro nebo spíše proti užívání zakončení –ová? Napadají je nějaké další důvody, proč by ženy své jméno přechylovat neměly? Těmto otázkám bude věnována tato kapitola.

Vzhledem k různosti příjmení dotazovaných nebylo možno očekávat, že odpovědi budou jednoznačné a bez rozdílu. Až na několik výjimek však lze tvrdit, že ženy, alespoň ty dotazované jsou více či méně otevřené oběma variantám. Opět se setkáváme s faktem, že nad touto otázkou neměly nikdy potřebu moc přemýšlet. Začněme odpověďmi, které byly v jistém smyslu vyhraněné a klonily se na stranu „nepřechylovat“ nebo „spíše nepřechylovat“.

Nejedná se ale o zcela jednostranně vyhraněné názory, jako takové, že by přechylování dotyčné zcela zakázaly. Chápou, že je přechylování dáno tradicí danou jazykovým systémem, ale v některých případech s ním spíše nesouhlasí. Nejvíce přesvědčená byla v odpovědi paní Solivaj. Té se přechýlená forma se zakončením -ová jednoduše nelíbí. Jde tedy spíše o estetické hledisko. *Mně osobně se to nelíbí, ta koncovka –ová. Všude jinde je to bez toho, jen tady u nás a na Slovensku. Mně se to moc nelíbí.* Paní Krejčí by se také přikláněla spíše k celkovému nepřechylování. Naopak se, možná poněkud pozoruhodně, domnívá, že přechylování může dokonce způsobovat jazykové problémy související s komolením a hledáním správných pádových tvarů. Respektuje nastavená pravidla, ale tvrdí, že ji přechýlené formy mnohdy tahají za uši a přijdou jí nelogické. *Pokud se žena rozhodne muže si vzít, tak ať si ho vezme i s tím jménem.* tvrdí. Poslední nesouhlasný názor sdělila paní Meškán Vitoňová. Není však tak vyhraněný a zahrnuje tři stanoviska, jak na téma pohlížet. *Je to východňárský výmysl, no. Cizinci to prostě nechápu. Jinak bych řekla, ať si každý dělá, co chce. U nás je to tradice, tak to asi 99 procent lidí udělá.*

Objevil se i názor, který přímo nesouvisí s tématem estetičnosti či praktičnosti. Vyjádření názoru na přechylování v tomto případě uvádí i příčinu, proč si žena případně zvolí nepřechýlenou formu příjmení. Nejde o důvod převažující, ale jde o důvod, který

je srozumitelný a dobře pochopitelný. *Nikdy jsem nad problémem přechylování zvlášť nepřemýšlela, myslím si, že by mělo být ženám umožněno rozhodnout se dle libosti. Zejména pokud nepřechylováním hodlají vyjádřit své politické přesvědčení nebo podporovat emancipaci.* (Lupták Burzová)

I přes různost názorů nebo spíše i přes jejich nevyhraněnost se nejčastěji objevují odpovědi typu „Ať si každý dělá, co uzná za vhodné.“, který se objevil celkem osmkrát. S tím souvisí odpovědi typu „Nevadí mi to.“, které by se ve výsledku mohly zařadit na stejnou úroveň odpovědím prvního typu. Ty se objevily v pěti případech. Jejich výpovědní hodnota je srovnatelná vzhledem k položené otázce.

Paní Vele uvedla, že nezáleží na tom, jakou podobu příjmení má, pokud žena ví, proč si právě tuto formu volí. Paní Pitra zase uvedla, že jí opravdu nevadí, jak se ostatní jmenují *Je to každého věc. Jestli chce být Novotný nebo Novotná, Vopršálek nebo Vopršálková. Myslím, že si na to lidi už postupně zvykají, že tyto formy existují.* V podobném duchu se nesla většina těchto odpovědí s tím, že pokud možnost zvolit nepřechýlenou formu existuje, může ji využít kdokoli.

Dotazovaným ženám mnohdy vadilo, že se přechylují i příjmení cizího původu, například u filmových hvězd, slavných sportovců a dalších známých osobností. Na tomto se shodla převážná většina. Z opačného hlediska ale ženám naopak mnohdy přijde přinejmenším zvláštní, pokud se nepřechylují příjmení, která jsou čistě českého původu. Některé upozorňují na fakt, že chápou, že by to mohlo být praktické, pokud žena hodně cestuje nebo žije v zahraničí, jinak ale příliš pochopení nemají. *Já nevím, no. Záleží na příjmení. Když je typicky české příjmení, tak je to asi takové trapné. Samozřejmě je to každého věc, ale když je to příjmení opravdu typicky české, tak je to asi blbé. Ale je to věc názoru.* (Prajer), *Přechylování cizích příjmení mi vadí. Česká mi nevadí, tady je to v podstatě běžné.* (Dhouib)

Paní Dhouib přináší další odpověď, která byla společná více ženám, a tou je tradice. I přes to, že dotazované jsou nositelkami nepřechýleného příjmení, odkazují se v této odpovědi na zdejší zvyklost. *Já jsem asi v tomhle konzervativní. Takže bych si vzala -ová. Takové ty nové trendy, kdy si žena s běžným příjmením vezme Čecha s normálním příjmením a nedá si to –ová, tak mi to přijde zvláštní. A ještě mi přijdou zvláštní jména s pomlčkou, když už si dá dvě jména. To se mi zdá trošku jakoby takové divné. Moje volba byla čistě praktická. V žádném případě to nebyla nějaká módnost, že*

nebudu –ová. My se k tomu postavili čistě prakticky i právě s výhledem do budoucnosti i s ohledem na potomka. Nevzali jsme to úplně z národního pohledu. (Maurer) Názor paní Hinke byl podobný a odvolávala se na krásné vyznění typických českých jmen, která jsou podle jejího názoru nepřechylováním srážena.

Z jednotlivých rozhovorů je zjevné, že drtivá většina respondentek není výhradně proti přechylování a také, že žádná nad tímto tématem příliš nepřemýšlí. Jedná se podle nich o problematiku, která není složitá a možná ani není nutné se jí zabývat. I tuto část je možné zakončit pozitivní odpovědí paní Sladký Nachlinger, která tvrdí *Berú to spíš tak, že člověk by se měl jmenovat tak, aby z toho měl radost. Jmenovat se nějak jen proto, že se to tak dělá, je nesmysl.*

Jaký je váš obecný názor na přechylování či nepřechylování příjmení?	
Odpověď	Počet
Spíše nepřechylovat	2
Může sloužit jako vyjádření politického přesvědčení nebo emancipace	1
Ať si každý dělá, co uzná za vhodné	8
Nevadí mi to	5
Žena musí vědět, proč si tuto formu volí	1
Je to tradice	2
Člověk by měl mít hlavně dobrý pocit ze své volby	1

2.9. Proč si ostatní volí nepřechýlenou formu příjmení?

Tato otázka byla jedinou otázkou, na kterou respondentky odpovídaly čistě intuitivně a nad odpověďmi pouze spekulovaly. Mají však pravděpodobně více zkušeností s nepřechylováním, jelikož s tímto tématem spojily svůj současný a budoucí život. Vzhledem k formulaci otázky byly i odpovědi relativně nejisté, dokonce byly občas zpětně kladeny jako otázky. Dvě z dotazovaných respondentek sdělily, že nechtějí spekulovat nad možnými cizími pohnutkami, zdržely se tedy odpovědi. Další dvě naopak pouze nevěděly, co dané ženy může k tomuto kroku přesvědčit.

Ani zde nejsou odpovědi jednotné, ale opět se různé podobnosti objevily. Také se opět mezi sebou prolínaly. Nejčastějším možným důvodem nepřechylování byla podle dotazovaných líbivost nebo estetická podoba příjmení, která mu dodává na unikátnosti. Nikdy však nebyl zmíněn pouze jeden důvod. *Asi třeba proto, že se jim to líbí. Také chápu, že si třeba berou cizince. Řekla bych, že ale hlavně proto, že ženám se to prostě líbí. Ale to si myslím já, jestli je to vážně, tak říct neumím.* (Hrubý), *Nevím. Možná jako někdo plánuje být potom v zahraničí, tak to chápu, že –ová dělá trochu neplechu a zmatek, ale jinak nevím. Říkám sama za sebe, že to bylo trochu z hecu a recese a přijde nám to hlavně líbivé.* (Pitra)

Jak uvedla paní Pitra, může volba nepřechylovat také souviset s životem v zahraničí či dlouhodobějším pobytem v zahraničí. Cestování nebo sňatek s cizincem byl dalším z častějších důvodů, které ženy uváděly. Současně s tím zmiňovaly i praktickou stránku nepřechýleného příjmení. Ať již v zahraničí nebo i doma. Praktičností může být myšlena i délka daného příjmení, v tomto případě krátkost příjmení. *Bud' asi, že se jim to líbí nebo, že jako myslí, že by to mohlo být praktičtější, když komunikují v mezinárodním měřítku nebo jsou hodně v cizině. Jiný důvod mě asi nenapadá.* (Sladký Nachlinger), *Těžko říct, těch důvodů může být mnoho. Jak říkám, tak mohu mluvit pouze za sebe, ale tak jedním z důvodů může být praktická stránka, znělost nebo třeba může hrát roli, jestli se rozhodnou bydlet v zahraničí, ale je docela složité to posoudit.* (Véle), *Je to kratší. Já bych řekla, že je to kratší a také jednodušší.* (Prajer)

Přesto, že ani jedna z účastnic rozhovorů neuvedla jako důvod pro změnu svého jména to, že chtěla být zajímavá, v odpovědi na tuto otázku se na tomto názoru shodly čtyři ženy. Odpovědi však nebyly naprosto přesvědčivé. Ženy je zmínily jako jeden z možných důvodů, ale nebyly si jisté, zda tomu tak opravdu může být. Pouze paní Meškán Vitoňová myslela „odlišit se“ v tomto smyslu, že každý člověk bude vědět, ke komu patří a kterého muže si vzala.

Posledními důvody, které jako jedny z mála byly podloženy zkušenostmi, byly buďto záležitosti pracovního rázu nebo snaha zachovat jméno manžela tak, jak je, což byl případ paní Hendrych Lorenzové. Důvody pracovní mohou mít ženy, které již mají například zavedenou svou vlastní firmu a pouze ke svému příjmení přidávají ještě manželovo nebo například ženy, které za sebou mají již vědecké nebo umělecké úspěchy a jsou pod svými jmény známy v širším měřítku.

2.9.1. Shrnutí

Ani jedna z žen nechtěla mnoho spekulovat nad možnými důvody, ale zároveň většinou ani neuváděla jako možné důvody ty, kvůli kterým se rozhodla pro vlastní volbu. Analýza potvrdila, že samotné ženy se příčinou příliš nezabývají, ale jejich okolí ano.

Vzhledem k rozdílnosti odpovědí není u této kapitoly možné vytvořit ani přibližnou tabulku, jako tomu bylo u kapitol předchozích.

3. Internetový dotazník

3.1. Názor veřejnosti na nepřechýlování ženského příjmení

V předchozí části, která se věnovala rozhovorům vycházejícím ze zkušeností žen s nepřechýleným příjmením, byly zmíněny různé aspekty a zkušenosti spojené s touto tematikou. Jednalo se o průzkum vycházející z dvaceti strukturovaných rozhovorů. Tato kapitola je zaměřena na částečné porovnání odpovědí nositelek nepřechýleného příjmení a výsledků internetového dotazníku, vytvořeného s cílem prozkoumat názor veřejnosti na toto téma a prozkoumat, zda důvody uvedené ženami pro nepřechýlování kolidují či se shodují s názory uživatelů internetu.

Internetový průzkum probíhal po dobu patnácti dní a podařilo se nashromáždit 1 207 odpovědí. Skládal se z deseti otázek, z nichž čtyři byly otevřené, a jejich cílem bylo uvést názor a důvod pro jednotlivé skutečnosti týkající se nepřechýlování. Z otevřených odpovědí nebylo možné udělat přesný statistický výstup, ale výpovědní hodnota odpovědí je dostačující k vytvoření závěrů. Stejně jako u předchozích rozhovorů i zde odpovědi mnohdy obsahovaly více než jeden názor, tedy spojilo se více odpovědí v jedné. Některé z odpovědí byly naopak nepoužitelné, jelikož odpovídaly na otázky jiné nebo byly nekompletní.³⁴

3.1.1. Rozložení

Jak již bylo řečeno, odpovědí bylo nashromážděno 1 207. Z toho převážnou většinou odpovídajících byly ženy. Přesně 900, což tvoří zhruba 75 % všech odpovědí. Při snaze docílit přesnějšiho rozřazení byli respondenti dotazováni dále na to, jakou formu příjmení užívají. U mužské části byla odpověď zřejmá, ale u části ženské se mohla rozmělnit do více skupin. Z výsledků vzešlo, že i zde ženy s nepřechýlenou formou příjmení, ať už s příjmením jednoslovným či víceslovným, tvoří pouze malé procento odpovídajících. Pouze necelá 4,5 % ze všech dotazovaných byla tvořena

---

³⁴ Otevřené odpovědi dostupné z: <https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/problematika-neprechylvani/>

ženami s nepřechýlenou formou příjmení. Tento výsledek vede k prvnímu závěru dotazníku a tím je potvrzení, že alespoň ve zkoumaném vzorku lidí je skupina těch s nepřechýlenou formou příjmení pouze okrajová.³⁵ I nadále tedy nelze tvrdit, že by se nepřechylování stalo masovou záležitostí. Jedná se pouze o jednotlivé případy.³⁶

3.2. Souhlasíte s možností nepřechylovat ženské příjmení?

První otázkou s částečně otevřenou odpovědí bylo, zda veřejnost souhlasí či nesouhlasí s tím, že existuje možnost ženské příjmení nepřechylovat. Pokud dotazovaný souhlasil nebo nesouhlasil, byl požádán o objasnění důvodů své volby. Pouze v případě, že odpovídajícímu nezáleželo na tom, zda přechylovat či nepřechylovat, svou odpověď dále vysvětlovat nemusel. V tomto případě se jednalo o celkem 345 lidí ze všech účastníků průzkumu. Vyjádřeno procentuálně jednalo se o 28,58 % dotazovaných.³⁷

Souhlasné odpovědi byly převažující. Celkem 533 lidí odpovědělo, že s možností nepřechylovat souhlasí. Podle odpovědí však někteří souhlasili pouze částečně. Prozkoumáním všech odpovědí z dotazníku vyplynulo, že z nich vzešlo 22 druhů různých odpovědí, přičemž některé se vyskytovaly pouze u jednotlivců. Za částečně souhlasnou odpověď byla považována taková, která nesouhlasila v plném rozsahu. To zde byla odpověď, že nepřechylovat by se měla pouze příjmení cizího původu, avšak příjmení původu domácího by se přechylovat měla. Takto explicitně se vyjádřilo 51 dotazovaných. *Jde především o cizí jména, ta zní s příponou často velmi divně. Naopak nepřechylovat česká jména je zvláštní.*³⁸

Nejčastější odpovědí bylo, že každá žena by měla mít možnost vybrat si, jakou formu příjmení by chtěla užívat. Ať už tato možnost byla vyjádřena slovy „Každý ať si dělá, co chce“ či „Každý by měl mít možnost vybrat si, co bude užívat.“ Výstupní hodnota odpovědi se nijak neliší. K této kategorii se pojí i odpovědi typu „Proč by ženy nemohly ovlivnit svou budoucí volbu?“ s poukázáním na rovnoprávnost žen. Celkem se

---

³⁵ Viz příloha č. 5.

³⁶ Viz příloha č. 4.

³⁷ Viz příloha č. 6.

³⁸ KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechylování ženského příjmení (výsledky průzkumu)*. 2016. [online]. [cit. 2.6.2016].

takto vyjádřené odpovědi objevily ve 205 případech. Zde je možné najít podobnost ve smýšlení dotazovaných žen se smýšlením veřejnosti. Tato varianta se totiž objevovala i u respondentek z rozhovorového šetření v již zmíněných osmi případech. Zde se stejně jako u první skupiny jedná o většinovou část odpovědí.

Druhou zde nejčastější odpovědí podporující nepřechylování bylo, že přechylovat příjmení je oprostěné od smyslu a navíc mnohdy nepřechýlené formy znějí lépe a to ať domácí, či zahraniční. Takto odpovědělo celkem 108 respondentů. *Byla nám odebrána volba se rozhodnout, zda chceme mít své příjmení s -ová na konci nebo ne, u některých jmen to ani není vhodné, nehledě na to, že u zahraničních příjmení je to naprosto nepochopitelné. Přechylování mi přijde naprosto zbytečné.*³⁹

Následující dva důvody podporující nepřechylování se v některých případech scházely a prolínaly, ostatně oba dostaly skoro shodný počet odpovědí. 50 dotazovaných odpovědělo, že souhlasí kvůli praktičnosti nepřechýleného příjmení *Člověk se nechce „odcizit“ své biologické rodině. A proč používám své vyvdané příjmení nepřechýlené? Je to kratší na úřadech do kolonek a navíc to k sobě ladí.* 52 respondentů odpovědělo, že může jít o praktičnost využitelnou v souvislosti se zahraničím. Buďto při častém kontaktu žen s cizinci, kvůli práci v zahraničí nebo například kvůli častému cestování. *Hodně s manželem cestujeme a někdy je těžké vysvětlit, že jsme manželé, když máme jiná příjmení.* Zde je opět na místě upozornit na podobnosti s tím, co uvedly ženy v předchozích rozhovorech. Volba jména v nepřechýlené podobě byla totiž v některých případech konfrontována právě s těmito dvěma důvody.

Ze zbývajících důvodů pouze dva exempláře svou četností přesahují dvouciferná čísla. Poslední zmíněné důvody, které souhlasí s nepřechylováním a přesahují tento počet, jsou ve 33 případech „Znělost/Estetičnost“ nepřechýleného příjmení a ve 14 případech názor, že se jedná pouze o českou záležitost, kterou není potřeba nadále udržovat. *Je to hloupost českého jazyka, něco jako Czechie.*⁴⁰

Doplňující odpovědi byly následující. „Je jasně řečeno, ke komu žena patří.“ v 7 případech. „Jde o zaostalost systému.“ v 9 případech. „Jedná se o zbytečnost.“ 8

³⁹ KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechylování ženského příjmení (výsledky průzkumu)*. 2016. [online]. [cit. 2.6.2016].

⁴⁰ KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechylování ženského příjmení (výsledky průzkumu)*. 2016. [online]. [cit. 2.6.2016].

případů. „Jde o určitý druh globalizace.“ 6 případů. „Je to líbivé.“ 9 případů. „Jde o projev emancipace.“ 3 případy. „Přechýlená příjmení jsou krkolomná.“ 9 případů. „Jde o volbu související s pracovními příležitostmi.“ 3 případy. „Když lidé uzavírají sňatek, měli by se jmenovat stejně.“ 3 případy. „Může jít o historickou podobu příjmení.“ 3 případy. „Běžně nepřechylují žádná příjmení.“ 2 případy. Poslední tři odpovědi, které s nepřechylováním souhlasily, dostaly po jedné odpovědi „Dotyčná nevnímá sama sebe jako ženu.“, „Žena se chce oprostít od východního bloku.“ a „Žena má netypické příjmení.“

Jako shrnutí lze říci, že většina souhlasných názorů na nepřechylování má podobný základ jako odpovědi nositelek nepřechýleného příjmení. Hlavně důvody zohledňující možnost volby svobodně si o svém příjmení rozhodnout, kontakt se zahraničím a praktičnost této formy. Zohlední-li se to, že většina lidí souhlasí s nepřechylováním, pak většina souhlasí ze stejných důvodů, které uvedly samotné ženy v osobních rozhovorech.

V příložené tabulce jsou zobrazeny nejčastější odpovědi k této otázce.

Pokud souhlasíte, vysvětlete prosím své důvody	
Odpověď	Počet
Každý ať si dělá, co chce/Žena by měla mít možnost si vybrat	205
Přechylování je nesmyslné/Nepřechýlené příjmení zní lépe	108
Nepřechylování je praktické	50
Nepřechylování je praktické, hlavně v zahraničí	52

3.2.1. Pokud nesouhlasíte, vysvětlete prosím své důvody

S možností nepřechylovat v dotazníku nesouhlasilo 329 dotazovaných, vyjádřeno v procentech 27,26 %. Jednalo se tedy o menšinu. Na rozdíl od souhlasných odpovědí se zde ale neobjevily téměř žádné částečně souhlasné odpovědi. Pouze 4 respondenti z dotazovaných uvedli, že i přes jejich nesouhlas by ženy měly mít právo volby. Dalších 36 zde opět potvrzuje, že cizí jména je možné nepřechylovat, česká však ne. Z celkového pohledu je důležité upozornit na to, že téměř třetina společnosti

nesouhlasí s nepřechylováním příjmení. Důvody však nejsou tak jednotné jako při otázce předcházející.

Nejčastější odpověď, která opět koliduje i s názorem některých dotazovaných žen je, že přechylovat by se v českém prostředí mělo, protože se zde jedná o zvyklost nebo tradici. Takto odpovědělo celkem 88 respondentů. *Jediný důvod. Tradice.*⁴¹ Tento důvod se ve více případech prolínal s druhou nejčastější odpovědí a tou byl nesouhlas s gramatickými problémy, které možnost nepřechylovat způsobuje, kdy toto uvedlo 81 dotazovaných. *Koncepci českého jazyka je tento módní výstřelek cizí; nepřechylování je zvykem především v germánských jazycích, ale jeho odstranění z češtiny by zatemnilo výpovědní hodnotu přechýleného tvaru, o pravopisných a stylistických problémech nemluvě.*⁴²

V porovnání s odpověďmi, které byly souhlasné, byl v některých nesouhlasných případech zvolen velice odlišný druh jazyka a v mnoha případech byl až na hranici vulgarismů. Především u následujících dvou zmíněných důvodů proč nesouhlasit s přechylováním. První bylo možné nazvat „Nesouhlasím, protože je to divné.“ a druhý „Není to české!“ Zde se jedná o 47, respektive 25 odpovědí. *Jsme sakra Češi, ne?*⁴³ Ani tyto, ani žádné další odpovědi se už však neshodují s názory nositelek nepřechýleného příjmení z předešlé kapitoly. Zde je rozchod názorů viditelný.

Pozoruhodné v tomto případě je, že odpověď, která byla užitá jako souhlas s nepřechylováním, se ve 27 případech objevila i zde, avšak její vyznění je opačné. Lidé uváděli, že tzv. „Ví, o koho jde.“ nebo „Ví, ke komu žena patří.“ Záleží na úhlu pohledu daného jednotlivce. Zatímco v prvním případě šlo o situaci, kdy daná osoba dokáže neomylně určit, zda je žena vdaná či nikoli, v druhém případě jde o zřetelné rozlišení příslušnosti k pohlaví. Odpovědi, které byly v prvním případě vyloženy jako souhlasné, v tomto případě naopak slouží jako nesouhlasné.

Zbylé odpovědi se opět dělí na menší skupiny, které zde budou pouze zmíněny. „Nepřechylování je neopodstatněné.“ 16 případů. „Jde o pouhé ukázání své osoby.“ 13 případů. „Proč bychom měli nepřechylovat?“ 10 případů. „Není to přirozené.“ 9

⁴¹ KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechylování ženského příjmení (výsledky průzkumu)*. 2016. [online]. [cit. 2.6.2016].

⁴² KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechylování ženského příjmení (výsledky průzkumu)*. 2016. [online]. [cit. 2.6.2016].

⁴³ KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechylování ženského příjmení (výsledky průzkumu)*. 2016. [online]. [cit. 2.6.2016].

případů. „Je složité nepřechýlené příjmení užívat.“ 8 případů. „Jsem konzervativní a líbí se mi přechylování.“ 4 případy. „Jde pouze o hloupý pokus o emancipaci.“ 4 případy. „Ženy by měly být hrdé, že jsou ženami, a tudíž by měly přechylovat.“ 2 případy. „Nepřechylováním přijdeme o naši unikátnost.“ 2 případy. „Přechylovat by se mělo!“ 2 případy.

Při zkoumání odpovědí, které přiznávaly nesouhlas s nepřechylováním, reakce ve většině případů neodpovídaly odpovědím původních respondentek. Důvodem může být celkový nesouhlas respondentů s nepřechylováním a také částečně nejasné odpovědi některých uživatelů.

V přiložené tabulce jsou zobrazeny nejčastější odpovědi k této otázce.

Pokud nesouhlasíte, vysvětlete prosím vaše důvody	
Odpověď	Počet
Cizí příjmení je možné nepřechylovat	36
Přechylování příjmení je zvyklost a má svou tradici	88
Nepřechylování může způsobovat gramatické problémy	81
Nepřechylování je divné	47
Nepřechylování není české	25
Pokud přechyluji, vím, o koho se jedná	27

3.3. Obecný názor na přechylování či nepřechylování

Podobnost s předchozí otázkou je v tomto případě nasnadě. Některé výsledné odpovědi jsou si velice podobné, avšak vzhledem k tomu, že otázka, jaký obecný názor na přechylování či nepřechylování dotazovaní mají, která byla položena všem ženám v předešlé části výzkumu, byl tento dotaz zopakován i v internetovém dotazníku.

Celkový výstup mluví ve prospěch nepřechylování nebo přinejmenším žádné persekuci nepřechylování. Nejčastěji zmíněná odpověď byla proti nepřechylování. Celkem 441 lidí uvedlo, že by bylo nejlepší, kdyby se příjmení přechylovala. Jedinou další výslovně negativní reakcí byla odpověď 46 lidí, kteří uvedli, že nepřechylování příjmení je hloupost. *Hloupost a neznalost pravopisu*. I přes odpor k samotnému nepřechylování bylo ve většině odpovědí uvedeno, že s nepřechylováním cizích

příjmení problém není. Některé odpovědi obsahovaly dokonce pouze vyjádření k příjmením cizího původu. Přes 100 lidí si nepřálo tato příjmení přechylovat. Je tedy přípustné tyto odpovědi zařadit mezi ty podporující nepřechylování.

Ženy užívající příjmení cizího původu v rozhovorovém šetření uvedly, že pokud by jejich příjmení mělo být čistě české, nad nepřechýlenou formou by zřejmě nepřemýšlely, či by minimálně více rozmýšlely, zda ho zvolit nebo nezvolit. Ani jedna dotazovaná ale neuvedla, že by byla proti nepřechylování. Respondentek z prvotního výzkumu se tedy netýkaly odpovědi zaměřené výrazně proti nepřechylování.

Opět nejčastějšími odpověďmi, stejně jako u žen z předchozí analytické části práce, zde byly „Možnost každé zvolit si své příjmení“ a dále fakt, že dotazovaným „Je relativně jedno, jaké příjmení si člověk zvolí. Ať si dělá, co se mu líbí.“ Celkově se tato odpověď vyskytla ve zhruba 440 případech. V rozhovorech se takto vyjádřilo 13 z 20 žen. *Je špatné, že při svatbě se to legislativně musí všelijak obcházet. Mělo by to být na nositelce. / Je to dost nezvyklé v našich podmínkách, ale máme demokracii, tak ať se každá žena svobodně rozhodne.*⁴⁴

Jistá spojitost je viditelná i v další odpovědi, která se objevila ve větším výskytu než ostatní. Odpověď „Nepřechylovat“ se objevila i během rozhovorů s kvalitativním vzorkem. V tomto dotazníkovém šetření se tato odpověď objevila v 59 případech. Tento názor se neobjevuje s přílišnou četností, avšak nejedná se o názor neobvyklý. *Podle mě je nepřechylování skvělá věc, jinak to moc neřeším.*⁴⁵ Další podpůrné názory se objevují již méně často. Mluvíme však o přímých kladných reakcích. Dále se totiž objevovaly i odpovědi, které jsou spíše neutrální než kladné či záporné. Mezi kladné jsou zařazeny „Nepřechylování je líbivé.“ 7 případů. „Nepřechylovat, avšak s určitým citem pro estetiku.“ 6 případů. „Jde o přežitek, který časem zmizí.“ 3 případy. „Krok pro vzdálení se od Ruska.“ 1 případ a „Jedná se o krok k rovnoprávnosti.“ 1 případ.

Za reakce nestranné je zde považováno méně případů než těch jednostranně zaměřených. Jejich četnost byla také nižší. 20 respondentů dotazníku se vyjádřilo, že nemají jasný názor na přechylování a nepřechylování. Výstupním kritériem bylo to, že nikdo z nich výrazně nad tímto tématem neuvažoval. Další vyjádření, opět 20

---

⁴⁴ KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechylování ženského příjmení (výsledky průzkumu)*. 2016. [online]. [cit. 2.6.2016].

⁴⁵ KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechylování ženského příjmení (výsledky průzkumu)*. 2016. [online]. [cit. 2.6.2016].

respondentů, bylo zaměřené na konstatování, že se jedná v dnešní době o moderní záležitost. Není určitelné, zda se jedná o odpovědi kladné nebo naopak záporné. Nepřechylovat i přechylovat má podle dvou respondentů určitý smysl. Údajně lze nalézt případy, kdy je jedno či druhé použitelné a záleží na situaci.

Posledními třemi případy jsou názory, že jde pouze o zvyk, který je však možné postupem času změnit, takto odpovědělo 6 dotazovaných. Druhým názorem bylo, že by se u přechylování a nepřechylování mělo postupovat podle tradice dané v souvislosti s příjmením. A závěrem názor třetí, že situace kolem této problematiky je zbytečně zveličována a není potřeba se jí zabývat s takovou intenzitou. Tento názor sdíleli tři lidé.

Jednoznačný názor nevychází ani z odpovědí na tuto otázku. Společně neodpovídali ani uživatelé internetu, ale ani ženy, které byly tázány osobně. Rozdělení odpovědí však z větší části vychází ve prospěch nepřechylování. Větší část veřejnosti, alespoň podle tohoto průzkumu, nepovažuje nepřechylování za výrazný problém.

V příložené tabulce jsou zobrazeny nejčastější odpovědi k této otázce.

Jaký je váš obecný názor na přechylování či nepřechylování?	
Odpověď	Počet
Přechylovat příjmení	441
Ať si každý dělá co chce/Každý by měl mít možnost zvolit si, jakou formu chce	440
Nepřechylovat pouze cizí příjmení	100
Nepřechylovat příjmení	59
Nepřechylovat příjmení je hloupost	46
Nepřechylování je dnes moderní záležitostí	20
Nevím	20

3.4. Proč si ženy volí nepřechýlenou formu příjmení?

Aby porovnání mohlo být kompletní, byli lidé v internetovém dotazníku opakovaně dotazováni na stejné otázky jako ženy v rozhovorech. Výsledky u otázek s otevřenou odpovědí byly právě u této otázky nejvíce rozvětvené. Objevují se zde odpovědi podobné těm z otázek předešlých, avšak jsou doplněné dalšími. Zde opět tři

nejčastější svým počtem značně převyšují ostatní odpovědi. Žádná z dalších odpovědí svým počtem nepřekonalala hranici sta výskytů, tak jako právě první tři zmíněné.

Shoda mezi odpověďmi z tohoto dotazníku a předchozích rozhovorů je zřejmá nejvíce právě z první odpovědi. Stejně jako již dříve, bylo uvedeno, že důvodem pro nepřechýlení příjmení mohou být důvody související se zahraničím. Kombinace jsou opět různorodé, ať jde o případy, kdy žena přijme manželovo cizí příjmení, plánuje život v zahraničí, je ve styku s příslušníky cizích národů nebo tráví mnoho času v zahraničí kvůli práci či cestování. Více než 390 odpovídajících zaměřilo svou odpověď tímto směrem. *Zahraniční příjmení - styl (např. známá to tak má proto, že to zní dobře v názvu jejího uměleckého podniku) - stěhování do zahraničí a usnadnění mezinárodní komunikace. / Integrace v EU, lepší orientace v zahraničí.*⁴⁶

Druhou nejčastější odpovědí bylo, že ženy volí nepřechýlenou formu příjmení kvůli tomu, aby se staly zajímavými či odlišnými. Počet takovýchto vyjádření byl prvnímú názoru, alespoň počtem odpovědí, velice blízko, hlásilo se k němu přes 370 dotazovaných. Problematické u této odpovědi však je určení, zda jsou odpovědi myšleny kladně či záporně. U dotazovaných žen bylo možno tuto odpověď jasně definovat a dojít k závěru, ale v prostředí internetového dotazníku nebyla situace jasná. Důkazem jsou dvě vybrané odpovědi, u kterých každá odpovídá na téma zajímavosti rozdílně. *Je to pozérský rys - chtějí vypadat zajímavěji. / Je to zajímavé, někdy to zní velice pěkně.*⁴⁷

Poslední odpovědí, která zaznamenala více než sto odpovědí, bylo konstatování, že jde o v dnešní době moderní záležitost. Často se tato odpověď slučovala i s odpovědí předchozí, ale v převážné většině případů šlo o krátké vyjádření. *Dnes je to moderní.*⁴⁸ Stejnou odpověď bylo možné zaznamenat opět i z osobních rozhovorů minimálně ve dvou případech. Tedy i zde je možné nalézt shodu.

Po třech nejčastějších možnostech, jak už bylo řečeno, se žebříček odpovědí více rozčleňuje. Stále je z věcného hlediska zapotřebí odpovědi, které jsou častější než ostatní, zmínit, jelikož i v těchto je možné nalézt shodu s předchozím výzkumem. Přes

---

⁴⁶ KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechýlování ženského příjmení (výsledky průzkumu)*. 2016. [online]. [cit. 2.6.2016].

⁴⁷ KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechýlování ženského příjmení (výsledky průzkumu)*. 2016. [online]. [cit. 2.6.2016].

⁴⁸ KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechýlování ženského příjmení (výsledky průzkumu)*. 2016. [online]. [cit. 2.6.2016].

70 účastníků za důvod nepřechylovat příjmení pokládá snahu o emancipaci žen, přes 70 účastníků také tvrdí, že důvodem je praktičnost nepřechýleného příjmení, ať již z pohledu pracovního, či jiného. Délku příjmení či vyznění a estetické cítění uvedlo shodně přes 50 podporovatelů. Posléze přes 40 odpovídajících uvedlo, že důvodem pro nepřechylování je to, že se ženám daná forma pouze líbí. Univerzálnost nepřechýleného příjmení, spoutání s manželovou rodinou, vyjádření vlastnictví či přesněji nezávislosti na vlastnictví mužem uvedlo ve všech třech případech zhruba 30 dotazovaných. Ve všech odpovědích zmíněných v tomto odstavci je nalezena pro každou pozici alespoň jedna shoda s předchozím výzkumem.

Zbývajících zhruba 80 lidí uvedlo různé důvody. V žádném z případů se však k určitému důvodu nepřihlásilo více než sedm lidí, a tudíž pro tuto část srovnání byly z hlediska výpovědní hodnoty irelevantní.

V přiložené tabulce jsou zobrazeny nejčastější odpovědi k této otázce.

Proč si ženy nepřechýlenou formu příjmení volí?	
Opověď	Počet
Souvislost se zahraničím	390
Chtějí být zajímavé/odlišné	370
Je to moderní záležitost	120
Snaha o emancipaci	70
Je to praktické	70
Nepřechýlené příjmení je kratší	50
Estetické důvody	50
Ženám se nepřechýlené příjmení líbí	40
Souvislost s vlastnictvím ženy	30

3.5. Jste si vědomi komplikací, které nepřechylování může způsobit?

Z výsledků prvního průzkumu v praktické části práce je zřejmé, že ženy neuvažovaly nad problémy, které by nepřechýlená forma příjmení mohla způsobovat minimálně do té doby, než takové příjmení začaly užívat. Dále je také zřejmé, že většina

dotyčných žen většinou komplikace například s oslovením nebo přechýlením nepovažuje za závažný problém. Poslední otázka z internetového dotazníku se věnovala právě tomu, zda lidé vnímají problémy, které z komunikačního hlediska mohou nastat v některých situacích týkajících se nepřechýleného příjmení. Ačkoli ženy, které příjemní nepřechylují, většinou nepovažují tyto nepřesnosti za problém, veřejnost si je vědoma těchto komplikací mnohem více a za problém v komunikaci je většinou považují.

Některé z odpovědí ani zde nebyly pro započítání do výsledků použitelné pro jejich nulovou výpovědní hodnotu. Také na tuto otázku neodpovídalo všech 1 207 účastníků průzkumu. Přes 26 % zúčastněných uvedlo, že neví nebo si není vědomo žádných možných komplikací.⁴⁹

Uváděným problémem, se kterým se setkaly všechny dotazované ženy, je špatné (záměna pohlaví, špatné skloňování či přechýlení příjmení) oslovení dotyčné nositelky. V dotazníku se tato komplikace objevila na prvním místě, přičemž získala přes 210 hlasů. Pro nadpoloviční většinu dotazovaných toto jako problém působí, v mnoha případech se s ním také již setkali. Upozornit lze však na to, že většinou je to problém spíše pro odpovídající, kteří se musí soustředit na to, jak správně dotyčnou oslovit. *Gramaticky zní opravdu divně oslovovat někoho „paní Novák“, zatímco jejího manžela oslovíme „pane Nováku“. Už to je nerovnost daná naším jazykem. U některých příjmení, která jsou podstatnými jmény mužského rodu, zní forma pro ženu zvláště - například paní Šourek. / Hledal jsem ve firmě pana Janů, byla to ale žena Janů - docela trapas.*⁵⁰

Druhý nejčastější důvod je opět možno konfrontovat s odpověďmi vycházejícími ze zkušeností dotazovaných žen. Ne však plošně. Respondentky sice sdělily, že se v určitých případech stává, že jsou osloveny „pane“ například v e-mailové konverzaci, ale nestává se často, že by jejich pohlaví bylo zaměňováno za mužské. Ve většině případů jde také hlavně o nepozornost druhé strany. *Někteří jsou hlupáci a pokud vidí na papíře jméno Jana Novák, tak ji osloví jako Jana Nováková. Neumí číst? Ono to není tak složité.*⁵¹ Zhruba 200 dotazovaných ale vypovědělo, že může působit problémy právě nejasné rozlišení muže a ženy kvůli nepřechýlené formě příjmení. *Kdykoli nebude*

---

⁴⁹ Viz příloha č. 8.

⁵⁰ KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechýlování ženského příjmení (výsledky průzkumu)*. 2016. [online]. [cit. 2.6.2016].

⁵¹ KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechýlování ženského příjmení (výsledky průzkumu)*. 2016. [online]. [cit. 2.6.2016].

možné rozlišit pohlaví, což bude pro danou situaci důležité. Ve světě se to asi děje často. / Například problému v případě neuvedení křestního jména. Automaticky bude dotyčná osoba považována za muže. / Například v seznamu bez křestních jmen nebude možné poznat, jestli se jedná o ženu či muže.⁵²

Další příčiny, které byly v některých odpovědích zmiňované zároveň, vzájemně souvisí. První zmíněný je problém při skloňování nepřechýleného příjmení ve více než 180 případech a druhý je následné možné komolení příjmení ve více než 110 případech. Toto komolení může být částečně způsobené právě nesprávným skloňováním příjmení. Ke komolení příjmení a jeho špatnému skloňování, alespoň podle některých odpovědí, dochází i v případech, kdy je příjmení přechýlené. Nemusí to být tedy záležitost pouze a nutně nepřechýlených příjmení. S tím také souvisí problém uvedený 15 lidmi, kdy dochází k přechylování příjmení ať již z neznalosti nebo lhostejnosti k tomu respektovat mužskou formu ženského příjmení.

Ženám byl podle výzkumu nejbližší takový názor, který jakékoli komplikace týkající se správného oslovení, skloňování a jiných aspektů komunikace považoval spíše za úsměvné příhody nepředstavující významný problém. Tato idea se v kladené otázce stala čtvrtou nejčastější odpovědí s 20 odpověďmi. Těchto dvacet odpovídajících uvedlo, že se nejedná o významný problém, kterým by bylo potřebné se zabývat. *Samozřejmě, že by to pro mnohé mohlo být matoucí, ale jen kvůli tomu, že někdo neumí skloňovat nepřechýlené jméno, se daná žena nevzdá své volby.⁵³* Vzhledem k počtu odpovídajících je zřejmé, že volnost v přístupu k nepřechylování je blízká pouze menší části dotazovaných.

Zbývající odpovědi se opět vyskytovaly pouze v rámci jednotlivých případů. Dokreslují však situaci, a proto jsou zde zmíněny. „Může nastat problém na úřadech.“, „Možnost, že dojde k záměně jména a příjmení.“, „Může dojít k zesměšnění nositelky nepřechýleného příjmení.“, „Děti nemusí vědět jak s příjmením zacházet.“, „Lidé si mohou myslet, že jde o více lidí najednou.“, „Ztráta výpovědní hodnoty projevu.“, „Lidé jsou hloupí, a proto to dělá problémy.“, „Chyby ve výslovnosti.“, Složitější porozumění textu.“ či „Nepochopení daného příjmení.“

---

⁵² KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechylování ženského příjmení (výsledky průzkumu)*. 2016. [online]. [cit. 2.6.2016].

⁵³ KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechylování ženského příjmení (výsledky průzkumu)*. 2016. [online]. [cit. 2.6.2016].

V příložené tabulce jsou zobrazeny nejčastější odpovědi k této otázce.

Jste si vědomi komplikací, které nepřechylování může způsobit?	
Odpověď	Počet
Chybné oslovení	210
Záměna pohlaví	200
Chybné skloňování	180
Komolení příjmení	110
Nejedná se o významné komplikace	20

3.6. Shrnutí

Cílem této kapitoly bylo ověřit, zda mínění žen z kvalitativního výzkumu o „všeobecných názorech veřejnosti“ je či není zkreslené. Informace získané z dotazníku byly rozděleny do různých skupin podle jejich četnosti. Zásadní informací, která z dotazníku vychází, je, že v mnohých případech se odpovědi shodují nebo alespoň částečně shodují s odpověďmi z prvního výzkumu. Tedy, mnoho lidí má podobný názor jako nositelky nepřechyleného příjmení. Kvůli počtu odpovídajících v dotazníkovém šetření se dále objevilo více variant odpovědí či názorů, které se v kvalitativním výzkumu neobjevily.

Rozdílným výsledkem je radikálnost přístupu mezi těmito dvěma skupinami. Převážně v případech, kdy dotazovaní s nepřechylováním nesouhlasí, a také v otázce, kdy nepřechylování může působit problémy v komunikaci. Většina lidí by ale podle odpovědí jak souhlasných, tak nesouhlasných měla mít možnost si zvolit, jakou formu příjmení ponese. Výstupní informace jednotlivých odpovědí se různily, avšak podobnosti mezi danými odpověďmi se najít podařilo.

4. Vyjádření matričního úřadu

Kvalitativní průzkum zaměřený na zkušenosti jednotlivých žen s nepřechylováním příjmení byl zaměřený převážně na důvody, proč si nepřechýlenou formu vybraly, jaké byly reakce na jejich volbu a situace spojené s jeho užíváním. Výstupy jsou popsány v jedné z předcházejících kapitol. Ke komplexnosti a širšímu zmapování tematiky nepřechylování byly udělány doplňující rozhovory se zaměstnankyněmi dvou matričních úřadů. Snahou bylo zaznamenat jak proces změny jména probíhá, zda jsou dostupné statistiky mapující četnost změn na nepřechýlenou formu a zda mohou tyto změny působit nějaké problémy při zápisu.

Nárůst počtu nepřechýlených příjmení považují oslovené matrikářky za dlouhodobý. Z vyjádření vyplývá, že tento jev se výrazněji začal objevovat po roce 2000, kdy byl přijat nový matriční zákon, který ošetřoval i možnost nepřechýlit ženské příjmení. Otázkou bylo, zda je tento nárůst znatelný, nebo zda se jedná o okrajovou záležitost v celkovém počtu uzavřených sňatků. Procentuální hodnoty bohužel neexistují, je pouze možné ptát se na osobní zkušenosti matrikářek s tím, zda jsou tyto změny obvyklé nebo naopak výjimečné.

Úplná zvláštnost to není. Nelze procentuálně úplně říct, kolik jich je, protože se tomu nikdo speciálně nevěnuje. Obtížně se to dává dohromady, jelikož výstupní údaje se nikam neuvádí. Uvádí se toho opravdu málo. Nedá se z toho udělat statistika. Žádná matrika vám údaje neposkytne a navíc se to přímo nezaznamenává. Tudiž nelze vytvořit ani žádnou tabulku, i když my například děláme 350 svateb ročně, stejně to nelze.

Ze zmíněné citace vyplývá, že zvláštností nepřechylování není. Ve většině případů se ale jedná o ženy, které se vdávají za cizince, jak shodně udávají obě matrikářky. Při svatbě s cizincem majícím příjmení cizího původu, jak je prokázáno, zpravidla není výrazný problém s tím nepřechylovat dané příjmení, stejně tak, je-li žena sama cizinkou nebo když prokáže, že bude dlouhodobě žít v zahraničí. V posledním případě se podepisuje čestné prohlášení s uvedenou budoucí adresou. Pokud ale žena nesplňuje ani jednu ze zmíněných podmínek, jediným způsobem, jak získat nepřechýlenou podobu příjmení, je přihlášení se k jiné než české národnosti. *Přihlášení k národnosti musí být ale pouze k národnosti té země, ve které se nepřechyluje. Takže například Rusko a Slovensko to být nemůže.*

Změny příjmení by problém dělat neměly. Navzdory tomu však některé z dotazovaných žen uvedly, že při zápisu na matričním úřadě ke komplikacím došlo. V potaz se ale musí brát lidský faktor, který v některých zmíněných případech ovlivnil právě tyto situace. V případě, kdy se daná žena chce hlásit k jiné než české národnosti, je povinna vyplnit pouze čestné prohlášení a změna by měla být provedena. Oslovené matrikářky toto potvrzují.

Nikdy s tím není úplně problém. Všechno se řeší dle dotazníku. Všechna jména jsou ošetřena, i zkomolená, domácí a jiná. I když je například nezletilá. Většinou se tyto změny ale týkají změny národnosti. Je zvláštní, když žena přijde a řekne, že je Bendová. Co s takovou Bendovou dělat. Není cizinka, manžel také není cizinec a bydlí zde. Jediné, co jí pak zbývá, je přihlásit se k cizí národnosti a Benda přeci není italské jméno, ale dál se to prostě nezkoumá. Občanství se ale samozřejmě nemění. Národnost se vyplňuje snad stejně jen při sčítání obyvatel, jindy skoro ne. Vždy pouze musí být poučena o příslušných náležitostech. Skoro totožná odpověď zazněla od druhé paní matrikářky. Ne, v tom problém není. To se nikde neuvádí, snad jen při sčítání obyvatel. Do té doby samozřejmě zapomenou, že se přihlásily k jiné národnosti. Ono je to jasné stanovené zákonem, takže jim mnohdy nic jiného nezbude, když chtějí ten nepřechýlený tvar příjmení. Obě ale dodávají, že problémy s tím nemají i z toho důvodu, že se stále jedná o situace okrajové, a jak tvrdí, nejedná se tedy o „boom“ v nepřechylování. V žádném případě by to ale nemělo ženě žádající o změnu působit komplikace. Není to úplně jednoduchá záležitost pro nás, pro vytvoření dokladů, ale pro daného člověka to celkem jednoduché je. Dotyčná jen přijde, je vdaná a mění se podoba na oddacím listu, a když je svobodná, tak se to promítne do rodného listu.

Jak bylo uvedeno v jedné z dřívějších kapitol, nemusí se vždy ze strany žen jednat o zcela promyšlené rozhodnutí. Mohlo jít například o zmíněnou recesi, či se dotyčné nepřechýlení pouze líbilo. Právě tuto nepromyšlenost zmiňuje jako zvláštnost jedna z matrikářek. Dokazuje to zároveň další poznatek, že většina z tázaných žen proti přechylování není. *To je zajímavé. Ony se někdy zaleknou, když zjistí, že se musí přihlásit k jiné, než české národnosti. Tak říknou: Jo, to my nechceme, tak to raději nic.*

Předchozí část rozhovoru se doposud zabývala pouze příjmeními jednoslovnými. Rozdílná pravidla ale platí pro příjmení víceslovná. Četnost jejich výskytu je z odpovědí matrikářek relativně podobná jako u příjmení jednoslovných, jen podmínky jejich přijetí

se různí. Ženy, které se pro tuto variantu rozhodnou, mají situaci usnadněnou a v procesu změny na nepřechýlenou formu se nepostupuje podle čtyř povinných bodů v dotazníku, avšak pouze se žádá o změnu zápisu. Jednou z rozdílných podmínek zde také je, že o víceslovnou variantu příjmení je možné žádat pouze tehdy, pokud dotyčná vstupuje do manželství, doplňuje matrikářka. *S víceslovnými už to není klasický postup podle paragrafu 59. Žena si může zažádat o zápis zdvojeného příjmení. Tam už jsou podmínky benevolentnější, podmiňují to zase jiné věci. Zažádat ale samozřejmě mohou, jen musí mít následně společné příjmení.*

4.1. Shrnutí

Je zřejmé, že nepřechylování není pro zaměstnankyně matričních úřadů neznámou záležitostí. Z odpovědí vyplývá, že se nejedná o zcela běžnou záležitost, ne však neobvyklou. Dalším výstupem může být, že pokud je během procesu změny příjmení postupováno podle zákonem daných pokynů, není problémem příjmení zanést do matričních listin v nepřechýlené podobě. Jediným paradoxním aspektem celého procesu může být, že pokud žena není cizinka, nebere si cizince nebo se nestěhuje do zahraničí, docílí změny příjmení na mužskou formu pouze pod jednou podmínkou. Tou podmínkou je přihlášení se k jiné než české národnosti. Jedná se o jedinou možnost, jak obejít matriční zákon, zapsat jméno v mužské formě, i když dotyčná sama sebe nepovažuje za příslušnici jiného národa.

4.2. Doplnění

K ověření faktu, že nepřechylování není zcela masovou záležitostí, v této práci poslouží kromě odpovědí matrikářek také odpovědi dvaceti žen z kvalitativního výzkumu a lidí hlasujících v internetovém dotazníku na otázku, zda znají ve svém okolí někoho, kdo své příjmení nepřechyluje.

Ženy v rozhovorech musely odpovídat i na tuto otázku. Rozhodnutí zařadit ji až do této části práce bylo právě z důvodu potvrzení informací z matričních úřadů.

Ze zjištěných informací totiž není možné tvrdit, že ani ženy, které nosí nepřechýlené příjmení, se s tímto jevem běžně setkávají. Pouze jedna dotazovaná, paní Maurer, vypověděla, že zná více žen s nepřechýleným příjmením. Její situace je však odlišná od ostatních. Jako jediná se pohybuje v prostředí cizinců, kde ženy nepřechýlenou formu příjmení volily z praktických důvodů.

Dvě z žen uvedly, že ve svém okolí znají další dvě ženy s nepřechýleným příjmením. Avšak nemusí to být přímo blízké okolí, se kterým jsou běžně ve styku. V jednom případě se jednalo o kolegyně dané paní. V druhém případě, v případě paní Koloušek Fialové, šlo zase shodou okolností o velice blízké okolí. Teta jejího manžela také užívá nepřechýlené příjmení, avšak ta už si je vědoma pouze jedné ženy ve svém okolí s nepřechýleným příjmením, a to právě paní Koloušek Fialové.

Nejpočetnější byla skupina žen, která uvedla, že ve svém okolí zná pouze jednu další ženu s nepřechýlenou formou příjmení. Ve více případech však dotyčné nejsou ve stálém kontaktu. Jednou z těchto žen je již zmíněná paní Meškán Vitoňová. Sedm z dvaceti dotazovaných uvedlo, že nemají povědomí o žádné další ženě, alespoň v okruhu svých známých, která by užívala nepřechýlenou formu příjmení. Není tedy zcela obvyklé, že by ženy byly obklopeny dalšími ženami s mužským tvarem příjmení. Všechny ženy však uvedly, že jsou si vědomi veřejně známých nositelek nepřechýleného příjmení, jakou je na příklad paní Ema Smetana.

V internetovém dotazníkovém šetření byl procentuální výsledek ještě nižší než v kvalitativním šetření. Z 1 207 dotazovaných 644 uvedlo, že zná ve svém okolí nějakou ženu s nepřechýleným příjmením. Z této odpovědi bohužel není zřejmé, zda se jedná o osobu z blízkého okolí nebo zda se jedná například o veřejně známou osobu nebo osoby. V konečném součtu je to tedy přes 53 % všech dotazovaných.

5. Závěr

Cílem analytické části práce bylo prozkoumat odpovědi související se zkušenostmi žen s užíváním nepřechýlené formy, jejich názory na přechylování a důvody volby nepřechýleného příjmení. Tento výzkum byl v další části porovnán s výsledky internetového dotazníku, ve kterém byly kladeny obdobné otázky s cílem nalézt podobnosti a také odlišnosti ve smýšlení veřejnosti a žen s nepřechýleným příjmením. V poslední části bylo zohledněno vyjádření matričních úřadů na tuto problematiku.

Závěry z vytvořených průzkumů nepřinášejí jednotný pohled na to, jak by se s problematikou přechylování mělo nakládat. Přinést jasné stanovisko ale nebylo ani původním záměrem této práce. Naopak se nabízí různé pohledy na jednotlivé aspekty užívání nepřechýlených forem příjmení. Po vyhodnocení jednotlivých odpovědí se v některých případech objevily výsledky, které oproti původním předpokladům nebyly očekávány. Například výsledek otázky na podobu příjmení narozené či nenarozené dcery dotyčné dotazované. Pozoruhodné zde bylo, že ne ve všech případech je či bude dcera nositelkou stejné formy příjmení jako matka účastníci se výzkumu.

Jediným závěrem, který je možné generalizovat, je nejednotnost názorů na přechylování a nepřechylování příjmení. V internetovém výzkumu největší část 44 % lidí s nepřechylováním souhlasí. Ostatní účastníci buďto nesouhlasí nebo jim na nepřechylování či přechylování nezáleží. Nejčastěji lidé s nepřechylováním souhlasili proto, že žena by měla mít možnost si svobodně vybrat a proto, že přechylování podle nich pozbývá smysl. Výsledky z rozhovorového šetření dokazují totéž. Nejčastější odpovědí na otázku, co si dotazované myslí o přechylování, byla odpověď, že každý by si měl dělat, co chce a hlavně by měl mít možnost volby. Toto tvrzení také částečně vyvrátilo původní očekávání o možném většinovém množství radikálních názorů na toto téma, které byly při zahájení šetření jak rozhovorového, tak internetového očekávány.

Dříve, než budou zmíněny závěry vyvozené z odpovědí na otázky, které byly pokládány oběma dotazovaným skupinám s cílem později porovnat, zda jsou názory veřejnosti oproti názorům žen s nepřechýleným příjmením zkreslené nebo zda se značně rozcházejí, je nutné uvést odpovědi na otázky, které byly kladeny pouze nositelkám nepřechýleného příjmení. Jednalo se o otázky zabývající se osobními zkušenostmi, které volbu nepřechýlit provázely. Jedním z hlavních důvodů, proč byly tyto otázky

ženám kladeny, byla snaha zjistit, zda je toto téma pro ženy důležité, či zda nepředstavuje závažný problém, kterým by bylo nutné se předem zabývat. Výše zmíněné názory žen na nepřechylování příjmení mohly již dopředu sloužit jako předpoklad, že těmto otázkám u většiny žen nebyla přikládána přílišná důležitost.

Otázky, které tento předpoklad naplnily, byly: „Jaký byl názor manžela na vaši volbu?“, „Řešila jste s někým blízkým vaše rozhodnutí?“ a „Jaké byly reakce okolí na to, že jste si zvolila nepřechýlenou formu příjmení?“

Většina dotazovaných uvedla, že v otázce manželova názoru s ním svou volbu probrala, avšak neočekávala přílišný nesouhlas. V otázce, zda ženy konzultovaly svou volbu s blízkým okolím, se jednalo o odpovědi podobně jednoznačné. Pouze tři z žen s blízkým okolím svou volbu konzultovaly, avšak názor okolí nehrál při rozhodování významnou roli. Stejně tak poslední, třetí zmíněné otázky nepřikládaly ženy přílišnou důležitost. Tak jako u otázky předchozí převážná většina z dvaceti žen nepřikládala přílišnou váhu situaci, kdy by se objevily negativní reakce na jejich nepřechýlené příjmení. Mimo jiné se dále prokázalo, že se kromě jednoho případu ani s negativní reakcí blízkého okolí neseťkaly.

Dále bylo předpokládáno, že proto, že společnost má na problematiku přechylování rozdílné názory, se ženy setkaly či se setkávají s nepříjemnými situacemi souvisejícími právě s nepřechýleným příjmením. Tento předpoklad se nenaplnil. Negativní zkušenosti převážná většina žen neměla. Problémem těchto odpovědí však bylo, co pro danou ženu představuje výraz „negativní zkušenost“. Komplikace, se kterými se dotazované setkaly, byly jimi samotnými většinou vyhodnoceny spíše jako úsměvné situace. Příkladem byly zkušenosti dotazovaných s vyřizováním záležitostí na jednotlivých úřadech. Byť ani zde není v některých případech průkazné, že komplikace byly způsobeny právě kvůli nepřechýlené podobě příjmení.

Opět je tedy možno dospět k dalšímu dílčímu závěru a tím je, že problematice přechylování není většinou samotnými ženami přikládána taková důležitost, jakou bychom mohli předpokládat vzhledem k tomu, o jak živé téma se ve společnosti jedná. Ovšem i zde se objevily výjimky. V některých případech a situacích například tzv. „špatné“ oslovení problém představovat mohlo. Nejednalo se však o případ většiny respondentek.

Následující odpovědi účastnic rozhovorového šetření byly konfrontovány s odpověďmi účastníků internetového průzkumu. Jedná se totiž o zmíněné odpovědi na otázky, které byly položeny v obou částech výzkumu. Ne nutně byly otázky položeny totožným způsobem, výstupní informace ale dosahovaly stejných výpovědních hodnot.

Otázka, jaký je obecný názor na přechylování nebo nepřechylování již byla nastíněna. Účastnice rozhovorového šetření nebo alespoň jejich většina není přesvědčena o tom, že by se mělo striktně nepřechylovat. Spíše se přikláněly k názoru, že pokud příjmení není čistě cizího původu, přechylovat by se mělo. Jednotně se ale shodly v tvrzení, že žena by si měla sama zvolit, jakou formu příjmení si vezme za své. Toto tvrzení se také stalo druhou nejčastější odpovědí na stejnou otázku v internetovém dotazníku. Díky množství odpovědí nasbíraných prostřednictvím internetu se zde objevila i řada dalších názorů (Zohledněno v tabulkách u jednotlivých kapitol). Důležité bylo ale zjištění, že se kvalitativní a kvantitativní část výzkumu z velké části shoduje, alespoň v tomto případě.

Poslední dvě srovnávané otázky se však již v názorech rozcházejí více, ale stále se podařilo nalézt podobnosti. Pro lepší přehlednost je příhodnější tyto otázky i zde v závěru vyhodnotit odděleně.

V rozhovorovém šetření ženy uváděly důvody, kvůli kterým se rozhodly přijmout nepřechýlenou formu svého příjmení. Ve výsledku se nepotvrdilo, že důvodem byl názor, že se snaží být zajímavé a zviditelnit svou osobu nebo názor zohledňující feministickou lingvistiku, která tvrdí, že nepřechylování je přirozenou záležitostí. Nejčastějším společným důvodem byla podle žen hezcí „estetická“ podoba příjmení v nepřechýlené formě a dále praktičtější forma příjmení. Ta mohla souviset například s pobytem v zahraničí, profesními důvody nebo tím, že příjmení bylo cizího původu. Na otázku, proč si ostatní ženy podle nich volí nepřechýlené příjmení, už ale jejich odpovědi jednoznačné nebyly. Oslovené ženy nechtěly mnoho spekulovat nad osobními volbami ostatních žen nebo tvrdily, že je nenapadá, proč by vlastně příjmení neměly přechylovat. Odůvodnění jejich vlastní volby ale posloužilo jako vzorek pro srovnání s oslovenou částí veřejnosti.

Účastníci internetového dotazníku byli v odpovědích specifitější. V pozici nejčastější odpovědi se objevil názor, že nepřechylování souvisí například s častým cestováním nebo životem v zahraničí. Dalšími shodnými názory byla praktičnost a

estetické důvody. Právě zde se ale potvrdilo, že smýšlení veřejnosti se v mnohém rozchází se smýšlením nositelek nepřechýlené formy příjmení. Druhou nejčastější odpovědí byla již zmíněná snaha odlišit se a třetí nejčastější odpovědí bylo tvrzení, že ženy si volí nepřechýlené příjmení jen kvůli tomu, že je to v dnešní době moderní. Ani v jednom případě se ale nejednalo o důvody související s jazykovou stránkou užití příjmení, a to jak v kvalitativní, tak v kvantitativní části výzkumu.

Potvrdilo se, že ač byla většina účastníků průzkumu pro nepřechylování příjmení, není průkazné, že by se v názorech na důvody, proč tuto formu volit, jasně shodovali. Tabulka nejčastějších odpovědí byla opět přiložena k příslušné kapitole.

Poslední položená otázka opět vyvrací názor feministické lingvistiky na to, že nepřechylovat je běžné a nepůsobí žádné komunikační komplikace. Přesto, že ženy z kvalitativního výzkumu nad komunikačními komplikacemi před volbou nepřemýšlely, prokázalo se, že se s nimi všechny setkaly. Ačkoli je ve většině případů nepokládají za závažné komplikace, je potvrzeným faktem, že situace, kdy dochází k nedorozuměním, za určitých okolností nastávají. Převážně se podle dotazovaných jedná o chybné oslovení v e-mailové komunikaci, špatné skloňování a z toho vznikající komolení příjmení.

Přes 70 % z 1 207 účastníků internetového průzkumu si je komplikací způsobených nepřechylováním vědomo také. V tomto případě pouze malá část, přesněji dvě desítky účastníků, považuje tyto komplikace za nepříliš podstatné, stejně jako ženy oslovené v kvalitativní části průzkumu. Odpověď, že se nejedná o podstatné komplikace, byla pátou nejčastěji zmíněnou. První čtyři odpovědi se pohybovaly v rámci stovek výskytů. Nejčastějšími se staly „chybné oslovení“, „záměna pohlaví“, „chybné skloňování“ a „komolení příjmení“.

Z odpovědí na tuto otázku je zřejmé, že naše zjištění neodpovídá tezí předkládaným feministickou lingvistikou. Nepřechylování příjmení prokazatelně způsobuje komunikační komplikace, jimž však lze z hlediska jazykového systému předejít přechylováním. Opět tedy vyvstává otázka, která musela být v úvodu zpochybněna. Je přechylování přirozenou součástí jazykového systému? I přes to, že většina dotazovaných s nepřechylováním příjmení souhlasí, nemusí to nutně znamenat, že je přechylování nepřirozené. Většina zmíněných totiž na tuto problematiku nepohlíží

z pohledu začlenění nepřechýlených příjmení do gramatického systému. Zmíněných 70 % dotazovaných totiž připouští, že nepřechylování působí komunikační komplikace.

Závěrem je důležité říci, že procento nositelek nepřechýleného příjmení není podle intuitivního tvrzení matrikářek zatím na našem území příliš vysoké. Dá se ovšem očekávat, že se jejich počet bude stále zvyšovat, alespoň jak vyznívá z informací téhož zdroje. Toto téma tedy bude jistě i nadále vzbuzovat diskuze v odborných i neodborných kruzích. Tato práce může přinést další z pohledů na tuto problematiku také proto, že přináší i zohledňuje názory žen užívajících nepřechýlené příjmení a může též přispět k pochopení například toho, jaké mohou být důvody pro nepřechylování a co z užívání nepřechýleného příjmení vyplývá.

6. Seznam použité literatury a internetových zdrojů

6.1. Tištěné zdroje

1. ČMEJRKOVÁ, Světlá. *Žena v jazyce*. Slovo a slovesnost, ročník 56, číslo 1, 1995. Str.: 43-55.
2. DANĚŠ, František. *Ještě jednou „feministická lingvistika“*. Naše řeč, ročník 80, číslo 5, 1997. Str.: 256-259.
3. GORDON, Matthew, MILROY, Lesley. *Sociolingvistika*. Praha: Karolinum, 2012, 268 s. ISBN 978-80-246-2125-8.
4. HOFFMANOVÁ, Jana. *Feministická lingvistika?* Naše řeč, ročník 78, číslo 2, 1995. Str.: 80-91.
5. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Naše a cizí příjmení v současné češtině*. Liberec: TAX AZ KORT, 2002, 256 s. ISBN 80-238-8173-6.
6. KNAPPOVÁ, Miloslava. *K jazykovým a právním aspektům přechylování příjmení v češtině*. Naše řeč, ročník 86, číslo 3, 2003. Str.: 113-119.
7. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Přechylování příjmení jako problém kodifikační a legislativní (návrh doplňkové kodifikační úpravy)*. Naše řeč, ročník 75, číslo 1, 1992. Str.: 12-21.
8. KNAPPOVÁ, Miloslava. *Přechylování příjmení v češtině*. Naše řeč, ročník 62, číslo 5, 1979. Str.: 225-233.
9. LOUCKÁ, Pavla. *Přechylování příjmení dle zákona*. Vesmír, číslo 7, 2001. Str.: 416.
10. MOLDANOVÁ, Dobrava. *Naše příjmení*. 2. vyd. Praha: Agentura Pankrác, 2004, 229 s. ISBN 80-86781-03-8.
11. NEBESKÁ, Iva. *Jak píší české feministky (Kontrasty ve stavbě feministického textu)*. Naše řeč, ročník 80, číslo 1, 1997. Str.: 19-25.
12. VALDROVÁ, Jana. *K české genderové lingvistice*. Naše řeč, ročník 80, číslo 2, 1997. Str.: 87-91.
13. ŠAUR, Vladimír. *Pravidla českého pravopisu s výkladem mluvnice*. Praha: Otto vo nakladatelství v divizi Cesty, 2004, 448 s. ISBN 80-7181-133-5.
14. Zákon č. 301/2000 Sb., zákon o matrikách, jménu a příjmení, ve znění 101/2014

6.2. Internetové zdroje

1. BRM, ČTK, *Žádná paní Novák. Senát Čechám zatrhl příjmení v mužském tvaru.* [online]. iDnes, 2013, [cit. 17. 2. 2016]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/prech-ylovani-zenskych-prijmeni-daj-/domaci.aspx?c=A130131_211251_domaci_brm
2. ČESKO. *Zákon o matrikách, jménu a příjmení.* [online]. Předpis č. 380/2008 Sb., zdroj: SBÍRKA ZÁKONŮ. Ročník 2008, částka 123, ze dne 20. 10. 2008. [cit. 17. 2. 2016]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/info/sb08380>
3. Heslo „přechylování“ v Internetové jazykové příručce. Internetová jazyková příručka. [online]. Jazyková poradna ÚJČ AV ČR, v.v.i., ?20082015. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/>
4. JUDIKATURA. *Znalci obor školství a kultura – jazykověda.* [online]. [cit. 2.6.2016]. Dostupné z: [http://datalot.justice.cz/justice/repznatl.nsf/\\$\\$\\$SearchForm?OpenForm&Seq=1](http://datalot.justice.cz/justice/repznatl.nsf/$$$SearchForm?OpenForm&Seq=1)
5. KOLOUŠEK, Adam. *Problematika nepřechylování ženského příjmení (výsledky průzkumu).* 2016, [online]. [cit. 2.6.2016]. Dostupné z: <https://problematika-neprechylvani.vyplnto.cz>.
6. *Předpis č. 301/2000 Sb. - Zákon o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů.* [online]. Zákony pro lidi, [cit. 15.2.2016]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-301>
7. *Nepřechýlená ženská příjmení.* [online]. Módní peklo,[cit. 20.6.2016]. Dostupné z: <http://www.modnipeklo.cz/diskuse/neprechylena-zenska-prijmeni-2381/>
8. ODBOR VŠEOBECNÉ SPRÁVY. *INFORMACE č. 6/2014.* [online]. Ministerstvo vnitra České republiky. [cit. 17.2.2016]. Dostupné z: <https://cse.google.com/cse?cx=015489265366623571386%3Aizrrwg3bmqm&q=informace+%C4%8D.+6%2F2014&ok.x=0&ok.y=0&ok=ok#gsc.tab=0&gsc.q=informace%20%C4%8D.%206%2F2014&gsc.page=1>
9. *Sexismus v jazyce, aneb jaký má smysl feministická lingvistika?* [online]. trAns lidé, 2002, [cit. 20.6.2016]. Dostupné z: <http://www.translide.cz/sexismus-jazyk?a=srch>
10. ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ AKADEMIE VĚD ČR. *Přechylování.* [online]. Internetová jazyková příručka, mpro © 2008–2016 Jazyková poradna ÚJČ AV ČR, v. v. i. [cit. 20.6.2016]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=700>

11. ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ AKADEMIE VĚD ČR. *Přechylování víceslovných příjmení*. [online]. Internetová jazyková příručka, mpro © 2008–2016 Jazyková poradna ÚJČ AV ČR, v. v. i. [cit. 15.2.2016]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?id=704>
12. ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ AKADEMIE VĚD ČR. *Přechylování ženských příjmení pocházejících z jazyků, které mají vlastní přechylovací prostředky*. [online]. Internetová jazyková příručka, mpro © 2008–2016 Jazyková poradna ÚJČ AV ČR, v. v. i. [cit. 15.2.2016]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?ref=700&id=705>
13. ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ AKADEMIE VĚD ČR. *Soudní znaleství osobní jména*. [online]. [cit. 2.6.2016]. Dostupné z: <http://www.ujc.cas.cz/expertnincinnost/index.html>
14. ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ AKADEMIE VĚD ČR. *Oddělení onomastiky*. [online]. [cit. 2.6.2016]. Dostupné z: <http://www.ujc.cas.cz/o-ustavu/oddeleni/oddeleni-onomastiky/>
15. VRBOVÁ, Lenka. *Český jazyk jako nástroj nerovnoprávnosti žen a mužů*. [online]. feminismus.cz, [cit. 20.6.2016]. Dostupné z: <http://web.feminismus.cz/fulltext.shtml?x=1901407>
16. VALDROVÁ, Jana. Jazyková doporučení pro český jazyk. [online]. www.valdrova.cz [cit. 25.6.2016]. Dostupné z: <http://www.valdrova.cz/2010/11/jazykova-doporuceni-pro-cesky-jazyk/#more-46>
17. VALDROVÁ, Jana. Přechylování příjmení. [online]. www.valdrova.cz. [cit. 20.6.2016]. Dostupné z: <http://www.valdrova.cz/2015/12/prechylovani-prijmeni/#more-73>
18. Zákon ze dne 18. března 2004, kterým se mění zákon č. 301/2000 SB., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. [online]. [epravo.cz](http://www.epravo.cz), [cit. 2.6.2016]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/zakony/sbirka-zakonu/zakon-ze-dne-18-brezna-2004-kterym-se-meni-zakon-c-3012000-sb-o-matrikach-jmenu-a-prijmeni-a-o-zmene-nekterych-souvisejicich-zakonu-ve-zneni-pozdejsich-predpisu-5033.html>

7. Resumé

Over the last few years there were rising discussions on the topic of not using a derivation of feminine forms from masculine surnames. This derivation of surnames used to be natural part of czech grammatical system even according to the Institute of the Czech Language. However, recently the naturalness of this grammatical aspect have been questioned. Society split up on the opinion whether to derivate or not to derivate women's surnames. Opinions against derivation are various. Starting with the gender linguistics which says that it is also natural not to derivate. Or another opinion that it is only outdated aspect of language and there is no use for it anymore.

My thesis was devided into separate parts which include theoretical and analytical part. Theoretical part was focused on grammatical rules used in czech language system in connection with derivation of feminine forms from masculine nouns and mainly surnames. It reflects the advanteges and importance of derivation according to the Institute of the Czech Language and also according to other specialized literature in field of language.

Second section of theoretical part is focused on legal couse of this grammatical aspect. It discusses the Registries Act, it's function, importance, amendments and quote parts of the law which are connected with surnames. It also displays circumstances under which women are allowed to officially use masculine form of their surnames.

The main part of the thesis is the analytical part. It was devided into three sections including qualitative reaserch, quantitative reaserch and expression of statement on this topic by two registry offices in Czech republic. The primary goal of analytical part was to display, compare and bring up opinions on derivation of feminine forms from masculine surnames whether it was opinions of society or opinions women which use the masculine form of surname. It is also focused on experiences of mentioned women with this form of surname. Includes why they chose this form, if they had any particular experiences with it and also reactions of society on their choice.

According to the initial plan the qualitative reaserch became a key part of this thesis. Mainly because there were no other qualitative reaserch on this topic made before. Final results fullfilled our expectations partially. In comparison with discussions

about mentioned derivation answers of asked women were surprisingly neutral. Personal experiences, opinions and reasons why they chose this form of surnames were not confronted with negative reactions mostly. Even opinions on this problematical topic were mostly neutral. The result was that especially women from qualitative reaserch did not think about derivation as problem or as issue of much importance.

On the other hand results from quantitative reaserch were in some cases much more radical. However, there were found many similarities between reactions of those two groups. That part of society participating in this reaserch mostly consider this topic as problematical. However, more then 50 % of the voted not to derivate into the feminine forms. One of the most mentioned opinion was to let the women do what they vote, so they have freedom to choose which form of surname they want to use.

As a result of this thesis is possible to say that main goals were fulfilled. Thesis brings the view on the opinions of various groups and also bring the comparison on the main topic. It also can be used as an insight for further discussions about derivation of feminine forms from masculine surnames.

c) užívat společné příjmení a muž*) -žena*)
bude užívat a na druhém místě uvádět
příjmení předchozí.

muž: .....
žena: .....
děti: .....

*) nehodící se škrtněte

Byli jsme poučeni o tom, že při zápisu uzavření manželství lze na základě žádosti ženy, jíž se uzavření manželství týká, uvést za stanovených podmínek v matriční knize příjmení, které bude po uzavření manželství užívat, v mužském tvaru.

Žena předběžně žádá, aby její příjmení ....., vyplývající z dohody o příjmení po uzavření manželství, bylo v knize manželství zapsáno v mužském tvaru: ....., protože je

- a) cizínkou,
- b) státní občankou České republiky, která má nebo bude mít trvalý pobyt v cizině,
- c) státní občankou České republiky, jejíž manžel je cizinec,
- d) státní občankou České republiky, která je jiné než české národnosti.*)

Bereme na vědomí, že při sňatečném obřadu uvedeme, dříve než učiníme sňatečný projev vůle, že nám nejsou známy překážky, které by nám bránily uzavřít manželství, že navzájem známe svůj zdravotní stav a že jsme zvážili uspořádání budoucích majetkových poměrů, svého bydlení a hmotné zajištění po uzavření manželství.

Prohlašujeme, že nejsme ve vztahu poručníka a poručenice, dítěte a osoby, do jejíž péče bylo dítě svěřeno, nebo pěstouna a svěřeného dítěte.

Máme spolu již tyto děti - jméno a příjmení, datum a místo narození - dokládá se rodným listem dítěte (děti):

.....
.....

Dohoda o příjmení se bude vztahovat i na toto dítě (děti) nevěsty, jehož (jejichž) otec není znám - dokládá se rodným listem dítěte (děti):

.....

V .....

.....
podpis ženy

.....
podpis muže

*) nehodící se škrtněte

DOKLADY K UZAVŘENÍ MANŽELSTVÍ (VYPLNÍ MATRIKÁŘ)

Doklad, který jsou muž nebo žena jinak povinni předložit, se nepředkládá, pokud si skutečnost v něm uvedenou matriční úřad ověří z jím vedené matriční knihy, ze základního registru obyvatel, z informačního systému evidence obyvatel, z informačního systému cizinců, z informačního systému evidence občanských průkazů nebo z informačního systému evidence cestovních dokladů. Tato skutečnost se vyznačí v níže uvedené tabulce u každého z dokladů uvedených pod bodem 3. až 7. samostatně.

Předloženy byly tyto doklady:

	MUŽ	ŽENA
1.	Průkaz totožnosti**) č. platný do	Průkaz totožnosti**) č. platný do
2.	Rodný list	Rodný list
3.	Doklad o státním občanství	Doklad o státním občanství
4.	Výpis z evidence obyvatel o místě trvalého pobytu, u cizince, je-li cizím státem vydáván.	Výpis z evidence obyvatel o místě trvalého pobytu, u cizinky, je-li cizím státem vydáván.
5.	Výpis z evidence obyvatel o osobním stavu, u cizince, je-li cizím státem vydáván.	Výpis z evidence obyvatel o osobním stavu, u cizinky, je-li cizím státem vydáván.
6.	Doklad o právní způsobilosti k uzavření manželství, jde-li o cizince; vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství, jde-li o občana České republiky při uzavření manželství na zastupitelském úřadu České republiky v cizině.	Doklad o právní způsobilosti k uzavření manželství, jde-li o cizinku; vysvědčení o právní způsobilosti k uzavření manželství, jde-li o občanku České republiky při uzavření manželství na zastupitelském úřadu České republiky v cizině.

7.	Pravomocný rozsudek o rozvodu předchozího manželství, nebo úmrtní list zemřelé manželky, popřípadě pravomocné rozhodnutí soudu o zrušení partnerství, nebo úmrtní list zemřelého partnera. Jde-li o cizince, úmrtní list není třeba předkládat, je-li tato skutečnost uvedena v dokladu o právní způsobilosti k uzavření manželství.	Pravomocný rozsudek o rozvodu předchozího manželství, nebo úmrtní list zemřelého manžela, popřípadě pravomocné rozhodnutí soudu o zrušení partnerství, nebo úmrtní list zemřelé partnerky. Jde-li o cizinku, úmrtní list není třeba předkládat, je-li tato skutečnost uvedena v dokladu o právní způsobilosti k uzavření manželství.

**)

- občanský průkaz nebo cestovní doklad, jde-li o státního občana České republiky,
- průkaz o povolení k pobytu nebo cestovní doklad anebo průkaz totožnosti občana členského státu Evropské unie, jde-li o cizince,
- průkaz žadatele o udělení mezinárodní ochrany, jde-li o osobu, která podala žádost o udělení mezinárodní ochrany,
- průkaz povolení k pobytu azylanta, jde-li o osobu, které byl udělen azyl, nebo
- průkaz oprávnění k pobytu osoby požívající doplňkové ochrany, jde-li o osobu požívající doplňkové ochrany,
- průkaz žadatele o udělení dočasné ochrany, jde-li o osobu, která podala žádost o udělení dočasné ochrany, nebo
- průkaz cizince požívajícího dočasné ochrany, jde-li o osobu, které byla udělena dočasná ochrana.

.....
 razítko a podpis matrikáře

Příloha č. 2: Žádost o zápis příjmení dle dohody při uzavření manželství v mužském tvaru (podle ustanovené § 69a, odst. 1, zák. č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Žádost o zápis příjmení dle dohody při uzavření manželství v mužském tvaru (podle ustanovení § 69a, odst. 1, zák. č. 301/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů)

Jméno a příjmení, popř. rodné .....

Datum a místo narození .....

Rodné číslo ..... OP/CD č. ....

Trvale bytem .....

Státní občanství .....

Datum a místo uzavření manželství .....

Žádám o zápis mého příjmení, které užívám po uzavření manželství, v knize manželství v mužském tvaru ..... z důvodu, že jsem:

- a) cizinkou
(doložit cestovním pasem, příp. jiným dokladem svědčícím o cizím státním občanství)
- b) občankou ČR, která má trvalý pobyt v cizině
(doložit dokladem o bydlišti v cizině, případně lze nahradit prohlášením)
- c) občankou ČR, jejíž manžel je cizinec
(doložit cestovním pasem manžela nebo jiným dokladem svědčícím o jeho cizím státním občanství)
- d) občankou ČR, která je jiné než české národnosti
(doložit prohlášením o jiné národnosti)

K žádosti přikládám:

1. občanský průkaz (cestovní doklad)
2. oddací list
3. matriční doklady, v nichž žádám o opravu shora uvedeného příjmení

V ..... dne: .....

Beru na vědomí, že žádost o užívání příjmení v mužském tvaru lze podat pouze jednou. Veškeré další žádosti o uvedení **téhož** příjmení v mužském tvaru, jsou posuzovány jako změna příjmení (§ 72 zák. č. 301/2000 Sb.)

.....
vlastnoruční podpis

Žádost přijala dne:

Matrikářka:

Příloha č. 3: Prohlášení o zdvojeném příjmení.

P r o h l á š e n í

Já, níže podepsaná:

Jméno, příjmení, popř. rodné .....

Datum a místo narození .....

Datum a místo uzavření manželství .....

Trvale bytem .....

Prohlašuji, že jsem byla upozorněna na dvojí možnost zápisu mého zdvojeného příjmení, které budu užívat po uzavření manželství a rozhodla jsem se pro užívání příjmení v podobě:

.....

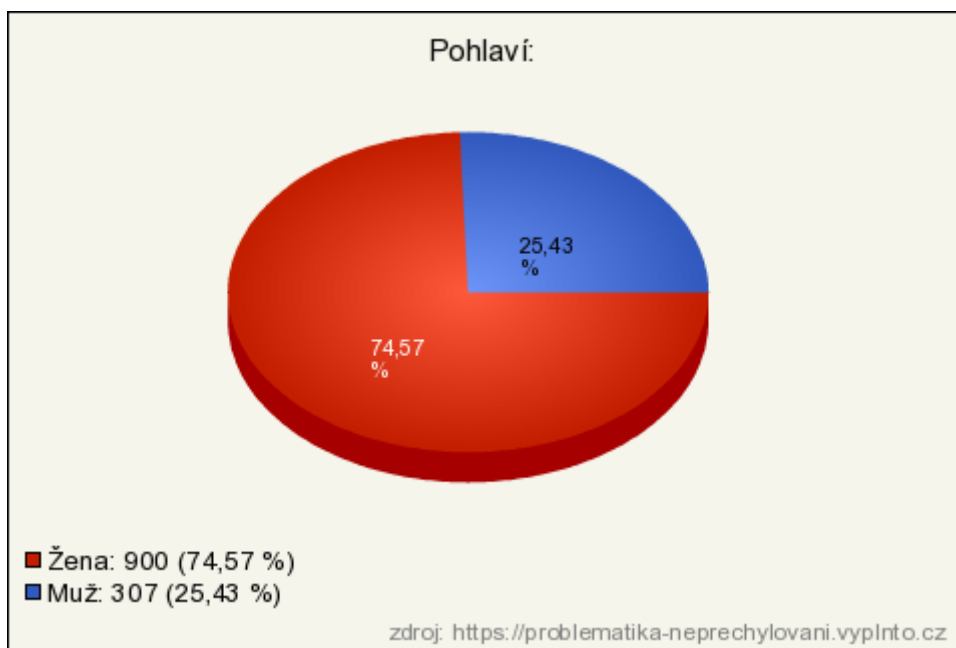
.....
podpis

v Českých Budějovicích
dne:

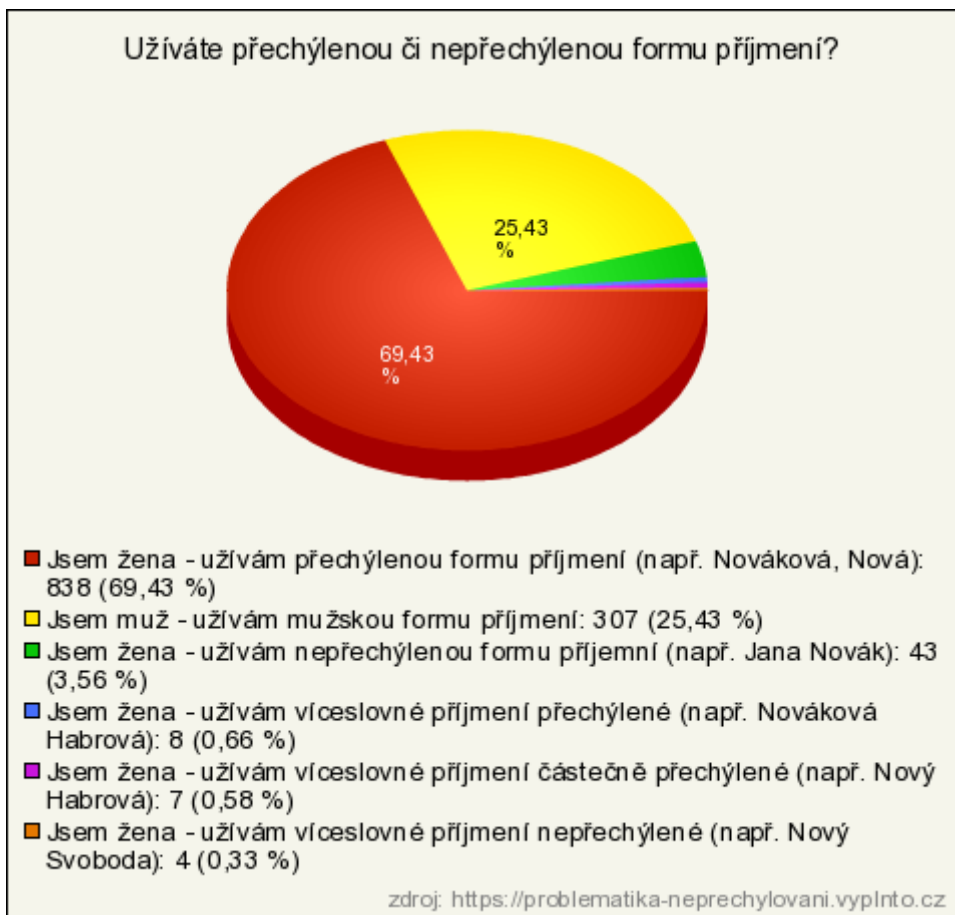
Prohlášení přijala:

Příloha č. 4: Internetový dotazník. Otázka č. 1: Pohlaví. Zdroj:

<https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/problematika-neprechylovani/>

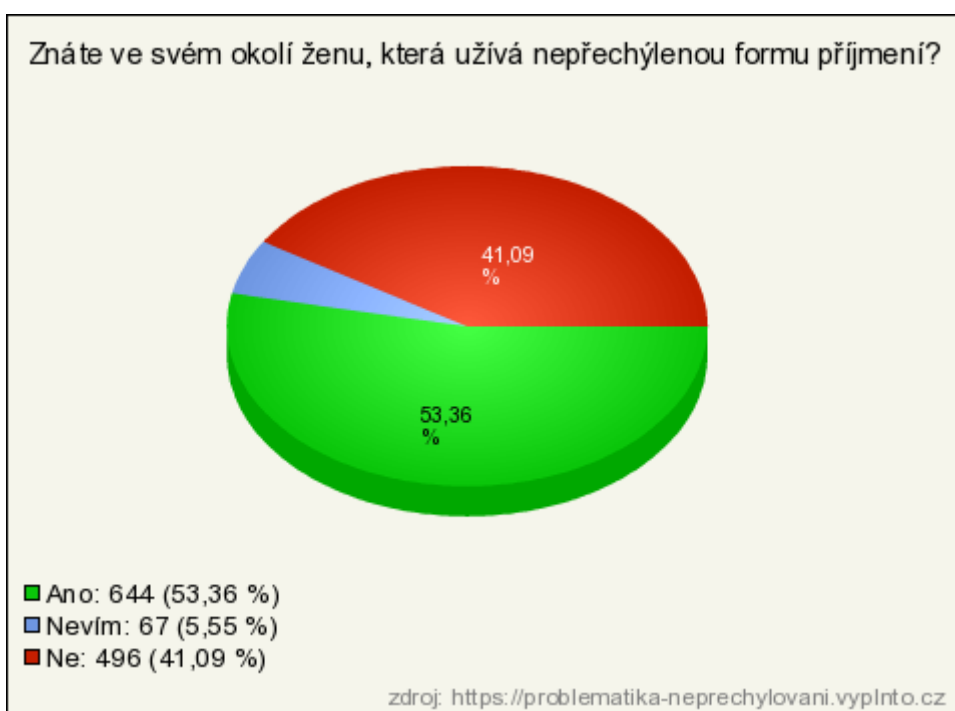
Příloha č. 5: Internetový dotazník. Otázka č. 2: Užíváte přechýlenou či nepřechýlenou formu příjmení? Zdroj: <https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/problematika-neprechylovani/>

Příloha č. 6: Internetový dotazník. Otázka č. 3: Souhlasíte s možností nepřechylovat ženské příjmení? Zdroj: <https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/problematika-neprechylovani/>

Příloha č. 7: Internetový dotazník. Otázka č. 7: Znáte ve svém okolí ženu, která užívá nepřechýlenou formu příjmení? Zdroj: <https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/problematika-neprechylovani/>

Příloha č. 8: Internetový dotazník. Otázka č. 9: Jste si vědomi možných komunikačních komplikací, které nepřechylování ženského příjmení může způsobovat (např. špatné oslovení, skloňování, komolení příjmení)? Zdroj: <https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/problematika-neprechylvani/>

Příloha č. 9: Přepis rozhovoru na matričním úřadu č. 1.

Dalo by se říct, kdy začal takový ten boom v nepřechylování? Je to dlouhodobá záležitost?

Tak ano, ten zájem už je dlouhodobý. Dalo by se říci, že je to již od určitého data. V podstatě od té doby, kdy byl vydán ten nový matriční zákon od roku 2000. Pak to začalo přibývat.

A je ten nárůst znatelný? Nebo se jedná spíše o ojedinělé případy?

Nevím, jestli přímo znatelný. Většinou se opravdu jedná o ženy, které si berou cizince.

Vysvětluje podmínky, pod kterými je to možné. To přihlášení k národnosti musí být ale pouze k zemi, kde se nepřechyluje. Takže Rusko třeba ne.

A víceslovná příjmení fungují jak?

To je zase něco jiného. Ona je s těmi jednoslovnými taková složitá tematika. Nedá se to říct úplně všeobecně.

S víceslovnými už to není to klasické podle paragrafu 59. Může si zažádat o zápis zdvojeného příjmení. Tam už je to benevolentnější, ale je to podmíněné zase jinými podmínkami. Ale zažádat samozřejmě mohou. Ale musí mít v podstatě společné.

Nikdy s tím úplně není problém. Všechno se jede podle dotazníku.

Všechna jména jsou ošetřena, i zkomolená, domácká a tak. Může užívat i mužský tvar i za svobodna. I když je nezletilá (za ty chodí rodiče samozřejmě). Většinou se ty změny točí kole té národnosti.

Blbě je, když třeba přijde a řekne, že je Bendová. No tak co Bendová, nejsem cizinka, manžel také není cizinec a bydlím tady, tak už jediné co zbývá je přihlásit se k cizí národnosti. A Benda přeci není italské jméno, ale dál se to prostě nezkoumá. Občanství se ale samozřejmě nemění. Národnost se vyplňuje snad stejně jen při sčítání obyvatel, jindy v podstatě skoro ne. Lze to potom vzít i zpět, kdyby si rozmyslela, že už nechce mít nepřechýlené příjmení. Zase jen vyplnit lejtstro, že si mění národnost opět. Vždy musí být poučena, že to bude tak nebo tak. Některé změny řeší i občanský zákoník, ale to je tak ojedinělé, že do toho bych se nepouštěla. Tam jde o osvojení příjmení a to je zase věc trochu jiná.

Oni se někdy zaleknou, když zjistí, že se musí přihlásit k jiné než české národnosti. Tak řeknou, jo, to my nechceme, tak to raději nic.

Není to úplně jednoduchá záležitost pro vytvoření dokladů, ale pro toho člověka je to celkem jednoduché. Jen přijde a je vdaná nebo tak a pak se mění podoba na oddacím listu a když je svobodná tak se to promítne do rodného listu.

A je možnost dohledat ta jména na matrice?

Určitě od nás to možné není. To mohou v podstatě jen lidé v rodině. Jako normální smrtelník do matrik nahlížet nemůžete.

A proč vy si myslíte, že nepřechylují?

Já nevím, osobně si myslím, že když nežijí v cizině nebo nemají cizince a žijí tady v ČR, tak já si myslím, že to je hloupost. Připadá mi to tady, že to dělají, aby se jako odlišily, aby byly něco extra. Normální ženy v ČR, kde se přechyluje, tak neříkám, že je nenormální, ale musí to mít nějaký opodstatněný důvod.

U nás to tvoří i z hlediska zápisu problému. Když se představí, tak řekne, já jsem Horák, tak já si o ní mohu myslet své, ale udělat to musím. Přejde mi tu, že se chtějí spíše zviditelnit, či předvádět. Doložit to samozřejmě nemohu. Je to něco jiného, když žije v cizině. Tam raději budu Horák. Ale tady mi to přijde zbytečné. A dost často z toho vznikají paskvily, které nejsou vůbec srozumitelné.

Úplná zvláštnost to není, Nelze úplně říct, procentuálně kolik jich je, protože se tomu nikdo nějak extra nevěnuje. Ale občas se to stává. My si akorát vedeme statistiku a asi tam i vypisujeme mužské tvary příjmení.

Za květen jsem žádnou nedělala. Za červen to nechtěl nikdo. Za duben 2015 jenom jedna, ale mluvím o tom zpětném změnění. U svatby je to něco jiného. U svateb se to nevede.

Ono se to strašně těžko dává dohromady. Protože ty výstupní údaje se nikam moc neuvádí. Hrozně málo se toho uvádí. Nedá se z toho udělat úplně statistika. Žádná matrika Vám údaje nedá a navíc se to přímo nezaznamenává. Takže ani nějaká tabulka, když mi například děláme 350 svateb ročně, tak to stejně nejde.

Příloha č. 10: Přepis rozhovoru na matričním úřadu č. 2.

A je to nějaký dlouhodobý trend od té doby, co existuje ten matriční zákon?

Neobjevuje se to často. Spíš to je opravdu, jen když si berou cizince nebo budou žít v cizině. Jinak se to úplně moc neobjevuje.

A když by se chtěly hlásit k jiné národnosti, tak v tom většinou není problém, že?

No, v tom problém není. To se nikde neuvádí, jen snad při sčítání obyvatel. A to do té doby samozřejmě zapomenou, že se přihlásili k jiné národnosti. Ono je to jasně udělané zákonem, takže jim občas nic jiného nezbude, když chce ten nepřechýlený tvar.

A stačí jen sdělit, že budou žít v cizině nebo se k tomu vztahuje něco víc?

No, je to přes čestné prohlášení. A uvádí tam adresu, kde budou bydlet no.

A i přes to, že se to nikam neuvádí? Je jich hodně nebo naopak minimum?

Minimum. Že by to byl nějaký boom, to tedy vůbec ne.

A co si o tom myslíte vy obecně?

Já si myslím, že se každý může jmenovat, jak se mu líbí. Když někdo nechce přechylovat, tak ať nepřechyluje, když to v jiných státech je možné. To jsou pravidla českého pravopisu a v té češtině už se změnilo tolik pravidel, tak nevím proč zrovna na tomhle tak lpíme.

Třeba s tím skloňováním u českých jmen je to trošku divné ale.

Ono se to moc neřeší, a když jsou příjmení, která končí na samohlásku a není to třeba Fialka, tak jsou možné dva zápisy a může si vybrat.

A co se týče víceslovných příjmení? Objevují se stejně málo?

To je ale možné jen při uzavření manželství. Ale objevuje se to také stejně minimálně. Třeba kvůli nějaké živnosti si to nechávají nebo tak.

A nějaké kuriózní situace?

Nic mě teď asi nenapadá.

A proč si myslíte, neoficiálně, že si to ty ženy volí?

Já nevím, proč by to mohly dělat. Asi, že se jim to líbí nebo chtějí být zajímavé.

Obecně problémy s tím nikde nejsou. Spíše mají problémy s tím zdvojeným příjmením, třeba kvůli kolonkám nebo na dokladech.

Příloha č. 11: Přepis rozhovoru s paní Adjal.

Jaký byl důvod nepřechýlit?

Já to možná trochu uvedu, aby to mělo ty souvislosti. Já se za svobodna jmenovala Helena Bicanová, neměla jsem ani to druhé jméno, a když jsme se s manželem brali, tak jsem si vlastně nechala svoje příjmení, celé svoje jméno, jinak jsem ho neměnila. Nechtěla jsem ho mít přechýlené, protože se mi tam k tomu nelíbila ta koncovka česká, takže jsem to nechala takhle a až pak potom v momentě, a teď nevím, co to bylo za rok, myslím v roce 2006, mám pocit, že od ledna vznikl nebo ne úplně vznikl zákon o přechýlení jména. A od toho období jsem si to příjmení změnila. Takže vlastně čtyři roky po svatbě. Takže bylo takové vtipné, že lidé si mě pamatovali, pod tím mým příjmením za svobodna, už jako vdanou a pak zjistili, že jsem se přejmenovala, ale podruhé jsem se nevdala, tak to byly takové komické situace. A když jsem se tedy rozhodla, že to příjmení si vezmu nepřechýlené, tak jak jsem doma probírala různé dokumenty, tak jsem objevila i křestní list, kde jsem pokřtěná, jako Marie a líbila se mi ta kombinace, těch dvou jmen a toho příjmení. Ale kvůli tomu druhému jménu jsem si vlastně musela změnit i rodný list.

A kdyby bylo českého původu to příjmení? Volila byste také nepřechýlenou formu?

To asi ne. To ne. To by pak záleželo na příjmení, ale úplně takhle vyhraněná jsem nikdy nebyla.

A řešila jste to s někým blízkým tu změnu?

Ne, nikdo to se mnou nijak moc neřešil. Nikomu to asi nevadilo. Já se tak rozhodla a všichni tak nějak akceptovali.

A manželovi se volba líbila?

Ano, ten byl spokojený. My jsme uvažovali, že i on si vezme po mně příjmení, ale to nakonec moc nechtěl. I když je velký fanda fotbalu a Bican, že ano, to by bylo pěkné, ale i tak to neprošlo nakonec.

Jaké byly reakce toho okolí?

No, nikdo to moc neřešil. Ale jako spíš se lité podívovali a to vlastně trvá i dodnes. Jakože jsem Češka, a když se podepisuji někam, tak to úplně nevypadá. Občas mi chodí emaily, jakoby třeba v angličtině, když si nejsou jistí, jakým jazykem mají psát. A jinak spíš, vždycky když se představím, tak další otázka, která následuje je: Váš manžel je cizinec?

A měla jste nějaké nepříjemné zážitky?

Neměla, nejspíš ne.

A znáte někoho s nepřechýlenou formou příjmení?

Ano, vy jste mi vlastně říkala, že ano a i jste mi dala kontakt. A její případ je také takový hodně zajímavý. Ta má dokonce dvě nepřechýlená.

A jejich zkušenosti znáte?

Tak u ní také nevím moc, ale to vám asi povypráví ona. Ale jinak už asi nikoho neznám.

A mají lidé problém s tím vás správně oslovovat?

Tak u mě ten problém vyplývá i z výslovnosti. Když si nejsou jistí, jestli tak jak se to píše se to má číst. Správně by to mělo být „Adžal“, je to příjmení z francouzštiny, takže tomu i odpovídá ta výslovnost. Takže spíš mě oslovují různě. Samozřejmě někdy se jim to povede různě komolit. Nebo to tam nepřechtou třeba správně nebo tak, ale spíš je zajímavá, jestli to vyslovují správně.

Ale vás osobně to nějak netrápí nebo neuráží?

Ne to ne, když vidím, že to je jen nějaká chvilková záležitost, tak to přejdu. Když by to bylo nějak na delší dobu, tak bych je asi opravila, ale není to nic, co by mě trápilo.

A nějaká změna?

Já myslím, že každá žena si přijde tak trošku schizofrenní, když si bere příjmení manžela, že ztrácí svou identitu a u mě tím, že jsem si to příjmení vzala, i když jsem ho nepřechýlila, tak je ta situace pořád stejná. Je to prostě změna no. Nejde o tu formu, ale spíš o tu změnu.

A nějaké problémy, třeba na úřadech? Nebo obecně?

Akorát jsem se setkávala při změně toho jména u banky, ale to bylo spíš u těch dvou jmen, že oni nebyli moc jako schopní to tam nějak vymyslet do těch formulářů, takže mám vlastně na kartě Helena-Marie, protože tam neuměli dát jako dvě jména, do toho jednoho políčka, ale s tím příjmením problém nebyl. Možná, že kdybych měla dvě příjmení, tak by to také řešili. Ale jedno je netrápilo. Jenom, to bych asi ani neřekla, že byl problém, ale jenom jak jsem si žádala vlastně o změnu, toho příjmení v nepřechýlené formě v době, kdy ten zákon vlastně fungoval čerstvě v praxi, tak paní matrikářka byla z toho taková trošku zmatená a říkala mi, abych se za ní jako zastavila až za měsíc, až bude mít po školení. Ale to je spíš takové úsměvné.

A v případě narození holčičky jste to řešila jak?

No, ona vlastně tahle změna nebo forma toho příjmení v případě narození dětí se řeší už vlastně v momentě změny toho příjmení, v mém případě tedy až potom. Ale nejsem si teď úplně jistá, jak jsme to tam měli vyřešené, jestli jsme tam měli přechýlenou formu toho dívčího jména, možná jo, ale tím, že jsme to řešit nemuseli, tak to vlastně nevádí. Máme totiž dva syny. Ale kdyby náhodou, tak jsme to měli nějak ošetřené a myslím, že přechýlená forma tam byla.

A obecný názor na přechylování nebo nepřechylování?

Já bych řekla, že je to takový možná trošku trend. Teď v posledních letech. A asi bych řekla, že je to takový přirozený vývoj. Protože ta koncovka česká je opravdu česká, takže k tomu cizímu příjmení se moc nehodí, a i když to vezmu ve smyslu třeba cestování, tak ta koncovka se vlastně odlišuje od toho příjmení manžela a chápou to v zahraničí jako úplně cizí příjmení. Takže i z toho důvodu, že třeba člověk nějak víc cestuje, tak je to asi takové použitelnější, když tam ta koncovka není.

A proč podle vás ženy tu nepřechýlenou formu příjmení volí?

Těžko říct, asi je to hodně individuální. Někdy možná, že se chtějí opravdu odlišovat od okolí, i když to není úplně můj případ. Mně se tam ta koncovka do toho nehodila úplně. Někdo to vnímá, že to třeba jakoby potom lépe vypadá to příjmení, když tam ta koncovka není. Někdo

chce mít opravdu to příjmení stejné jako ten manžel. Takže potom ho nepřechyluje. Ale řekla bych, že se to vyskytuje za poslední ty roky častěji. A i u českých příjmení.

A rozdělovala byste ta víceslovná a jednoslovná? Vy jste říkala, že jste byla Bicanová Adjal.

Já uvažovala nad tím, že bych měla obě ta příjmením, to byla v tu dobu také varianta. Která mohla být. Ale oni tam ten zákon také nějak měnili a mám pocit, že v tu dobu, kdy jsme se brali, tak bych mohla mít variantu Bicanová Adjal, přes pomlčku, že to nešlo bez pomlčky. Což se mi nelíbilo, že to kratší příjmení by bylo až na konci a abecedně to také nebylo, neviděla jsem v tom systém. Mně by se to líbilo nebo právě se mi to bývalo líbilo naopak a to ta varianta nebyla. Takže jsem si řekla, že když to nejde tak, jak se mi to líbí, tak to nebude a prostě nechám si tady tohle příjemní a možná, že mi říkal, že se to možná za pár let jakoby změní, že jsem věděla, že třeba výhledově se to dá změnit.

A přemýšlela jste nad nějakými lingvistickými úskalími té nepřechýlené varianty?

Asi ne a hlavně ono je jako v podstatě nesklonné, takže já to vlastně nějak vůbec neřeším. Je pravda, že u někoho, kdo třeba má příjmení, jakoby složené ze dvou a obě dvě jsou třeba přídatná jména tak to má vlastně variantu jako ženskou a druhý mužskou, tak je to pak takový trošku oříšek. Ale já jsem to jako neřešila vůbec. Ono, když to začne člověk používat jako běžně po té změně, tak si začne vlastně uvědomovat ty souvislosti, které ho předtím nenapadly. Ale potom už se to zase nedá změnit. Nebo dá, ale je to složitější.

Příloha č. 12: Přepis rozhovoru s paní Sladký Nachlinger.

Proč nepřechylujete?

Já jsem se původně jmenovala Nachlingerová, přišlo mi to hrozně dlouhé a nelíbilo se mi to. Nachlinger se mi líbilo a vyvrcholilo to tím, že jsem jela ještě na stáž do Švédska a prý to má být švédské jméno a já jsem si myslela, že když tady někomu řeknu, Nachlingerová a budu to muset hláskovat, tak že ve Švédsku mi budou rozumět a vůbec. Tam jsem byla úplně v koncích, takže jsem se naštvála, vrátila se ze Švédska a šla jsem na matriku a jako vyložene proto, že se mi to jméno líbilo.

A to druhé jméno?

No, jmenovala jsem se Nachlinger a pak jsem potkala mého současného muže. A on se jmenuje Sladký, tak jsem si říkala, ty jo, to by bylo dobrý, mít ty jména obě, Sladký Nachlinger. A to by bylo ještě mnohem zábavnější než jen Nachlinger. Proto jsem si tam dala obě. Já jsem jako nikdy neplánovala se svého jména nějak zbavovat, protože se mi právě líbilo. A přišlo mi to jako škoda, že když si člověk někoho vezme a má se toho jména zbavit. A tím, že on se jmenuje takhle, tak jsem si říkala, že to jde tak pěkně k sobě.

Nad Sladkou jste nepřemýšlela?

Ne ne, to vůbec. To mi vůbec jako nejde. Já si říkala, že třeba jako časem, když budu mít pocit, že chci, tak to zase předělám. Ale zatím vůbec. Necítím se jako sladká.

A řešila jste to s někým blízkým, kromě manžela?

Ne, moji rodiče to nevěděli ještě asi dva roky potom. Já jsem se teda přejmenovala na Facebooku, že jo a oni si mysleli, že to mám jenom tak a pak asi po dvou letech zjistili, že to mám i v občance, tak docela koukali. A já jsem také koukala, já ani nevěděla, že jsem jim to ani neřekla. A táta, tomu jsem říkala, když jsem to plánovala. Říkala jsem: Hele, je tam několik možností, můžu si nahlásit trvalý pobyt do zahraničí nebo něco, nebo změnit tu národnost a jemu se to strašně nelíbilo. A u něj vím, že jsem mu to neříkala z toho důvodu, abych se s ním o tom nemusela bavit. Jako tedy vědí to, otec to vůbec nebere v potaz, ten mi říká Sladká, ten to vůbec nerespektuje. No a matka, té je to v podstatě asi jedno. Jinak jsem to s nikým neřešila v té době. Říkala jsem si, že je to mé jméno a s ním si mohu dělat, co chci. Takže když jsem zjistila, že jako můžu, tak proč ne.

Takže reakce okolí, kromě rodiny?

No, spousta holek reaguje tak, že je to jako zajímavá, že nad tím také přemýšlely, ale jako nedotáhly to tak daleko, aby to šly udělat. Spousta se jich na to ptá, jak se to dělá a přijde jim to dobré. A jinak mě dost často oslovují pane v mailech. Tam to vůbec nefunguje. A tak jako koukají, že to je divné, ale málokdo třeba negativně. Nevím, jeden z dvaceti se zatváří, že to je krávošina a ten zbytek, jakože divné, ale nevadí to.

Takže žádnou extra nepříjemnou situaci jste nezažila?

Ne, to asi ne. Akorát teda, když jsem se vdávala, tak ta matrikářka mi to nechtěla dovolit, jakože budu Sladká Nachlinger, a já jí říkala, že je to jako nesmysl, já mám to příjmení v mužském tvaru a nemůže být jedno v mužském a jedno v ženském. A já to musela té matrikářce vysvětlit, jak to jako je. A ona nakonec si někam zavolala (bylo to na malé vsi) a doptala se. A to byl asi jediný problém, ale vyřešil se vcelku snadno.

A zkušenosti ostatních znáte nějaké?

No, já si to pamatuji, že jsem to s ní řešila (Adjal) a ona mi říkala, že Adjalová, že to je strašné, že to v žádném případě. Takže vymyslela Adjal, ale pak si říkala, že je to zase krátké a vytáhla to své druhé křestní jméno. Ale nikdy neříkala, že by byl nějaký problém.

A mají lidé problém s tím vás správně oslovovat?

Upřímně, já sama s tím mám ještě problém, já se tak jmenuju rok vlastně od svatby a ještě, když se mám představovat jako Sladký Nachlinger, občas mi to úplně nejde, takže občas do telefonu říkám Nachlingerová, ale tím ty lidi matu, takže se to snažím naučit. Je to opravu přes rok a ještě to pořádně neumím. Takže jestli s tím má někdo problém, tak jsem to já.

Takže vám úplně nedělá problém, kdy to vaše jméno někdo přechyluje nebo špatně skloňuje?

Ne, vůbec. Jedině ten otec, jak mi říká Sladká, tak to mi vadí, protože to jako není fér. Ale jinak Nachlingerová nebo tak, to je mi úplně jedno.

Neopravujete ty lidi?

Ne vůbec. Spíš mě to baví. Beru to jako srandu.

Já jak jsem dělala v nadnárodní společnosti a komunikovala jsem se zahraničím, tak se mi Nachlinger hodilo více. Tam to bylo vyloženě příjemné. Ale teď dělám na městském úřadě na takové malé vesnici a tam jsem samozřejmě za exota. Takže do posledního zpravodaje, jsem tam napsala jako dopis, kde jsem se představila. Ale jinak dobrý.

A problémy na úřadech?

ZČU mi řeklo, že si nechají obě ty jména, že prostě mám jeden diplom na Nachlingerovou a druhý diplom na Nachlinger, tak vím, že jsem měla obě jména v tom systému. Přitom rodný list vám přijde nový a je tam napsané nové jméno a pod tím do roku bla bla bla užíval tohle jméno. Jinak na úřadech si nevybavuji, že by někdo něco řešil.

Je to opravdu člověk od člověka. Já jsem na tu matriku přišla a teď jako, že si chci změnit to příjmení na ten mužský tvar a že budu bydlet v zahraničí (lhalo jsem). Paní říkala, jojo dobrý, máte rodný list, a já, že nemám. Tak ona ať přijdu zítra s rodným listem a uděláme to. Přišla jsem s rodným listem druhý den a byl tam někdo jiný. A ta: No to vůbec jako. To nejde. To byste mi musela dát potvrzení a adresu, kde budete bydlet a od té firmy potvrzení a tak. Tak říkám, že to nemám a tak říkám, tak já si změním národnost a ona jako, že jo. Vytáhla čestné prohlášení a tak jsem si změnila národnost na švédskou. Ve Švédsku se mi líbilo, tak jsem si říkala, že proč ne. Takže tam mě překvapilo, jaký to byl obrat. Jiný člověk a najednou jiná pravidla. Ale zase je to na druhou stranu spíše úsměvné. Ono je to i podle mě ta chyba v těch podmínkách, jak jsou tam napsané, takže tam úplně specifické podmínky nejsou a každý si to může vykládat jinak. Konkrétní podmínky tam nejsou, záleží jen na tom, co si kdo na jakém místě vymyslí.

A kdybyste měla dceru?

To by byla Sladká. My jsme museli, když jsme se brali, tak jsme to museli napsat. Psali jsme Sladký/Sladká. Nám už je to v podstatě jedno. Nějak jsme to neřešili. Mně šlo o moje jméno a ostatní je mi jedno. Dcera s tím nějak vyroste, kdyby se jí něco nezdálo, tak s tím může něco udělat.

A obecný názor na přechylování nebo nepřechylování?

Přijde mi to zvláštní u těch českých jmen. Protože kamarádka, kterou to nadchlo, tak říkala, že má asi smůlu, že se jmenuje Vašíčková a jmenovala by se Vašíček, tak si říkala, že to by si moc nepomohla. Pořád je to š č a Petra Vašíček, to je také divné. U českých takových jmen je to asi zvláštní. Ale беру to spíš tak, že člověk by se měl jmenovat spíš tak, aby z toho měl radost. Jako jmenovat se nějak, jen proto, že se to tak dělá je nesmysl.

A neuvažovala jste o tom, že byste byla jen Sladký?

Kdybych byla jen Jana Sladký, to by mi přišlo asi taky docela zvláštní. Protože, mně šlo o to –ová. Bylo to strašně dlouhé a hloupé na psaní. A po telefonu a tak. U toho Sladký bych to asi neřešila.

Mě napadlo, že bych mohla mít dvě jména, když jsem viděla svého muže asi potřetí tenkrát. Říkala jsem si: Ty jo, ten má dobrý jméno. To by se hodilo. Ale původně jsem svatbu a dítě a tak neplánovala. A pak k tomu tak nějak došlo. Ale jemu se to zase tolik

nelíbilo a byl by radši, kdybych se jmenovala Sladká. Ale nenechala jsem si do toho kecat. Ale neprotestoval tolik.

A proč si podle vás ženy nepřechylují jméno?

Buď asi, že se jim to líbí nebo, že si jako myslí, že je to praktičtější, když komunikují v mezinárodním měřítku nebo jsou hodně v cizině. Jiný důvod mě asi nenapadá. Mám vlastně i jednu kámošku a ta má řecké jméno Curna, a jak se jmenuje ten její muž. Jo, on je Curnas a jim to přechýlili tak, že není ová, ale dali jí ženský tvar Curna.

A nějaké lingvistické problémy?

Nad tím jsem vůbec nepřemýšlela. To mi bylo úplně jedno. To jsem fakt neřešila. Vždycky jsem chtěla mít v životě všechno tak, aby mě to bavilo. A mě to baví, když to ty lidi pletou, nebo se podivují. Že by to mělo přinést nějaké problémy mě ani nenapadlo.

Příloha č. 13: Přepis rozhovoru s paní Krejčí.

Jaký byl důvod příjmení nepřechýlit?

No, tak určitě praktická stránka. Protože moje jméno za svobodna bylo dlouhé, jmenovala jsem se Dobrovská a hodně mi lidé komolili jméno i ve škole a tak, takže jsem zvolila Krejčí, i oproti tetě a babičce a přišlo mi to s mým křestním jménem takové hezcí spojení. Radka Krejčí než Radka Krejčová, jednak hezcí, jednak praktičtější a hlavně s tím nebyl vůbec žádný problém. Vdávala jsem se před čtrnácti lety a vůbec s tím na matrice nebyl žádný problém.

Jinak jak jste mluvil o tradici, že to hraje roli u přechylování, tak manželovo babička, ta to hodně dlouho nemohla teda jako skousnout, říkala: No to je hrozný, první Krejčí v naší rodině, to je jako kdybys nepatřila k nám. A mám dceru a ta je samozřejmě také krejčí. Ta to jako teda v souvislosti s tou tradicí nemohla hrozně dlouho překousnout. A dokonce s námi i nějakou dobu nemluvila. Jako, co jsme si to vymysleli za moderní věc.

A řešila jste to s někým blízkým, tedy kromě manžela?

V podstatě vůbec. Mě ani nějak nenapadlo, že bych musela být nutně Krejčová, protože to byl rok 2000 a už se vlastně začala povolovat nějaká ta pravidla, takže vlastně ani ne. Babičku jsme věděli, že s tím bude mít problém, tu jsme postavili před hotovou věc a v podstatě ne, byla to vlastně jasná volba. Vůbec jsme o tom nějak nepřemýšleli. Manželovi to vůbec nevadilo. Tomu stačilo, že jsem si ho vzala.

A reakce okolí, kromě babičky?

No, v podstatě ne. Myslím si, že možná i naopak to všichni přijímali dost pozitivně a ještě jak mě znali jako za svobodna, jak jsem měla to dlouhé příjmení, tak mám pocit, že ne, že si na to poměrně rychle zvykli a reakce spíš pozitivní. Žádná negativní situace nebyla, až tedy na tu babičku.

A znáte někoho dalšího s nepřechýlenou formou příjmení?

Kolem sebe jako vyloženě z přátel vůbec, pouze z médií. Jinak ne. A zrovna teď, když jsem si vzpomněla na Emma Smetana, tak to mi přijde trošku zvláštní. Že zrovna to podstatné jméno, je to každopádně zajímavé. Každý si jí zapamatuje.

A měli lidé problém s tím, jak Vás správně oslovit?

Dodnes. Tedy musím říct, že mi hodně říkají paní Krejčů. Což, ne že bych na to byla alergická, ale trochu mi to vadí. Už u mého kolegy v práci, když mi asi po desáté řekl teda paní Krejčů, tak už jsem ho opravdu musela teda opravit. Já s ním budu přicházet do styku dnes a denně, takže jsem ho musela opravit, že tedy opravdu nejsem Krejčů ani Krejčová, že jsem Krejčí. Tak na to konto se mi tedy slušně omluvil, že si myslel, že jsem tedy jako Krejčová, že si to nezjišťoval. Ale hlavně Krejčů mi lidé takto komolí. Ale nemám s tím nějaký velký problém, pokud je to cizí člověk a vím, že ho uvidím jednou za život nebo max. dvakrát, i když nějaký úředník byt' to tam vidí napsané a osloví mě jinak, tak to neřeším. Nechci být úplně nějaká netykavka.

A setkala jste se s nějakými problémy, třeba na úřadech?

To bylo, už jak jsem o tom mluvila, je to docela zvláštní protože třeba paní na přepážce tam má napsané moje jméno a přesto mě osloví paní Krejčů nebo Krejčová, což mi přijde opravdu zvláštní, ale jak jsem říkala, neřeším to. Pokud mi vydá, to co potřebuji, tak to neřeším. Já si hlavně myslím, že třeba Krejčí, si nemyslím, že bych byla úplně nějaký exot, že už je to tak docela běžné. Já si myslím, že se to opravdu týká hodně těch starších generací. Že já se ještě počítám do té mladší, že v tom nikdo jako problém nevidí třeba s cizími národnostmi, takže spousta lidí se tady provdá, ožení, takže v tom já problém vůbec nevidím. Spíš ty generace těch našich babiček, že tam opravdu lpí na té tradici. Myslím si, že jako jinak je to v pohodě.

A máte dceru a ta je také Krejčí?

No, ano. Vlastně jsme to neřešili. On ani není důvod, pokud jsem Krejčí, tak nevidím důvod, aby byla chudák Krejčová.

A váš obecný názor na přechylování nebo nepřechylování?

Vůbec mi to nevadí. Jako někdy se nad tím pozastavím, ale vůbec mi to nevadí. Myslím si, že já osobně bych byla pro celkové nepřechylování. Já mám pocit, že prostě to přechylování –ová, nevím podle mě se to akorát zbytečně komolí, lidi pořádně neví, jak to dát správně do pádu. A já bych to nechala prostě po manželovi. Pokud si žena rozhodne toho muže vzít, tak ať si ho vezme i s tím jménem. Já chápu, že jsou to pravidla a že jsou takto nastavená, ale přijde mi to kolikrát to přechýlení mi tahá uši a myslím si, že je to někdy až nelogický. To, co se občas s –ová dělá.

A jaká je pro vás ta forma jednoslovná a víceslovná? Která je praktičtější? Jestli jste nad tím přemýšlela nechat si dvě jména?

Ne, nad tím jsem vůbec nepřemýšlela. Já jsem byla ráda, že jsem se toho dlouhého příjmení vzdala. A pokud se k tomu někdo uchýlí nebo, kdo to potřebuje ke své práci, aby se vědělo, že ta dotyčná měla tohle jméno, tak proti tomu nic nemám, ale myslím si, že je to strašně nepraktické.

A proč si podle vás ženy tu nepřechýlenou formu volí?

Já si myslím, že je to hlavně praktická věc. Nikdo vám to nezkomolí, ty příjmení jsou kratší a myslím si, že i v zahraničí, že by byl s Krejčí menší problém, než s Krejčovou. Nevím, prostě asi všechno. Ale když jste mluvil o těch zahraničních jménech, tak je to věc, kterou strašně nemám ráda. Jména těch zahraničních hvězd jako Julia Roberts a Angeli Jolie – Robertsová a to musím říct, že opravdu šílím teda. To je jediná věc, která mi opravdu vadí. Že pokud se píše v nějakém článku u nás, už to tedy hodně opadá, ale jednu dobu se přechylovalo opravdu úplně každé zahraniční jméno a to mě opravdu tahá za uši.

A přemýšlela jste nad nějakými lingvistickými problémy té volby?

Většinou teda, já jak mám –čí ten konec, tak tam nemusím řešit, že mi tam někdo napíše tvrdé y, to se mi tedy nikdy nestalo. Ale ne, to bohužel. Nepřemýšlela.

Občas mají lidé se skloňováním totiž problém.

Já jak jsem vám odpovídala, že občas paní Krejčů, ale ne, nehrálo to roli. Ani mě to nenapadlo.

Dnes už jsou prostě složitější a důležitější témata, než přechylování, proto to možná lidé tolik neřeší. Hlavně si myslím, že je dobře, že si ta žena může zvolit, že to není nic striktního, že se takto musí jmenovat, že ta pravidla se uvolnila a důležitá je ta svoboda té volby.

Já když si na to vzpomenu, jak jsem napsala jméno po svatbě do toho formuláře a napsala jsem tam Krejčí a v podstatě se nad tím nikdo nepozastavil. Říkala jsem si, budu čekat, jestli dostanu ještě další nějaké formuláře a budu muset někde něco hlásit, žádat a tak, ale nic. Utekla jsem té novele.

Příloha č. 14: Přepis rozhovoru s paní Potiron.

Manželovi to nevadilo?

On je Francouz, oni to nemají, takže nevadilo.

A reakce okolí, byly nějaké?

Nevím, jediné, někteří možná nevědí, jestli se jedná o ženu nebo o muže. Ale ne, jen jim to přijde zvláštní, ale nemyslím si, že by jim –ová dělalo problémy.

A nějakou nepříjemnou situaci jste zažila?

Ne, v podstatě jediné pozitivně to беру. Je to alespoň originálnější oproti původnímu jménu.

Ani na úřadech?

Ne, vůbec.

Neumím si úplně představit no. Když jsou taková ryze česká jména, tak se to občas úplně nehodí. Určitě bych nechtěla být Jana Novák.

Hodně ženy volí dvojí příjmení.

No, o tom jsem také uvažovala, protože jak za sebou už mám nějaké věci tvůrčí, tak mě občas lidé poznají, alespoň na Slovensku a mám s tím tak trochu problém. Protože například jsem vyhrála nějaké soutěže a v podstatě jsem si nechala to jméno za svobodna, anebo ještě si ho někdy dopisuji ke jménu. Například na webu mám Jana Potiron a v závorce mám ještě Nováková, protože, když si někdo chce vyhledat nějakou soutěž, co se týče designu tak Jana Potiron v té databázi nefiguruje. Takže někdy se ještě uvádím dvojmo.

A znáte někoho s nepřechýlenou formou příjmení?

Znám jednu, ale vím, že ona zvažovala, jestli si nedá –ová, protože on její manžel je sice Francouz, ale nemá francouzské jméno, ale nakonec to zvolila nepřechýlené.

A mají lidé problémy s tím, jak vás správně oslovovat?

Ano, je to takové zvláštní. Vidím, že když lidé hovoří, mají občas problém.

A vám to dělá problémy?

Ne, já si to užívám, že konečně mám jiné jméno. Takže bez problémů. Někdy když telefonuji, tak se lidé ptají, protože nejsou zvyklí na to, jak to zní a jak tam není –ová, tak neumí identifikovat, když se rychle představuji, jestli se jedná o firmu, značku nebo jestli je to jméno. Není to takové automatické, jako když si za něco dáte –ová. Takže stalo se mi to, že musím občas opakovat. Ale je to spíše úsměvné.

A jak by to bylo s příjmením, v případě, kdy byste měla dceru?

Já už mám dceru a zvolili jsme také manželovo jméno. Nechtěla jsem, aby se jmenovalo dítě po mně, ani kdybychom se teoreticky nevzali. Ne, že bych nebyla na své jméno hrdá, ale Nováková není tak úplně originální.

A váš obecný názor na přechylování?

Já nevím, když někdo žije v ČR a když má nějaké běžné české příjmení a má s tím nějaký problém, nevím. Já se snažím dost cestovat a máme rodiny tak různě po světě. Tak v tomto globálním měřítku mi to vůbec nepřijde. Ale jako může být, když je v Čechách a nemá vysloveně rodinu v zahraničí nebo tak, mi přijde trochu nepraktické mít jméno bez –ová a pořád muset někomu vysvětlovat ty souvislosti. Ale v dnešní době už je to asi úplně jedno.

A řešila jste tedy, zda jednoslovnou formu nebo víceslovnou?

Trošku jsem nad tím přemýšlela, protože jsem pracovala na více věcech a normálně na Slovensku jsem alespoň trochu známá, takže z toho profesního hlediska je to velmi těžké mě tedy zařadit. Nevím, nacházím se někde v komisi a je tam moje jméno, tak si nikdo nepřisoudí, že jsem to já, že jsem před třemi lety něco vytvářela a tak z profesního hlediska je to dost problém. Jako uvažovala jsem nad tím, ale trošku jsem se chtěla zbavit toho původního příjmení, ale ještě stále se občas představuji: Jsem Potiron, ale jmenovala jsem se Nováková a dělala jsem to a to. I na tom webu a FB to mám. Takže ještě chvíli čekám, protože jsem vdaná celkem čerstvě.

A proč si myslíte, že ženy tu nepřechýlenou formu volí?

No, nevím. No, kdybych měla slovenské nebo české jméno, to nevím, jak bych volila. Určitě bych to více zvažovala, ale nebyla bych za to, že nechci –ová.

A nad nějakými jazykovými problémy jste přemýšlela?

No lidé na to reagují zvláštně. Ale i já si na to musela zvyknout, ale jestli jsem nad tím uvažovala, to asi ne. Naštěstí to většinou lidé řeší tím, že mi dávají před jméno paní nebo titul.

Ale přijde mi také zvláštní jména jako Julia Robertsová a tak.

Příloha č. 15: Přepis rozhovoru s paní Pitra.

Proč jste si zvolila nepřechýlenou formu?

Tak ono se to nabízí, že ano. Petra Pitra. Takže jinak to nešlo. Pitrová zní divně. A bylo to i mezi známými, že už když jsme se s manželem seznámili, tak mi všichni začali říkat Petra Pitra. Takže z toho nějak postupně vyplynulo, že nebudu Pitrová.

A řešila jste to s někým kromě manžela?

Tak jako samozřejmě řekla jsem jim to a nijak zásadně proti nebyli.

Manželovi to teda nevadilo a byl spokojený?

Ne ne, vůbec. Spíš jsme to brali něco jako takovou recesi, Petra Pitra bylo prostě pěkné.

A zažila jste nějakou nepříjemnou situaci ve spojitosti s příjmením?

Nepříjemnou ne, spíš kuriózní, že jsem psala mail a bylo mi odpovězeno: Dobrý den pane Pitro. I když jsem tam teda měla, jakože Petra Pitra.

A znáte někoho dalšího?

Ve svém okolí, co se týká známých, tak ne. Pokud tedy neberu kamarádku ze školy, která se pak vdala do Anglie.

A mají lidé problém Vás správně oslovovat?

Ne ne, jako asi dvakrát třikrát se mi stalo, že mi řekli Pitrová, ale ne, já to neřeším. Neopravovala jsem je. Spíš jako když se s někým potkám osobně a podiví se nad tím nebo spíš se ptá: A jak Vám mám jako říkat? Paní Pitro nebo Pitrová nebo jak se to říká? Spíš, když se s někým takhle potkám, většinou jim to spíše vyloudí úsměv na tváři.

Takže ani na úřadech jste neměla nikde problém?

Ne ne. Jako matrikářka byla úplně v pohodě a ptala se: A vy jako plánujete, že se odstěhujete do zahraničí? A já, že samozřejmě. To bylo asi nejjednodušší řešení. A paní matrikářka se jmenovala Pítrová, tak jsme se tak sešly.

A řešila jste příjmení v případě narození potomka, jak?

Já si nejsem úplně jistá, ale možná že jsme uvedli Pitrová, ale z hlavy to nevím. Protože my děti neplánujeme, takže to úplně nehrálo roli.

A osobní názor na přechylování?

Mně to vůbec nevadí. Já si myslím, že je to každého věc, jestli chce být Novotný nebo Novotná, Vopršálek nebo Vopršálková. Myslím, že lidé si na to už postupně zvykají, že tyhle verze nebo formy toho příjmení tady takhle jsou.

A proč si ženy podle vás volí tu nepřechýlenou formu? Uváděla jste už recesi.

Nevím. Možná jako někdo plánuje být potom v zahraničí, tak to chápu, že –ová dělá trošičku neplechu a zmatek, ale jinak nevím, no. Říkám sama za sebe, že to bylo trošičku z hecu a recese a přijde nám to i líbivé. Ale nebylo to takové: Já nechci být –ová, já nemám prostě ráda tyhle příjmení. Takhle to vůbec nebylo. To tak prostě nějak vyplýnulo. Začali mě tak oslovovat kamarádi a známí a už to tak prostě zůstalo.

A přemýšlela jste nad nějakým lingvistickým úskalím té volby?

Vůbec. Jako já si na tom nějak nezakládám, jestli mě někdo oslovuje Pitro nebo Pitrová. Mě to nějak osobně neuráží, já snesu obě varianty.

A přemýšlela jste nad víceslovným příjmením?

Tam bylo trošičku ze strany rodičů, jestli si nechci nechat Taudyová, vzhledem i k tomu, že pracuji v televizi, aby to nebyl takový šok pro ty diváky, ale já jsem říkala ne, jelikož Taudyová Pitra nebo Pitra Taudyová, teď nevím, jak se to tam prostě řadí za sebe. Prostě Petra Pitra, to jinak nejde.

Příloha č. 16: Přepis rozhovoru s paní Prajer.

Proč jste si zvolila nepřechýlené příjmení?

Takže zaprvé. Já než jsem se vdala, tak jsem měla krátké pěkné příjmení Janů, které se neskloňuje, takže pěkné a krátké příjmení. Když jsem si brala manžela, tak říkám Prajerová, to se mi úplně nelíbí, tak dáme Prajer. Ale samozřejmě ne jenom z toho důvodu, jestli se mi to líbí nebo nelíbí, spíš se jedná o to, že hodně cestujeme a i chceme, aby naše děti studovaly v zahraničí, takže to byl hlavní důvod, že kdybychom potom měli holčičku, tak aby už se prostě jmenovala Prajer a aby to měla jednodušší obecně. A i bychom do budoucna my sami chtěli žít v zahraničí.

Takže manželovi to nevadilo?

Ne ne, to spíš abych řekla pravdu, vymyslel manžel. A ještě jsme se brali v zahraničí, takže v podstatě, tam už vůbec nebyl problém. Spíš byl problém pak tady na úřadech. Tam je to pak možné buď z důvodu toho dlouhodobého žití v zahraničí nebo že si berete cizince

Nebo se přihlásit k jiné národnosti.

To jsem udělala já právě. To byla v podstatě jako jediná možnost.

A s někým kromě manžela jste to řešila?

Ani ne. Myslím, že to je naše věc a naše rozhodnutí. Ale rodičům jsme to nějak oznámili a oni říkali: Jo to je super, to je pěkné. Je jasné, že jsou určitá příjmení, u kterých se mi to nelíbí, když je to vyloženo české příjmení. Smetanová, tak se jmenuje Smetana, Lišková/Liška. Ale to Prajer je opravdu takové, zní spíše jako zahraniční. Takže si myslím, že se nad tím nikdo ani nijak moc nepodivuje.

Ani moje babička, jakožto můj děda češtinář, jsem si říkala, že ten jediný mi vynadá, ale říkal: Ty jo, to je docela zajímavé. No, tak co, je to moderní. Nějak to neřešili.

Takže reakce okolí byly v pohodě nebo jste se setkala s nějakou špatnou?

Nepříjemné ani ne. Nikdo to moc neřeší v podstatě. Každý ať se jmenuje, jak chce.

A znáte někoho s nepřechýlenou formou příjmení?

Znám akorát kamarádky kamarádku, ta má také nepřechýlené příjmení, ta se jmenuje Lucie Pinter. Ale spíš jako všem se to líbí to příjmení, že je to zajímavé. Moje kamarádky si většinou braly Sedláka a Kadlece, a tam to nepřechýlovat asi není úplně vhodné.

A mají lidé problém s tím vás správně oslovovat?

No, také. Někdo samozřejmě ano.

A vadí vám to hodně?

Ne. To neřeším. Když jsem se jmenovala Petra Janů, tak mi říkali Jana Petr. Ale dokonce byli i někteří, kteří mi říkali a skloňovali to Janů. Jako Janůvá to bylo skvělé. Víc problémů bylo předtím než teď.

A tedy na úřadech byly problémy nebo obecně někde?

Na úřadech asi vůbec. Tam spíš jsme říkali, že bude docela zajímavé, až budeme mít děti, tak tam zase nastane další ten problém s tím příjmením. To nám řekli rovnou, že to tam budeme muset nějak řešit. Tak jsem na to zvědavá. Největší problém byl samozřejmě asi na té matrice.

To tam strašně řešili. Ale myslím, že neřešili to příjmení, spíš to, že se bereme v zahraničí. To je asi jediné, co mě tady dost zamrzelo na českých úřadech. Protože my jsme se brali 20.prosince, přiletěli jsme do Čech, za 14 dní tu byly veškeré papíry z Thajska a tady jsme byli oficiálně manželé až někdy v květnu. Tam to příjmení je trošku drásalo no. Ale nakonec ho mám, takže.

Takže holčička bude Prajer?

Ano bude. My chceme děti vyslat do světa potom, takže i myslím, že to příjmení bude naprosto ideální. U té holky se stejně to příjmení potom zase změní časem, takže tak ať se pak jmenuje jak chce.

A váš obecný názor na přechylování?

Já nevím. Já si myslím, že by to mělo. Záleží na tom příjmení. Když je to typicky české příjmení, tak by to bylo asi takové trapné. Nevím no, je to samozřejmě každého věc, ale když to příjmení je opravdu typicky české, tak je to asi blbě. Ale je to věc názoru.

A proč si podle vás ženy volí tuhle formu?

Je to kratší. Já bych řekla, že je to kratší. Také jednodušší.

A uvažovala jste nad tím mít dvě jména?

V první chvíli ano. Protože jsem měla pěkné jméno s tím Janů, podle zpěvačky že ano. Bylo to takové pěkné. Zvažovala jsem, že si ho nechám, ale první vlastně musí být to manželovo. Takže by to bylo Petra Prajer Janů a to mi přišlo jako nesmysl. Je to dlouhé a naprosto zbytečné. To jsme tedy okamžitě zavrhli.

A nad problémy lingvistickými jste uvažovala?

Nějak jsme to vůbec neřešili. To byla taková spontánní věc. Takové věci nás nenapadly. Ať si to každý zvolí, jak chce.

Ale vlastně jednou jsem se tedy setkala s tím, že se jmenuji Prajer. To bylo u jednoho lékaře. To bylo: Ježiš Prajer, tyhle ženský, co se přejmenují prostě Prajer, to je šílený. A já říkám, vy tu nemáte hodnotit moje jméno, ale tady mojí zlomenou nohu. Takže jsme se tam trošku nepohodli a pan doktor byl takový trošku protivný. Ale jinak nikdo to v podstatě neřeší.

Opravdu mě překvapilo, že jsem si myslela, že jediný kdo to bude řešit, budou prarodiče mého manžela, máme v rodině učitele. Tak jsem si říkala, ty bláho, ti nám dají, ale říkali jako co, to je super, vždyť je to pěkný. Takže asi ani ty starší generace už to tolik neřeší.

Příloha č. 17: Přepis rozhovoru s paní Meškán Vitoňová.

A proč nepřechýlená forma příjmení?

To je úplně jednoduché. Protože, jak jsem byla do 35 let svobodná s původním příjmením, tak jsem o něj nechtěla přijít. A chtěla jsem si k tomu teda vzít i to mužské, a aby bylo jasně patrné, které je které, tak proto jsem si nechala to Meškán. A bylo úplně logické, které je to manželovo a které je to moje.

Takže nehrálo úplně roli to, že žijete většinu času v zahraničí?

To ne, ale samozřejmě je pravda, že v cizině je to normální. Takže potom ti připadá spousta věcí normálních. Takže když jsme se brali před pěti lety, tak to ještě tak úplně obvyklé nebylo.

A řešila jste to s někým kromě manžela, pokud mu to nevadilo?

Asi ne. Já jsem si to prostě tak udělala. Ale řešila jsem to na matrice, tam mi jasně řekli, že to mužské musí být první jo, takže tam jsem řešila to, jestli to bude Meškán nebo Meškánová. V podstatě oni tam mi to nabídli, když jsem se tam na to byla ptát dopředu. A děda, těm to bylo jedno. Oni znají mě a ví, že jsem taková trošku ujetá, takže těm to nepřišlo vůbec divné.

A jaké byly reakce okolí?

Asi ze známých si myslím, že se k tomu nikdo jako moc nevyjadřoval. Ale cizí lidi, když se představuji. Protože neříkám Zuzana Meškán Vitoňová, říkám jen Meškán Vitoňová. A spousta lidí reaguje tak, jako co to je za křestní jméno? Je to je hezké křestní jméno, odkud je? A já říkám, že sbírám příjmení.

A nějakou nepříjemnou situaci jste s tím zažila?

Samozřejmě lidé nadávají, že se jim nevejdu do kolonek. Potom jednou dokonce policajt, když jsem se stala nějakým svědkem, tak se mnou sepisoval protokol a teď přišel na ty dvě jména a říká: No jo, ale náš systém na to není uzpůsoben. Takže on mě nebyl schopen tam vlastně zadat, takže mě zadal pod původním jménem a říkal, že jsem vlastně nedohledatelná v tom systému. Ale teď už si myslím, že si s tím určitě nějak poradili. Nebo možná můžu páchat beztretně zločiny.

A znáte někoho dalšího s touto formou příjmení?

Kromě paní Koloušek asi ne. Ne, opravdu ne. Zním dost žen, které mají dvě jména, ale obě přechýlená.

A mají lidé problém vás správně oslovovat?

Mají no.

A dělá vám to problém?

Ne, nechávám to být. Mně je to jedno, ať mi klidně říkají Máničko, já s tím problém nemám. Spíš jako mám takový pocit, že si říkám, jestli jsem to zbytečně možná nezkomplikovala. Že lidi uvádím do zbytečných rozpaků. I lidi, se kterými dlouhodobě jednáš, tak neví po dvou třech letech, jak tě mají pořádně oslovovat. Jednou ti řeknou pane Meškán, podruhé paní Vitoňová a paní Meškán Vitoňová nejde nikomu úplně z pusy. Možná, kdyby tam byla pomlčka, ale nevím, no. Ale vtipné je to v tom telefonu. Ženský hlas a objednáš se a: Jaké, že to bylo jméno? Přeslechl jsem? Pokud se objednávám, tak už se objednávám jen na Meškán. Protože vysvětlovat ještě Vitoňová, tak prostě říkám jen Meškán. Z toho jsou dost vyjevení, že mám ženský hlas, ale objednávám Meškán. Je mi jich jako trošku líto. Jsou jména, i když jsou normální, tak občas nevíš, jak je vyslovit nebo, jak ho oslovit

A rychle jste si zvykla na dvě jména?

Asi hned. To bylo takové automatické.

A na nějakých úřadech byl problém?

Jenom ty kolonky, jinak nic. Ale každý se nad tím samozřejmě pozastavuje. Každý, kdo to píše. Je to prostě neobvyklé. Myslím, že je to dané i tím jménem. Protože ne každé jméno je –ová. Třeba Janů, to je takové známé, ale Meškán, aby to byla ženská, to by bylo divné. Vždycky se zeptají, jestli to píšou správně.

A kdybyste měli holčičku, tak jak by se jmenovala?

Nad tím jsem nepřemýšlela, ale chtěla bych, aby byla Meškán, to stoprocentně. Holčičku, kdybychom měli, tak jasně Meškán.

A obecně, co si myslíte o přechylování a nepřechylování?

Je to východňárský výmysl no. Cizinci to prostě nechápou. Jinak bych řekla, ať si každý dělá, co chce. U nás je to tradice, tak asi 99% lidí to udělá.

A nepřemýšlela jste, zda to nebude trošku nepraktické mít dvě jména?

Pro mě ten význam, ta důležitost toho je jakoby víc, než to, že všude píšu Meškán Vitoňová. A já to píšu často. Protože tím, co děláme jsme každý týden na celnici a vyplňujeme tisíce papírů. Samozřejmě bojuji s kolonkami. Je to sice dlouhé, ale stojí mi to za to. Ještě jsem toho nelitovala.

A proč si podle vás ženy volí tuto formu příjmení?

Možná se chtějí odlišit? Jednak může být vidět na první pohled, že je vdaná. Tedy alespoň pro mě.

A nad nějakými jazykovými problémy jste přemýšlela?

Já to беру tak, že se mé jméno prostě neskloňuje. A my jsme zvyklí neskloňovat, takže jsem to vlastně ani neřešila. Ale myslím, že to víc řeší lidé okolo, než majitelé těch daných jmen. Ti prostě najednou neví. I se mi stává docela často, že mě oslovují cizí lidi a třeba napíšeš někam mail, že ano Zuzana Meškán a oni dobrý den paní Meškánová nebo Meškánů. Prostě neví co s tím a nějak to vyskloňují jakkoli. Málokdo napíše dobrý den paní Meškán. A když něco objednávám, tak většinou objednávám jako paní Meškán a stejně to přijde většinou jako Meškánová.

Příloha č. 18: Přepis rozhovoru s paní Tlapák Navrátilová.

Co si o té volbě myslíte?

Já osobně si nepřijdu jako úplně dobrý exemplář k tomuto rozhovoru. Jediný důvod k tomu, abych si toto příjmení zvolila, byl v podstatě ten, že by bylo příliš dlouhé vyslovovat obě jména v přechýlené podobě ještě vzhledem k titulům. To bylo rozhodnutí čistě z praktického hlediska.

Lidé z oboru mě znají, jakožto Navrátilovou, tedy to jméno mi zůstalo. Příjmení Tlapák používám jen v oficiálních dokumentech. Takže mnoho zkušeností s užíváním té nepřechýlené podoby úplně nemám.

Příloha č. 19: Přepis rozhovoru s paní Franc.

Proč jste se rozhodla pro nepřechýlené příjmení?

No, mé původní příjmení nebylo z těch úplně populárních. Jmenovala jsem se Nováková. Takže jsem vlastně byla celkem ráda, že jsem se toho jména zbavila. Ne, že bych neměla ráda svou rodinu, ale dalo by se říci, že to jméno trošku zapadalo. A když jsem potkala mého současného manžela, tak se mi jeho jméno líbilo a když jsem uvažovala nad tím, jak by působilo v ženském tvaru, tak se mi to úplně nezamlouvalo. Takže asi bych řekla, že to bylo spíš z toho estetického důvodu. Hlavně říkat, joo, to je ta Francovo Petra se mi nelíbilo.

A řešila jste to s někým blízkým?

Abych pravdu řekla, tak asi úplně ne. Nejdříve jsem nevěděla, jestli bych to vůbec měla s někým řešit a pak mi došlo, že je to vlastně moje rozhodnutí. Probrala jsem to jen s manželem a ten v podstatě souhlasil. Byl rád, že mám alespoň jeho jméno, i když v mužském tvaru, ale výrazně proti nebyl, to ne.

A rodiče také nebyli proti?

Ne, to vůbec. Nebo alespoň o ničem nevím. :D

A reakce okolí nějaké byly?

Tak známí už v podstatě věděli, jak se budu jmenovat dopředu, takže těm to ani nijak zvláštní už asi nepřišlo. S tím, že jsem stará Francová asi stejně nikdy nepřestanou, ale to je samozřejmě jen sranda. No a okolí se občas podiví, ale nic zásadního.

A nepříjemné situace?

To vyloženě ne. Všechno v podstatě probíhalo celkem normálně. Lidé už dnes asi chápou, že tahle možnost existuje a celkem to přechází. Podle mě se to začíná zabíhat a ostatním to přestává být i divné, když se s někým například představují. Není to tak, že by mě za to někdo peskoval. Jen občas lidé mají trošku problém, jak mě oslovit, ale to není nic zásadního.

A na úřadech byly nějaké problémy?

Asi ani ne. Ono už je to pár let, takže si přesně nepamatuji, jestli byl problém třeba na té matrice. Ale jinak asi, ne o ničem moc nevím. Ono jak člověk zase nechodí na ty úřady tak často, tak nemůže moc porovnávat.

A kdyby vám někdo příjmení přechyloval? Opravila byste ho?

Jak kdy. Většinou ne. Zaleží na tom, kdy se to tak děje. Když se s někým vidím opravdu málo nebo třeba jednou v životě a on mi řekne paní Francová, tak to asi řešit nebudu. Ten člověk to ani nemusí pořádně vědět. Jen by mě trošku štvalo, kdyby mi tak říkali všichni i ti co znám, to už bych je asi opravila. Ale že by mě to nějak výrazně štvalo, abych na ně musela vyjízdet, že nejsem Francová, to ne. Jsou horší věci, než že mě člověk špatně osloví. Podobně to mám asi i s tituly, někteří lidé si na tom hrozně zakládají a asi se chtějí cítit výjimečně a některým je úplně jedno, jestli jim řeknete pane doktore nebo inženýre.

A potomek se bude jmenovat jak?

Tam jsme zvolili také mužskou formu. Aby se holčička případně nejmenovala jinak než my. To by bylo trošku zvláštní. Ale rozhodli jsme se, kdyby náhodou, tak jí dát nějaké ryze ženské jméno, aby to měla případně jednodušší.

A co si myslíte o přechylování obecně?

Tak mně to nijak zásadně nevadí. Kdyby se mi moje jméno zdálo v pořádku, v té ženské podobě, tak bych nad tím asi ani moc nepřemýšlela. Ale mně tam prostě ta Francová, ještě s tím C moc neseseděla. A když to bylo manželovi jedno. Ale přechylování jako takové mi přijde normální.

A znáte někoho s nepřechýleným příjmením?

No, já osobně ne. Jen co vždycky koukám na televizi, jinak ne, to ne.

A přemýšlela jste nad dvojitým příjmením?

Asi ani ne. Tak tím, že jsem měla docela tuctové jméno, tak mi úplně nevadilo o něj v podstatě přijít. A navíc se mi to zdálo pak moc dlouhé. A mít jedno přechýlené a druhé ne, to se mi také nelíbilo. Takže u mě to vyhrálo pouze to manželovo jméno.

A proč si ženy volí tato příjmení?

To úplně nevím. Možná, že jako mně se jim třeba ten ženský tvar nelíbí. Nebo je to třeba cizí jméno, tak tam je to pochopitelné. Ale jinak nevím. Říká se, že aby byly zajímavé, ale já to proto nedělala, tak nevím.

A nad lingvistickými problémy jste přemýšlela?

A víte, že nejspíš vůbec? Já se asi soustředila na to, že to pouze nepřechyluji, ale že by to mohlo něco způsobit, to mě nenapadlo.

Příloha č. 20: Přepis rozhovoru s paní Hendrych Lorenzovou.

Jaký byl důvod nepřechylovat příjmení?

No, já jsem se původně jmenovala Lorenzová, a jelikož jsem už v současné době jediná držitelka toho jména, protože můj táta je jedináček a měl dvě dcery. Moje sestra už je vdaná a jmenuje se jinak, tak já jsem byla jakože poslední zastánkyně toho jména. Táta vždycky říkal, že to je škoda, že to naše jméno už jakoby zanikne. Ale nijak na mě netlačil, to byla moje volba. A já samotná si říkala, že by mi to bylo líto, že by mi to moje jméno chybělo. A teďka v srpnu jsem se vdávala a manžel říkal, a já bych chtěl, aby ses jmenovala jako já. Nenutím tě, aby ses jmenovala Hendrychová, ale abys tam to moje jméno nějakým způsobem měla. Takže pro mě byla úplně jasná volba, že chci dvě jména, i když okolí si docela klepalo na čelo, proč to dělám. A manžel ještě ke všemu. Já se jmenuju Eva a jeho maminka je také Eva a jeho sestra je také Eva. Takže já kdybych byla třetí Eva Hendrychová, což jsem nechtěla. Já беру tu změnu jména jako trošku změnu identity toho člověka. Takže jsem nechtěla být třetí v pořadí a ztratila jsem určitou souvislost. Takže jsem si dala Eva Hendrych Lorenzová.

Takže jste to řešila s někým blízkým?

Všem jsem to jenom řekla, ani jsem nečekala, jestli k tomu někdo něco poví. S manželem jsme to řešili. Tomu se to naopak líbilo. Možná, že i on s tím přišel.

A reakce okolí?

No, moje sestra z toho byla taková, proč jsem si to dávala, že je to zbytečný, že jí to ani nenapadlo, ta změnila příjmení rovnou. Švagr také říkal, že je to zvláštní. Tady studentky ve škole zaregistrovaly, že se podepisuji dvěma jmény a už se mi stalo, že se mně omlouvaly, že mně píšou jenom tím jedním příjmením. A já jim říkám, že je to jedno, že mě piště klidně i tím původním příjmením. Já třeba v telefonu používám to své původní. Na to zapomínám. Jinak je to docela dlouhé na podpis, takže si občas říkám, že docela zbytečně jsem si to ztížila. Ale jinak se mi to docela líbí, jako hraběnka si připadám. Mám dvě jména a už mi to i řeklo pár lidí, že to hezky zní.

Takže nějakou nepříjemnou situaci jste nezažila?

Zatím ne, akorát musím hlídat, protože Hendrych se může psát i s měkkým i, takže to už se mi stalo a Lorenzová lidé často píšou jako Lorencová, takže musím hlídat dvě ty věci, aby se to nespletlo.

Ani na úřadech nebyl problém?

Zatím ne, akorát mě zklamali, když jsme vyplňovali, to s tím asi nesouvisí, matriční list. A právě, že dcera tam prý musí mít Hendrychová, že tam není možno tam dát ty dvě moje jména. Takže jsem na to koukala jako blázen, takže jsme si s manželem říkali, že kdybychom měli holku nebo kluka, takže bychom to jméno Lorenz, které by zaniklo dali do toho křestního jména.

A znáte někoho s nepřechýlenou formou?

Mám jednu kolegyni, která se vdávala možná už před sedmi lety, ta se jmenuje Eliška Královec Černá, a když jsem to zjistila, tak jsem si říkala, proč to má a vůbec se mi to nelíbilo, proč tam nemá Královcová Černá a teďka nějak, jak ten čas utekl a sama jsem si to dala, tak mi to vůbec nevadí. Ale jako ona ví, že i to okolí se na to dívalo zvláště. A dost často si lidé myslí, že člověk se chce dělat něčím zajímavý. Já to mám ale vyloženě kvůli tomu jménu, ale jak říkám, je to docela příjemné, když bych se měla jmenovat třeba Eva Nováková Lorenzová, tak by hodně záleželo na tom původním jménu. To bych si Novák nedala.

A mají lidé problém vás správně oslovovat?

Docela mi přijde slušné, že mě oslovují Hendrych Lorenzová. Mám tady kolegyni, které píšu maily na výuku a ta se jmenuje XY, a mně vždycky přišlo, když jsem jí psala těmi dvěma příjmeními, tak se přiznám, že jsem jí většinou napsala jen jedním a teď jsem si uvědomila zpětně, že člověk si toho všímá, jestli vám řeknou dvěma nebo jenom tím jedním. Takže teďka také píšu těma dvěma.

A máte s tím problém, že vaše příjmení někdo přechýlí?

Ne. To vůbec. Někde se píše i pomlčka a někde vůbec. To není tak podstatné v životě.

A obecný názor?

Já si myslím, po té vlastní zkušenost, že předtím jsem byla docela taková odsuzovatelka, že člověk se dělá zvláštní a prostě často to vidáme v médiích. To jsou nějaké modelky nebo zprávařky a tam to člověk často slyší a je to hodně vidět. Ale takhle v obyčejném životě, no i když je pravda, že také znám spoustu žen, ne že nepřechylují, ale že mají dvě jména. To mě zaujme na první pohled, jestli tam je to -ová nebo ne, ale po téhle vlastně zkušenosti nikoho nesoudím a myslím si, že to je i možná z toho designu, že možná člověk si nevybere svoje křestní jméno, tak proč by si nemohl vybrat svoje příjmení. Ta svobodná volba, alespoň u něčeho. A vlastně přibývá i druhých křestních jmen jsem si všimla. Že i v dospělosti, si sami přidávají křestní jméno.

Takže pro vás bylo praktičtější si zvolit ta dvě příjmení?

Jako není to pro mě praktičtější. Je to naopak složitější, ale mám z toho dobrý pocit.

A proč si podle vás volí ženy nepřechýlená příjmení?

No, jeden důvod může být, že chtějí opravdu zachovat to jméno manžela tak, jak je. Když oni tam to svoje -ová původně mají a proč by tam dávaly to -ová, do Hendrychová, když on je Hendrych. Tak to si myslím, že je jeden z důvodů. Další důvod může být právě ta znělost, jak mně to zní.

A přemýšlela jste nad nějakým lingvistickým úskalím?

Nad tím jsem popravdě vůbec neuvažovala.

Příloha č. 21: Přepis rozhovoru s paní Maurer.

Jaký byl pro nepřechýlené příjmení důvod?

Protože jsem se vdala za cizince a pokud bychom se odstěhovali z ČR, tak bude lepší, když nebudu mít -ová.

A řešila jste to s někým, kromě manžela tedy, tomu to nejspíš nevadilo?

Manželovi to je šumák, tomu jsem to oznámila. Neřešila jsem to s nikým.

A nikoho to nějak nepohoršovalo?

To je mi úplně jedno.

Takže reakce okolí asi nebyli žádné?

Blízké okolí v důsledku ne, tak asi to byl i předpoklad. Maximálně se mě zeptali, jestli nechci být s tím –ová.

A neblízké okolí?

A okolí co mě neznalo, typu v práci, tak to neřeší, popřípadě se můžou ze zvědavosti jakoby zeptat. Měla jsem asi dva případy, kdy jsem byla slovně napadena, i když napadena je silné slovo, spíše konfrontovaná, že to prostě není české a že když jsem Češka, tak bych se měla přechylovat. A bylo to od lidí, které jsem vůbec neznala a takhle to tam na mě jako vypálili. Takže jako to mi bylo hodně nepříjemné, ale byli to pouze jeden dva případy. A shodou okolností to bylo paradoxně po telefonu, takže ještě to bylo divné a navíc to byl člověk, který měl nějakou funkci, ne jen tak někdo z ulice. (Prý hezky popsat) Tím mě to ještě víc e překvapilo. Plus to byl navíc pracovní hovor.

A znáte někoho dalšího s nepřechýleným příjmením?

Znám, ale jejich zkušenosti neznám. Znám jich několik, jelikož tím, že mám cizince, tak se pohybujeme v prostředí, kde jsou česko další vztahy a samozřejmě máme i neanglicko americký dvojice ale i třeba mexický, španělský, všichni jsou to shodou okolností ženy, co byly Češky, tak ani jedna není s -ová. Ale nějak se o tom prostě nebavíme. Bereme to prostě normálně.

A mají lidé problém, jak vás správně oslovovat?

Mají s tím problém. Tipla bych, že je to 30-40%, kdo mi řekne -ová a jsou to třeba i pracovní mailly, že bych řekla, že se pohybuju třeba teď v nějakém akademickém prostředí, tak mě to jakoby překvapí. Že ti lidé to tam tak nějak jakože skloní, ale je to asi tím, že s tím nemají zkušenosti. Možná, že kdybych s tím neměla zkušenosti, tak se nad tím nepozastavím, nebo pardon pozastavím a pak mu to tam také vyskloňuju, že jsem hrozně chytrá, ale. Mám i zkušenosti, že já se představuji celým jménem, jako Markéta Maurer, tak mi automaticky pak řeknou: dobrý den pane Maurer. Je vidět, že Češi neřeší to jméno, ale že se automaticky zaměří na to příjmení. A myslím, že je to i z toho důvodu, že většina Čechů se vlastně představuje jenom příjmením a my se prostě představujeme i tím jménem. Takže si myslím, že lidé prostě řeší příjmení. Takž dobrý den pane Maurer se mi stalo xkrát.

A vadí vám to hodně?

Když mám špatnou náladu, tak mě to totálně irituje. A říkám proboha, co to jako je, ale jako v pohodě. Většinou ani ty lidi neopravuju. Nebo někdy když jsem naprdlá a vadí mi to a ještě jsem v takový ironický náladě, tak je jako okomentuji, že když jsem Markéta, tak asi nebudu pan Maurer, ale to jsem pak ošklivě jedovatá, ale to je vysloveně málokdy. Takže povětšinou to nijak nekomentuju.

A na úřadech máte problémy?

Vzhledem k tomu, že jsem se vdávala a to už je deset let, tak přestože jsem šla na matriku v Plzni, kde bych řekla, že si nemyslím, že bych byla úplně první, kdo si bral jakoby cizince, tak tam ta paní úřednice trošičku měla, ne jako problém, ale úplně se jí to také tak nezdálo. Ale v důsledku, když jsem řekla důvod, tak si myslím, že to jakoby prostě tak nějak vzala a zbytek tak nějak jako asi neřešila.

A u těch úřadů, ale je to možná jen můj osobní dojem, nevím. Ale myslím si, že hrozně záleží, když řeknete, jako národnost máte vy nebo váš manžel. Že vidíte, že ti lidé reagují a jednají s vámi jinak, v mém případě si troufám říct pozitivněji, než kdybych přišla s národností odněkud jinud. Bez komentáře odkud. Ale myslím si, že lidé to tak prostě jako berou, že jako hodnotí, koho máte.

A dcera?

Naše dcera je Maurer. Vůbec jsem nehodlala o tom diskutovat a přišlo by mi to asi i ujetý, když já jsem Maurer, aby moje dcera byla Maurerová. A takhle to je. A naše dcera je ve školce a nemáme s tím žádné problémy. Navíc ona má dvě jakoby jména, že jsme to vzali Melisa Viktorie Maurer, že má ještě navíc, takhle dlouhé jméno, takže by to bylo horší ještě. Myslím, že ani jedna z nás s tím nemá problém.

A váš obecný názor?

Já jsem asi v tomhle konzervativní. Takže bych si vzala -ová. Takový ty nový trendy, že to je, že si žena s normálním příjmením vezme Čecha s normálním příjmením a nedá si to -ová, tak mi to přijde zvláštní. A ještě mi přijde zvláštní jméno s pomlčkou, když už si dá dvě jména. To se mi zdá trochu jakoby takové divné. Moje volba byla čistě praktická. V žádném případě, to nebyla nějaká módnost, že nebudu -ová. My se k tomu postavili čistě prakticky, i právě s výhledem do budoucnosti, i s ohledem na potomka. Nevzali jsme to úplně z národního pohledu.

Takže byste ani nevolila to víceslovné příjmení?

Strašně zbytečně dlouhé, úplně o ničem. A i jsem to vzala z pohledu, že bychom byli někdy v cizině, tak tam by podle mě na mě koukali jako na blázna. Spíš se diví, že nemám druhé jméno, než dvě příjmení. Je pravda, že jsme o tom s manželem zažertovali, že bych si vzala dvě příjmení, ale to byl čistě žert. Jsem prostě vychovávaná tak, že se vezmu a vezmu si i manželovo příjmení. Myslím, že manžel by si mé příjmení nevezal.

A proč si podle vás ženy volí nepřechýlené příjmení?

Ono to zní hrozně zajímavě. Teď je to in a je to takové trochu jako jiný. Odliším se. Je to takové trendy bych řekla no. V tom vidím asi jediný důvod. Ale zase, když je pak vědec nebo tak a má za sebou nějaké výsledky, tak tam bych možná chápala, že díky profesi, tam bych to asi vzala z těchto důvodů. Ale já vědec nejsem, takže to neřeším.

A přemýšlela jste nad lingvistickými problémy?

Moje příjmení, moje volba, takže jsem se nad tím vůbec nepozastavovala. A vidím to i na naší dceři, ta to prostě vezme jako automatickou věc.

Já se píšu jako Maurer, ale výslovnost jsem převzala od svého manžela, což se vyslovuje Mauer a tak já se jako vyslovuju a pak mám třeba problém s mailovkami a s těmihle korespondencemi, když s někým jenom jakoby mluvím a diktuji mu jakoby příjemní, že se musím hodně soustředit, abych mu to řekla jakože česky, jak se to jako píše. To já mám jakoby problém, ale to je prostě moje volba.

Příloha č. 22: Přepis rozhovoru s paní Lupták Burzová.

Jaký byl důvod zvolit nepřechýlenou formu příjmení?

Nepamatuji se, byla to jedna z možností, kterou jsme využili.

Řešila jste s někým blízkým vaše rozhodnutí?

S manželem.

Jaký byl názor vašeho manžela na vaši volbu?

Souhlasil.

Jaké byly reakce okolí na to, že jste zvolila nepřechýlenou formu příjmení?

Vlastně jsem se s žádnou specifickou reakcí nesetkala. Většinou používám pouze mé rodné příjmení.

Zažila jste nějakou nepříjemnou situaci ve spojitosti s vaší volbou?

Ne.

Znáte někoho s nepřechýlenou formou příjmení? Pokud ano, víte něco o jejich kladných či záporných zkušenostech s touto formou?

Ne.

Dělá Vám problém, když vaše příjmení ostatní přechylují?

Nikoliv.

Setkala jste se s problémy např. na příslušných úřadech či jiných institucích kvůli formě vašeho příjmení?

Nikoliv. Zřejmě s tím nikdo nemá moc problém.

V případě narození potomka, budete řešit formu příjmení, jaké bude mít?

Ano.

Jaký je Váš obecný názor na přechylování či nepřechylování?

Nikdy jsem nad problémem přechylování zvlášť nepřemýšlela, myslím si, že by mělo být ženám umožněno rozhodnout se dle libosti. Zejména pokud nepřechylováním hodlají vyjádřit své politické přesvědčení nebo podporovat emancipaci.

Proč si ženy podle Vás nepřechýlenou formu příjmení volí?

Nerada bych spekulovala.

Přemýšlela jste nad lingvistickým úskalím vaší volby?

Nikoliv.

Příloha č. 23: Přepis rozhovoru s paní Košdy.

Proč jste se rozhodla pro nepřechýlené příjmení?

Tak protože se mi úplně nezamlouvala přechýlená forma toho příjmení. Košdyová zní zvláště a i napsané vypadá divně. Hlavně by mi určitě lidé psali příjmení s měkkým i , takže špatně.

A řešila jste to s někým blízkým?

Ani ne. Jen s manželem, ale tomu to nijak nevadilo. Ten to pochopil.

A co rodiče?

Ne, to vůbec.

A reakce okolí nějaké byly?

Asi úplně ne. Tak oni to tuším věděli známí i dopředu, takže je to nijak nepřekvapilo. Jako, že bych se setkala s nějakými zvláštními reakcemi, to úplně ne. Mně na tom hlavně zase tolik nezáleží.

Máte s v souvislosti s přijmení nějaké nepříjemné zkušenosti?

Nepříjemné úplně ne. Spíše to lidi berou tak normálně. Samozřejmě, když někde sedíme, tak si lidé občas dělají srandu, ale to není nepříjemná zkušenost. Nejde o nic vážného. Spíš je občas sranda.

Ani na úřadech nějaké komplikace?

Tak já věděla, že tuhle formu přijmení chci, takže jsem byla rozhodnutá, když jsme to zapisovali na matriku. Jen jsem tedy musela uvést, že se hlásím k jiné národnosti, ale to jsem věděla. A paní matrikářka to brala v pohodě. Jinde asi ani problém není.

A když by vám někdo přijmení přechyloval? Opravujete ho?

Občas ano. Ale ne, že bych to musela dělat nutně, to bych opravovala lidi. Většinou to člověk moc nemůže ovlivnit, tak to nechá být. Nemá cenu lidi kvůli tomu nějak napomínat, když se to stane jednou za čas. Kdyby to bylo častěji, tak bych je možná opravovala.

A potomek se bude jmenovat jak?

My zatím potomky ještě neplánujeme, ale když to bude holčička, tak asi určitě bude mít nepřechýlené přijmení.

A co si myslíte o přechylování obecně?

U nás je to takové zažité. V češtině to tak je. Ale Já si to zvolila, protože to moje jméno by bylo zvláštní, takže spíš kvůli praktičnosti. Jinak přechylování nebo nepřechylování nijak moc neřeším. Dneska už si každý může zvolit.

A znáte někoho s nepřechýleným přijmením?

Ani nevím. Myslím, že asi ne. Nebo ne z mého okolí.

A přemýšlela jste nad dvojitým přijmením?

Asi ne. Já byla ráda, že si vezmu manželovo jméno. To mě snad ani nenapadlo, abych řekla pravdu.

Proč si ženy volí tato přijmení?

Asi se jim třeba nelíbí ta přechýlená forma. Ne vždycky je to hezké. Nebo také třeba budou žít v zahraničí a tam se jim to nemusí hodit.

A nad lingvistickými problémy jste přemýšlela?

Jako, jestli mě pak budou třeba oslovovat špatně? To ne. Ono to bylo spíš tak, že jsem se rozhodla si vzít tohle příjmení a potom už moc neřešila, co by to mohlo nebo nemohlo znamenat. Ale žádný zásadní problém to nebyl nikdy, takže v pohodě.

Příloha č. 24: Přepis rozhovoru s paní Dhouib.

Jaký byl důvod zvolit nepřechýlenou formu příjmení?

Vdala jsem se ve Francii, kde se používají úředně obě příjmení. Příjmení vypadalo takto: Kourilova épouse Dhouib. Neúředně Dhouib. Dle slov mé francouzské rodiny bych s příjmením Dhouibová ve Francii měla problém, protože bych se vlastně jmenovala jinak než můj manžel. V ČR jsem uvedla jako moje příjmení Dhouib a zažádala o výjimku z pravidel českého jazyka, abych měla příjmení stejné na všech dokladech

Řešila jste s někým blízkým vaše rozhodnutí? Byli pro či proti?

Svoje rozhodnutí jsem s rodinou neřešila. Moji rodiče, prarodiče a sourozenci by dle mého názoru, proti nebyli, už vzhledem k běžné praxi, kdy žena většinou přebírá jméno muže. Ať už tedy v jakékoli podobě.

Jaký byl názor vašeho manžela na vaši volbu?

Jak říkám, ten byl v pohodě. Navíc není Čech, tudíž mu to ani nepřišlo divné.

Jaké byly reakce okolí na to, že jste zvolila nepřechýlenou formu příjmení?

V době, kdy jsem se vdala, jsem nebyla v ČR, takže okolí moji nepřechýlenou formu příjmení neřešilo. Když jsem se po několika letech vrátila ze zahraničí nazpět do České Republiky, reakce okolí byly v pohodě. Většinou jsem jen vysvětlovala, proč se jmenuji tak, jak se jmenuji. Jak se moje příjmení čte a jestli je přeložitelné do češtiny.

Zažila jste nějakou nepříjemnou situaci ve spojitosti s vaší volbou?

Nezažila. Zažívám pouze zábavné situace.

Znáte někoho s nepřechýlenou formou příjmení? A jejich zkušenosti?

Kamarádka se vdala stejně jako já do Francie. Pokud k příjmení neuváděla svoje jméno, občas měla problém s oslovením pane. Já ho mám v podstatě také, ale to není nic zásadního.

Mají lidé problém s tím, jak Vás správně oslovit?

Mají, ale netýká se to nepřechýlené formy. Spíš jde o správnou výslovnost, tam si nejsou jistí a občas vznikají zajímavé zkomoleniny.

Dělá Vám problém, když vaše příjmení ostatní přechylují? Opravujete ostatní nebo to přecházíte?

Naučila jsem se to přecházet, starýho psa novým kouskům nenaučíš. Jen jednou mi vadilo, když mi přišel email, který začínal: Dobrý den paní Dhouibová a ová bylo napsáno červeně a podtrženo.

Setkala jste se s problémy např. na úřadech nebo jinde?

Ne a doufám, že se s problémy nesetkám. Setkávám se, nejen na úřadech, pouze se špatnou výslovností mého příjmení.

Jakou formu příjmení by měl nebo má Váš potomek (dívka)?

Dle českého oddacího listu by měly děti formu: Dhouib/Dhouibová. Pro případné dítě (dívku) jsem žádala o výjimku a asi mi nebylo vyhověno anebo to zvláštní matrika v Brně prostě jenom přehlédla. Bohužel nedokážu posoudit, jsem již několik let šťastně rozvedená a moje děti se budou jmenovat podle příjmení mého nynějšího partnera.

Jaký je Váš obecný názor na přechylování či nepřechylování?

Přechylování cizích příjmení mi vadí. Česká mi asi nevadí, tady je to v podstatě běžné.

Rozhodovala jste se, zda Vaše jméno bude víceslovné či pouze jednoslovné? Co je z Vašeho pohledu praktičtější?

Uvažujeme s mým nynějším přítelem o sňatku a už teď vím, že chci mít víceslovné jméno - jeho + moje nynější. Chtěla bych jeho příjmení bez -ová, protože nejsem na příponu -ová zvyklá.

Proč si ženy podle Vás nepřechýlenou formu příjmení volí?

Některé chtějí být zajímavé, některé ne? Možná.

Přemýšlela jste nad lingvistickým úskalím vaší volby?

Nepřemýšlela. V době, kdy jsem se vdávala ani nebyl důvod nad tím uvažovat.

Příloha č. 25: Přepis rozhovoru s paní Koloušek Fialová.

Jaký byl důvod nepřechýlit?

Tak já vlastně přechýlené mám Fialová. Čili já jsem volila variantu, jestli budu pouze Fialová nebo Koloušková Fialová a nebo ve finále jsem se rozhodla protože vlastně nejpozitivnější člověk z manželovo rodiny je děda Koloušek, takže jsem se rozhodla, že vlastně z úcty k němu a z jakéhosi obdivu, řekněme, budu Koloušek. A protože mé příjmení mi naprosto vyhovuje, tak jsem zůstala i Fialová.

A s někým blízkým jste to řešila?

Vlastně víceméně ne. Já jsem manželovi vysvětlila důvod. On ho pochopil a přijal a tím jsme to téma uzavřeli.

A rodiče?

Ne ne, těm jsem jen vysvětlila, že zůstávám nadále Fialová, s tím, že mezitím bude Koloušek. Co si myslí můj tatínek, to vlastně netuším, protože nic neřekl, ale on už je ode mě zvyklý na kdejaké vylomeniny, takže to asi neřešil.

A jaké byly reakce okolí?

Většinou pozitivní. Negativní neposlouchám. Narážky typu, že chci být jako filmová hvězda nebo moderátorka a podobné trapnosti já úplně přeskakuju. A protože jsem obklopená hlavně inteligentními lidmi, tak vše vesměs pozitivní. Spousta holek, které mají svatbu teprve před sebou a ať už z důvodu, že třeba mají vlastní firmy, tak se rozhodly, že si zachovají původní příjmení. Mému okolí se to většinou líbí. Nehledě na to, že příjmení Koloušek je roztomilé.

A nějakou nepříjemnou situaci jste tedy nezažila?

Nepříjemnou ne, spíš vtipnou. Když u mě byl klient, který se domníval, že jsem se rozhodla být Koloušek, protože je to jakási moje přezdívka, že chci být jako věčně mladá, takže tomu jsem musela vysvětlit právě tady to, že jsem se vdala a manžel je Koloušek a já přijala jeho příjmení.

A znáte nějaké další ženy?

Znám. Tetu manželovo. A znám vlastně kamarádku, která se teď vdávala, a protože má realitní kancelář, tak zůstane také Hanzlíková, akorát k tomu přijme ještě manželovo příjmení. Stejně jako já. Ale on nemá tak hezké příjmení.

A mají lidé problém vás správně oslovovat?

Vůbec jsem se s tím nesečkala. Já se většinou představuji rovnou Fialová, abych nemátla, ale hodně často se mi stává, že když už teda celým tím příjmením, tak je to Koloušek.

A kdyby vám jméno přechylovali?

Přistihla jsem se, že několikrát jsem lidi opravila, ale ne z toho důvodu, že by mi to vadilo, ale protože ráda uvádím věci na pravou míru. Ale ne, že by mě to vytáčelo, to vůbec. To jako beru i chápu, že lidé to třeba ani neví a třeba je to ani nenapadne. Spíš proto, že potřebuji mít ve všem jasno, tak uvedu na pravou míru, že jsem Koloušek.

A sžila jste se s tím rychle, uvádět dvě jména?

Sžila. Mně se to příjmení líbí, jak ho mám, takže u mě to šlo opravdu hladce.

A na úřadech jste měla problémy?

Pouze na matrice, když jsem uváděla, jak se chci jmenovat, tak paní mi jako důrazně doporučovala si to dobře rozmyslet. A protože jsem na tom trvala, tak nakonec jsme to sepsaly. Ale pouze na té matrice.

A kdybyste měli holčičku, tak se bude jmenovat jak?

Já bych si přála, protože jsem prdlá, aby byla Koloušek, aby měla právě tu dědovo energii. Ale jak to bude momentálně nevím z hlediska matriky. Protože ta pravidla se neustále mění docela pružně. My teď máme uvedeno Koloušek/Koloušková, takže v první chvíli mě to naštvalo, ale pak jsem říkala, že maminka je bývalá matrikářka a řešili jsme to. A všechno se dá dodatečně upravit, opravit a doladit. Takže to zatím neřeším. Ve chvíli, kdy to bude aktuální, začneme to řešit a uvidíme, co bude momentálně možné. Když tak se bude každých pár let přejmenovávat.

A co si myslíte o přechylování obecně?

Já na to asi úplně nemám názor. Každý ať se jmenuje, tak jak mu vyhovuje.

Takže ani u typicky českých jmen Vám to není divné?

Ani to ne. Vůbec. Já tak obecně respektuji žít a nechat žít. Co každému vyhovuje, tak ať má. Život, jméno, to je každého věc. Ani mě to nerozčiluje, ani mě to nezarazí, respektuji to.

A rozhodování o jednoslovném nebo víceslovném příjmení tedy probíhalo jak? Nepřijde vám to nepraktické?

Já úplně původně uvažovala o tom, že zůstanu jenom Fialová. Manžel s tím nesouhlasil, takže jsem přistoupila tedy k těm dvěma příjmením. A nepraktické mi to nepřijde. V současné době je to čím dál častější, nehledě na to, že už nějakou dobu přechýlené obě příjmení jsou. Ať už s pomlčkou nebo bez ní. Takže, mně se to dokonce líbí.

Pomlčku nemám. To mi evokuje rozvod. Kdybych měla pomlčku, tak bych v tom už dopředu viděla rozvod. Což se ovšem nevylučuje ani bez pomlčky.

A proč si myslíte, že si ženy volí tu nepřechýlenou formu příjmení?

Většina žen, které znám s nepřechýleným příjmením ho mají z toho důvodu, že mají zavedené firmy, což tedy není můj případ. Já to zvolila prostě proto, že ta forma jako taková se mi z těch možných variant líbila nejvíce.

A nad lingvistickými problémy jste přemýšlela?

Já nad tím nikdy vůbec nepřemýšlela. Poprvé jsem se nad tím zamyslela, až když jste se mě na to teď zeptal. Přiznám se, že ne, takhle daleko nemyslím.

Příloha č. 26: Přepis rozhovoru s paní Véle.

Jaký byl důvod zvolit nepřechýlenou formu příjmení?

Pátrali jsme po původu manželova příjmení. Ukázalo se, že nepřechýlená forma je také jednou z možností. I vzhledem, k nějaké dřívější podobě příjmení. Na to konto jsem se rozhodla, že v nepřechýlené formě se mi příjmení líbí více, než ve formě přechýlené.

Řešila jste s někým blízkým vaše rozhodnutí?

Ano, někteří byli proti, někteří zase naopak. Jsou na to asi různé pohledy. Někteří si klepali na čelo proč, a některým se naopak líbilo, že je to trošku ozvláštnění. Ve výsledku to ale byla má volba, takže ti, kterým se to nelíbilo, s tím nemohli nic dělat.

Jaký byl názor vašeho manžela?

Například manželovi na tom víceméně nezáleželo. Byl spokojený s tím, že si vezmu jeho příjmení, ať už v té či jiné podobě. Spíše jsem mu oznámila, že si zvolím tuto podobu.

Jaké byly reakce okolí na to, že jste zvolila nepřechýlenou formu příjmení?

Abych řekla pravdu, tak v podstatě žádné. Nikomu na tom nijak extra nezáleželo. V dnešní době už jsou s tím lidé asi tak nějak smíření, že takové podoby existují.

Zažila jste nějakou nepříjemnou situaci ve spojitosti s vaší volbou?

To bych netvrdila, žádnou vyloženě negativní zkušenost nemám. Když se člověk rozhodne si příjmení nepřechýlit, musí asi počítat s tím, že to občas může vyvolat nějakou kuriózní situaci, ale já v podstatě nic takového nezažila.

Znáte někoho s nepřechýlenou formou příjmení? A jejich zkušenosti?

Znám, jedna z mých kamarádek má také nepřechýlenou formu příjmení. Ale nikdy jsme to spolu nějak výrazně neprobíraly. Ale podle mě je na tom podobně jako já.

Mají lidé problém s tím, jak Vás správně oslovit?

I to se mi občas stává. Lidé asi nejsou zvyklí jméno nepřechylovat a pořád v sobě mají nastavené, že ženské jméno se přechyluje. Asi bude ještě chvíli trvat, než si všichni zvyknou. I když občas to pro někoho může být docela složité.

Dělá Vám problém, když vaše příjmení ostatní přechylují? Opravujete ostatní nebo to přecházíte?

Ne nedělá. Většinou to přecházím. Myslím, že lidé to nedělají úmyslně. A opravovat je jen proto, abych je opravila, je zbytečné. Navíc většinou se s lidmi člověk nebaví za pomoci příjmení, takže v tom bych takový problém neviděla.

Setkala jste se s problémy např. na úřadech nebo jinde?

Já osobně ne. Ani na matrice, ani nikde jinde. Vzhledem k tomu, že neznám ani zkušenosti ostatních, tak nemohu říct, zda to nějaké problémy vytváří nebo ne. (z toho už vychází, že alespoň ty matrikářky ví, co dělají a umí si s tím poradit, povětšinou)

Jakou formu příjmení by měla holčička?

Při podpisu toho oddacího listu, jsme zvolili nepřechýlenou formu příjmení. Aby dítě mělo stejné příjmení jako my.

Váš obecný názor na přechylování nebo nepřechylování?

Já osobně bych tolerovala obě možnosti. Jak přechýlené, tak nepřechýlené. Každý ať se rozhodne podle sebe. Z mého pohledu je důležité, aby si lidé zjistili, jaký původ to příjmení, které si volí, má, prozkoumali ho a pak se rozhodli podle svého jazykového citu. Ale nijak striktně bych se neklonila na žádnou stranu.

Rozhodovala jste se, zda budete mít jednoslovné nebo víceslovné příjmení? Co je praktičtější?

Přemýšlela jsem nad tím, ale nakonec jsem zvolila pouze tu podobu s jedním příjmením. Už jen z pohledu toho praktického užití mi nakonec přišlo vhodné, vzít si pouze manželovo příjmení. A tomu to, jak už jsem říkala, bylo celkem jedno. Takže v tom nebyl veliký problém.

Proč si ženy podle Vás nepřechýlenou formu příjmení volí?

Těžko říct, těch důvodů může být mnoho. Jak říkám, tak mohu mluvit pouze za sebe, ale tak jedním z důvodů to může být praktická stránka, znělost nebo třeba může hrát roli, jestli se rozhodnou bydlet v zahraničí. Je docela těžké to takhle posoudit.

Přemýšlela jste nad lingvistickými problémy?

Ne, tak to vůbec. To mě asi ani nenapadlo.

Příloha č. 27: Přepis rozhovoru s paní Hinke.

Důvod pro zvolení nepřechýleného příjmení

První přihlášku, která se nese na radnici, tak tam jsem měla napsáno poprvé Hinkeová, ale protože moje maminka řekla, že se jí to nezdá, že je to ošklivé, tak jsem tedy o tom začala přemýšlet. Faktem je, že bych měla mít stejné příjmení, jako má moje tchýně, ale moje tchýně, když se vdala, tak měla příjemní Hinkeová, ale potom, teď si nejsem jistá, v nějakém roce 70 něco po 68 vyšel zákon o počestování německých příjmení. A po tomhleto zákoně, když ona si šla pro novou občanku, tak aniž by se jí ptali, tak jí dali příjmení Hinková, takže oni ji přejmenovali bez jejího souhlasu na Hinková a jediné, co jsem věděla od tchýně je, že bych neměla chtít být Hinková, protože každý vás začne psát s tvrdým y, protože si myslí, kdo vás nezná, že manžel je Hynek, takže ona je od něj Hynková. Takže Hynková jsem být nechtěla

stoprocentně. Takže zbývaly dvě varianty, Hinkeová a Hinke, přičemž Hinkeová, že posoudíte sám, nezni moc pěkně. Nebyla jsem proti, ale opravdu, není to zvučné, není to esteticky hezké.

Takže jste to řešila s někým blízkým.

Ano, na popud maminky, i tady s kolegyněmi z práce. Hlavně jsem měla strach, aby mě lidé neodsoudili, že se chci nějakým způsobem odlišovat nebo, že si hraji na něco víc nebo, že chci příslušet k jiné národnosti. To si myslím, že můj otec dlouho nemohl rozdýchat, protože, jak už zažili více těch režimů tak řekne. Tak fajn tak ruská populace je blízko, neustále se západní Čechy stahují sem, jsou všechny ruský. Co pak až nás tu přejede ruská populace a budeš znevýhodněná tím, že se jmenuješ německy? Ne, že se nepřechyluji, ale že to jméno je německy. A tím, jak to není přechýlené, tak tím spíš to inklinuje k německé variantě.

A manžel na to měl jaký názor?

Tomu to bylo jedno.

Reakce okolí? Byly tak špatné, jak jste se bála?

Nikdo, že vás zdrbe za to, vám do očí neřekne, že ano? Když slyší lidé to jméno prvně, tak vidím údiv, ale jestli potom si řeknou, ta je divná nebo to je hezký. Oni vlastně, když se dozví to příjmení, tak neví, že jsem měla alternativu Hinkeová, což je ta ošklivější alternativa. To si nikdo nedomyslí. Takže já si myslím, že reakce musí být obojí i dobré i špatné. O tom si nedělám iluze, že mě někdo nepomluví.

A nějakou vyloženě nepříjemnou situaci jste zažila?

Ne, spíš zažívám to, že lidé mé jméno přechylují, i když já nepřechyluji své příjmení. Napíší někam Hinke a oni mi poté volají a řeknou mi: Vy jste paní Hinkeová nebo Hinková a sami mě přechylují.

A vadí vám to nebo to necháváte být?

Nechávám to být. V oficiálních formulářích bych to asi opravila, ale když mě někdo tak oslovuje, tak to neopravuji. Lidé jsou zvyklí přechylovat, takže tak.

Znáte někoho? Ale to už jste mi říkala, že znáte paní Taušl Procházkovou. A jejich zkušenosti znáte?

Ne, já ne. Když jsem se vdala, tak jsem byla na nějakém školení a tam byla paní Kubů. Což je stejný příklad, ale tam se to nepřechyluje. A té jsem se ptala, jaké má negativní zkušenosti a ta mi řekla, že jedinou negativní zkušenost měla na letišti, ale ne s tím, že tam neměla -ová, ale s tím, že jak byla Kubů a měla na letence jen zkratku křestního jména, tak nevěděli, zda je žena nebo muž. A nevěděli, kam ji zařadit při odbavování. A to byl jediný problém, za celý její život a byla to už starší paní. Ale teď, jak o tom mluvíme, tak asi ano, asi mám nepříjemnou zkušenost. Měla jsem publikovat nějaký článek v zahraničním časopise a spletli mi příjmení a jméno. Kdybych byla -ová, tak myslím, že se taková věc nestane, protože se o nás ví, že přechylujeme. Takže jsem měla příjmení Jana a jméno Hinke. Nevím, jestli to byla mechanická chyba nebo to opravdu spletli. To nedokážu posoudit.

Takže mají lidé problém vás oslovovat správně?

Myslím, že někteří lidé, kteří se mnou prvně komunikují, tak si nejsou jisti, jak mě mají správně oslovit.

A nějakou změnu radikálně pocítujete, se změnou příjmení?

Pouze spíš musím upozorňovat na to, že jsem Hinke a ne Hynke. Lidé jsou schopni psát tvrdé. Je to asi v souvislosti s tím Hynkem a jak to do nás odmala pumpují. Změna příjmení je změna jako každá jiná.

Úřady?

Ne, akorát jsem se setkala s tím, že potom byla o tom nějaká reportáž v Plzeňském deníku, a že mé jméno tam figurovalo. Mé jméno si stáhli z matrik nepřechýlené, takže matriky to asi někde vykazují. Byla jsem i citovaná, přímo mé příjmení.

A jak jste řešila jméno potomka?

A vlastně další negativní reakce. Když jsem přijela do Prahy, protože já jsem učila tady na univerzitě a v Praze na univerzitě. A v Praze jsem přišla a říkala, že jsem se vdala a že se jmenuji Hinke a jedna kolegyně ze statistiky mi říkala: Vždyť zblbneš jméno svému dítěti, holce, ale já říkám, že já mít holku nebudu statisticky. (Manžel jen z kluků a tak) Samozřejmě, že první se narodila holka. Ale když se odevzdává na matriku při svatbě ten formulář, že žádost o sňatek. Tak tam je budoucí jméno vaše a budoucí jméno dětí. A napsali jsme Hinke i těm dětem. Dcera je Magdalena Hinke a syn je Michael Hinke.

A dceři to také nedělá problém?

Ne, jak má dlouhé jméno, tak má krátké příjmení.

A váš názor obecně na přechylování?

Já nemám problém s tím, že je to česká zvyklost. Žiju v Čechách, takže bych neměla mít problém s většinou těch zvyklostí a identifikovat se s nimi. Takže mít Manžela Smetana, tak jméno Smetanová přeci zní tak krásně. Nebo Svoboda – Svobodová. Znělé, plynulé. Problém bych s tím neměla, kdyby to bylo zvučné, ale s tím mým jménem to byl obecně problém.

A nad volbou víceslovného příjmení jste uvažovala?

Ne ne. Já mám bratra a ten je tedy nositelem jména našeho rodu, takže není problém s tím, že bych se zbavila svého jména. Naopak, já jsem za svobodna byla Lukešová a to je snad po Novákovi druhé nejčastější příjmení, takže já jsem byla ráda. A naopak všichni, co jsme Hinke, tak jsme jeden rod tady v Čechách.

A proč si myslíte, že si ženy volí nepřechýlenou formu?

Já myslím, že v případě, když je to České jméno a oni si zvolí nepřechýlenou formu, tak jediný případ, který bych chápala, tak je manželka pana Kaplického, tak že ona chce zachovat jeho jméno jako pojem známého člověka. Ale u Svoboda, Smetana atd. tak tam je to dle mě jen proto, že se chtějí za každou cenu odlišit.

A přemýšlela jste nad nějakými lingvistickými problémy způsobenými nepřechýlenou formou příjmení?

Jako napadlo mě, že lidé to nebudou umět uvádět v pádech. Dej to Hinke a budou tam chtít propašovat, dej to té Hinkové, ale oni mi tak i říkají kamarádky, že jsme Hinkáči, Hinkoim, takže asi ani ne. Na kamarádské úrovni to nevádí a na oficiální úrovni si myslím, že když si s tím někdo neumí poradit, a ví, že je to oficiální dokument, tak to napíše tak, aby to bylo v prvním pádě. Zodpovídá: Hinke. Takže asi mě to napadlo, ale nesehrálo to roli.

Příloha č. 28: Přepis rozhovoru s paní Hurych Konečnou.

Jaký byl důvod zvolit nepřechýlenou formu příjmení?

Asi se mi prostě jen líbila, víc v tom asi nebylo.

Řešila jste s někým blízkým vaše rozhodnutí?

S lidmi okolo mě jsem to řešila, s kamarádkami, kolegyněmi a tak, ale většina s tím neměla moc problém. Jen asi jednou se to někomu nelíbilo, ale to je docela v pohodě, že jen v jednom případě.

Jaký byl názor vašeho manžela na vaši volbu?

Ten byl úplně v pohodě, tomu se to líbilo od první chvíle. Asi mu to také přišlo zajímavé.

Jaké byly reakce okolí na to, že jste zvolila nepřechýlenou formu příjmení?

Většinou docela normálně. Celkem bez větších reakcí. Někoho to samozřejmě překvapilo. Někdo samozřejmě nereagoval úplně hezky, ale to mě úplně nerozhodilo. Byla to moje volba.

Zažila jste nějakou nepříjemnou situaci?

To říct nemohu. Nejspíš ne.

Znáte někoho s nepřechýlenou formou příjmení? A jejich zkušenosti?

Mám kamarádku a kolegyni, ale myslím, že jsou také obě docela v pohodě. Jednou si to člověk zvolí a už s tím žije.

Mají lidé problém s tím, jak Vás správně oslovit?

Já jsem vdaná půl roku, ale myslím, že já jsem docela v pohodě. To mé příjmení Hurych nikdo moc nepoužívá. Maximálně lékař a sestry. Ale ti mě také většinou oslovují pouze Konečná, takže vlastně ani nevím, jestli s tím má někdo problém.

Dělá Vám problém, když vaše příjmení ostatní přechylují? Opravujete ostatní nebo to přecházíte?

Mně osobně to docela vadí. Když mě někdo oslovuje paní Hurychová. To se mi nelíbí. I když mě oslovují osobně nebo v rámci nějaké korespondence. Tak je opravuji.

Setkala jste se s problémy např. na úřadech nebo jiných institucích?

No, na úřadech mají obecně problém s různými kolonkami, kam mě zařadit. Ale to není nejspíš úplně jejich chyba, ale chyba nastaveného systému. Když už povolí tyto formy příjmení a jmen, tak by měli uzpůsobit i systém.

Jakou formu příjmení by měl/má Váš potomek (dívka)?

Ta se bude jmenovat po nás. Hurych.

Jaký je Váš obecný názor na přechylování či nepřechylování?

Myslím, že je to každého věc a svobodné rozhodnutí. Navíc, když ta možnost existuje, tak je tady asi proto, aby jí lidé mohli využít. Jinak by asi nebyla.

Rozhodovala jste se, zda Vaše jméno bude víceslovné či pouze jednoslovné? Co je praktičtější?

Mé rozhodnutí bylo jasné, „Konečná“ jsem si nechala z osobních důvodů a „Hurych“ jsem volila, protože se mi to líbilo, řekněme např. z důvodu toho, že mi to připadalo tak trochu jako umělecké jméno, jsem profesí hudebnice a pohybuji se v oboru

Proč si ženy podle Vás nepřechýlenou formu příjmení volí?

Myslím si, že každá k tomu má svůj důvod, některá „jen tak ze zábavy“, aby byla třeba „jiná“

Přemýšlela jste nad lingvistickým úskalím vaší volby?

Vůbec, to mě ani nenapadlo.

Příloha č. 29: Přepis rozhovoru s paní Hrubý.

Jaký byl důvod nepřechýlit?

No, jelikož se mi nelíbilo, jak by vypadala podoba mého jména v ženském tvaru. Být na někoho Hrubá se mi nezdálo. Přišlo mi to trochu kruté. A tím, že bych si vzala manželovo jméno, se mi zdálo, že bych to mohla alespoň trochu vylepšit. Takže to nebylo úplně, že bych to chtěla nutně, ale zdálo se mi to hezčí.

A řešila jste to s někým blízkým?

Ano, s manželem, ale tomu jsem vysvětlila, co si myslím a on to pochopil. On se hlavně bál, že bych si nechala pouze své jméno za svobodna, tak jsem ho musela ujistit, že to nehrozí a že si vezmu jeho jméno, jen v tom mužské tvaru. Tak to už mu potom nevadilo.

A s rodiči jste to třeba neřešila?

Jako mluvila jsem s nimi o tom. Mám asi docela štěstí, že těm to bylo tak nějak jedno. Jediná babička, malinko protestovala a divila se, proč jako chci být jako chlap, ale to už asi patří k té generaci. Nakonec jí to nijak zvláště nevadilo a byla ráda, že byla svatba. Dokonce toho hromadu napekla, jak se těšila, i když jsme jí to zakázali. :D

A nějaké reakce okolí?

Víceméně mě chápali. Nebylo to tak, že by mi někdo něco říkal. Tak ale samozřejmě nevím, co o mně můžou povídat jinde, ale tím jsem se úplně netrápila. Lidé, co znám na to reagovali úplně v pohodě. Jelikož jsem docela malinká, tak si ze mě dělají legraci i tak, že jsem Hrubá. :D Ale ne, žádnou vysloveně negativní reakci jsem nezažila.

Takže ani u cizích lidí nebyla žádná nepříjemná situace nebo reakce?

No, neřekla bych. Jako je poněkud kuriózní, když se vás více lidí po sobě ptá, jak vás vlastně správně oslovovat, ale s tím se asi musí počítat. To neberu jako projev neúcty, ba naopak. V mailech to občas dělá problémy, ale není to vysloveně něco moc nepříjemného.

Takže lidé mají občas problém vás správně oslovovat?

Občas ano. Ale jak říkám, nemyslím si, že by to dělali úmyslně. A v těch mailech je na to člověk v klidu upozorní a oni si příště dají pozor. Nebo to napíšou třeba tak, aby na tom neměli co zkazit.

A opravujete je tedy, když vaše jméno uvádí v ženské tvaru?

Většinou ne. To už by opravdu muselo něco být, abych je opravila. Lidem to nedochází. Tak uvidíme, jak mi to začne vadit postupem času, jestli se to změní nebo nezmění a já pak začnu běsnit kvůli takovým maličkostem. A dostojím tomu jménu, které jsem si vlastně zvolila, viditelně trochu neprozřetelně.

A třeba na úřadech jste měla nějaké problémy?

Na matrice byla paní matrikářka zvědavá, proč si to vlastně volím, ale byla rozumná, takže s tím nebyl žádný větší problém a vyřešily jsme to v klidu. A obě jsme byly spokojené. Jinak asi ne. Jednou se mě paní na poště ptala, jestli jsem opravdu Hrubý, ale to v podstatě není problém, jen taková zajímavost. Takže asi ne. Mně přijde, že je to všem poměrně jedno, co mám v té občance napsané.

A znáte i někoho dalšího?

Vím, že známá o tom uvažovala, ale jestli to dotáhla do konce, to nevím. My se dlouho neviděly, takže nevím. Ale jinak asi ne. Holky jsou vždycky zvědavé, ale jelikož jsem se z kamarádek a tak vdávala skoro až jako poslední a přišla jsem s tím první, tak ne.

A kdybyste měla dceru, jak se bude jmenovat?

Stejně jako my. Tedy alespoň myslím, že jsme to tam takto zapsali. Tak snad Hrubý :D To ale zatím ještě řešit nemusíme.

A váš obecný názor na přechylování?

Tak mně to přijde celkem přirozené. Je to tu tak zažitě, tak proč ne, ale na druhou stranu, když se to někdy hloupě komolí nebo se to dotyčné nelíbí, může mít právo si to nezvolit, že ano. Já bych v tom neviděla zase takový problém.

A důvody proč si podle vás ty ženy tuto formu volí?

Asi třeba protože se jim to líbí nebo hlavně chápu, že si třeba berou cizince. Řekla bych, že hlavně proto, že těm ženám se to prostě líbí. Ale to si myslím já, jestli je to vážně tak, říct neumím.

A přemýšlela jste nad lingvistickými problémy?

No, tak to vůbec. Ty vidím až teď potom, co to jméno mám, ale to člověka nenapadne si myslím, dokud to pak nezažije.

Příloha č. 30: Přepis rozhovoru s paní Solivaj.

Proč nepřechylujete?

Protože to bylo nezvyklé a neobyčejné. A líbilo se mi to. Jiný důvod to úplně nemělo.

A řešila jste to s někým kromě manžela?

Tak s ním jsme to probrali. Souhlasil. A s nikým jiným nijak ne.

A reakce okolí?

Rodičům jsme to řekli vlastně v den svatby a jako v pohodě, nic na to neříkali. A širší okolí to jakože neřešilo.

A s nějakou nepříjemnou situací jste se setkala?

No, tak jako znáte to. Ze začátku ty telefonáty, když jsem se představila, tak nevím předtím mi třeba nerozuměli. Dříve to bylo ještě neobvyklé, lidé to neznali. A říkali, kdo? Nebo jako pan Solivaj? Nevěděli ani jak to pořádně napsat. Ale s tím jsme asi počítala.

A znáte někoho dalšího s nepřechýleným příjmením?

Jako znám, ale už nejsme v kontaktu. Ale také vím, že to bylo celkem v pohodě. Že to všichni dobře nesli.

A mají lidé problém s tím vás správně oslovit?

Spíš tam dávali pořad to –ová. Jo, třeba paní doktorka, když mě zavolala do ordinace. Ale jinak asi ne.

A opravujete je?

Nechávala jsem to být. No a postupem času to tak samo přišlo, že už mi začali říkat paní Solivaj. Nebylo to tak časté ani tak hrozné.

A s nějakými problémy na úřadech jste se setkala?

Nevzpomínám si. To asi ne.

A v případě potomka dcery?

Ano, tak je také Solivaj.

A jaký je váš obecný názor na přechylování?

Mně osobně se nelíbí ta koncovka –ová. Všude jinde je to bez toho, jen tady u nás a na Slovensku. Mně se to moc nelíbí.

A proč si podle vás ženy volí tu nepřechýlenou formu?

Třeba ten kdo víc cestuje nebo plánuje být dlouhodobě v zahraničí. Nebo, když tam dlouho pobývá.

A přemýšlela jste nad dvěma příjmeními?

No, zvažovala, ale bylo by to zbytečně moc dlouhé. Takže hlavně i z praktického hlediska to neprošlo.

A přemýšlela jste nad nějakými lingvistickými problémy?

Ne. Myslím, že ne.

Já měla štěstí na příjmení. Někdy to zase totiž úplně nejde. Kdybych byla třeba paní Novák, to už zase nezní, že jo. Jako kdyby tam nešlo to –ová, tak jsem i přemýšlela, že bych si nechala i to svoje a že by tam opravdu byla dvě ta příjmení celá.